

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 3:

Forespørgsel til udenrigsministeren lom regeringens planer om en grundig offentlig debat om grundlaget for Danmarks deltagelse i EU-regeringskonferencen i 1996].

Af Keld Albrechtsen (EL) og Frank Aaen (EL).
(Forespørgslen anmeldt 6/10 94).

Anden næstformand (Henning Grove):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den sidste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 1 til statsministeren:

»Hvilke oplysninger kan statsministeren give om beretningen afgivet af undersøgelsesretten vedrørende visse forhold i forbindelse med Sparekassen Nordjyllands overtagelse af engagementer fra Himmerlandsbanken samt regeringens information af Folketinget om denne sag og de konsekvenser, regeringen vil drage heraf?«

Af Ivar Hansen (V), Hans Engell (KF), Aage Brusgaard (FP) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 5/10 94. Fremme af forespørgslen vedtaget 11/10 94).

Begrundelse

Thor Pedersen (V):

Et enigt Folketing besluttede den 3. november sidste år at nedsætte en undersøgelsesret vedrørende sagen om Himmerlandsbanken. Nu har Folketinget så knap et år efter modtaget beretningen fra undersøgelsesretten og kan konstatere, at retspræsidenten har udført et godt og grundigt stykke arbejde og har forstået at give sin konklusion i en meget klar tekst.

Det er krystalklart, at skatteministeren har truffet en ulovlig beslutning, og at skatteministeren har været ansvarlig for en ulovlig administration.

Det foreligger endvidere oplyst for Folketinget, at skatteministeren har afgivet urigtige og vildledende oplysninger til Folketinget.

Det er med forundring, og det er helt uacceptabelt, at vi må konstatere, at det ikke har været muligt at få regeringen til at forholde sig til un-

dersøgelsesrettens klare konklusioner om skatteministerens ulovlige beslutning og ulovlige forvaltning.

Vi ønsker nu, at det politiske ansvar for ulovlighederne placeres, og at det sker her under den politiske debat i Folketingssalen, hvor sagen hører hjemme, når regeringen åbenbart ikke selv vil drage de nødvendige konsekvenser.

Besvarelse

Statsministeren (Nyrup Rasmussen):

Lad mig indlede denne besvarelse med at slå tre ting fast.

For det første: Regeringen er og har fra første færd været fast besluttet på at sikre en tilbunds-gående undersøgelse af sagen om Sparekassen Nordjyllands overtagelse af Himmerlandsbanken.

For det andet: Regeringen er parat til at drage de fornødne konsekvenser af alle sagens aspekter i forhold til ministre og andre implicerede personer.

For det tredje: Regeringen lægger vægt på, at placering af ansvar i denne sag som i andre sager sker på et fuldt forsvarligt grundlag.

Den undersøgelsesret, der omtales i forespørgslen, blev nedsat af justitsministeren den 4. november 1993. Baggrunden herfor var, at et enigt Folketing samme dag havde besluttet, at der skulle nedsættes en undersøgelsesret til at belyse visse forhold i forbindelse med Sparekassen Nordjyllands overtagelse af engagementer fra Himmerlandsbanken.

Og må jeg gøre opmærksom på, at i bemærkningerne til beslutningsforslaget tilkendegav regeringen efter forhandling med partierne i Folketinget, at vi var indstillet på i forhold til Sparekassen Nordjylland straks at drage de eventuelle konsekvenser – herunder de økonomiske – af undersøgelsesrettens konklusioner.

Vi understregede samtidig, at såfremt den gennemførte undersøgelse gav anledning hertil, ville vi umiddelbart i samråd med Folketingets partier foranstalte yderligere undersøgelser, der ville kunne danne grundlag for at drage de fornødne konsekvenser af alle sagens aspekter i forhold til såvel ministre som andre implicerede personer.

Disse bemærkninger var samtlige Folketingets partier enige i den 4. november sidste år. Jeg forstår på det indlæg, vi hørte for et øjeblik siden, at det er man ikke længere. Det må jeg så tage til efterretning.

Justitsministeriet anmodede herefter Sø- og Handelsrettens præsident, Frank Poulsen, om at forestå undersøgelsen, og den 3. oktober 1994 afgav Frank Poulsen sin beretning til justitsministeren.

Undersøgelsesrettens opgave var klar. Undersøgelsesrettens konklusioner er lige så klare, nemlig at sparekassen i medfør af meddelelsen – den såkaldte telefax – fra Told- og Skattestyrelsen har krav på skatteretligt at kunne foretage fradrag for hensættelser på i alt 173 mio. kr., at denne telefax indeholder en tilladelse, som ikke lovligt kan gives, men at fradraget desuagtet kan foretages, fordi der var skabt en berettiget forventning herom.

Regeringen vil i overensstemmelse med det løfte, som blev afgivet ved undersøgelsesrettens nedsættelse, i løbet af den nærmeste fremtid fremsætte ændringsforslag til finansloven for 1995 med en tekstanmærkning, der angiver Sparekassen Nordjyllands retsstilling på dette punkt.

Det fremgår også af beretningen, at sagen om Bikubens overtagelse af Bornholmerbanken indgik i drøftelserne forud for afsendelsen af den telefax til Spar Nord, der indeholdt tilsagn om et skattemæssigt fradrag.

Undersøgelsesrettens beretning indeholder et selvstændigt kapitel om denne sag, men undersøgelsesretten har i sagens natur ikke indladt sig på en vurdering af den retsstilling, som tilkommer Bikuben efter overtagelsen af Bornholmerbanken. Dommer Frank Poulsens beretning aktualiserer derfor de tilsagn, som måtte være givet over for Bikuben i forbindelse med foretagelsen af undersøgelsen og overtagelsen af Bornholmerbanken. Regeringen er derfor nu gået i gang med at vurdere denne sag nærmere.

Undersøgelsesretten har ikke haft til opgave at vurdere, om personer i det offentlige tjeneste har begået fejl eller forsømmelser, der kan give anledning til, at et ansvar kan søges gennemført i forbindelse med det tilsagn, som den 23. august 1993 blev meddelt Spar Nord. Det er der gode grunde til. Det kan alle de tilstedeværende partiers repræsentanter erindre baggrunden for.

Nu er det op til regeringen og Folketinget at påtage sig den opgave at tage stilling til, om der i anledning af undersøgelsesrettens beretning er grundlag for at gøre et politisk ansvar gældende over for nogen ministre eller placere et ansvar på andre implicerede.

Regeringen har nøje vurderet spørgsmålet om placering af et eventuelt politisk ansvar over for

ministre i forbindelse med afgivelse af tilsagnet den 23. august sidste år.

Det fremgår af undersøgelsesrettens beretning, at skatteministeren i det centrale tidsrum fra den 22. til den 23. august sidste år blev kontaktet to gange af embedsmænd fra de involverede myndigheder. Disse henvendelser er beskrevet i undersøgelsesrettens rapport side 670-673.

På grundlag af disse oplysninger er det regeringens vurdering, at man ikke med rimelighed kan forlange, at skatteministeren skulle have handlet anderledes i den foreliggende situation. Andre ministres rolle er også belyst i samme beretning.

Alt i alt er det regeringens opfattelse, at der ikke i undersøgelsesrettens konklusioner er grundlag for at gøre hverken politisk eller retligt ansvar gældende over for skatteministeren eller over for de andre ministre i relation til beslutningen om afgivelse af tilsagnet til Spar Nord den 23. august 1993.

I forhold til andre implicerede personer er regeringen nu gået i gang med at vurdere, om der er grundlag for at indlede tjenestemandssager mod de involverede embedsmænd i denne sag og i tilknytning hertil i sagen om Bikuben, der på mange måder må betragtes som parallel. Placeringen af dette ansvar skal ske under fuld iagttagelse af tjenestemandslovens regler. Disse regler indebærer, at der skal udarbejdes en tjenstlig indberetning mod den enkelte tjenestemand, og tjenestemanden skal derefter have lejlighed til at udtale sig om denne indberetning, inden der træffes afgørelse om at indlede en egentlig tjenestemandssag mod den pågældende.

Regeringen er gået i gang med at vurdere, hvorvidt og over for hvem et tjenstligt ansvar bør gøres gældende. Samtidig er vi gået i gang med at udarbejde de nævnte indberetninger på baggrund af det begivenhedsforløb, der fremgår af Frank Poulsens beretning.

Som nævnt er der også en repræsentant for Kammeradvokaten inddraget i det afgørende begivenhedsforløb omkring meddelelse af tilsagnet til Sparekassen Nordjylland. Regeringen vil afklare, om der eventuelt er grundlag for at søge erstatning hos Kammeradvokaturen for det tab, som tilsagnet medfører for staten.

Spørgsmålet er herefter, om der med hensyn til det efterfølgende forløb – dvs. perioden efter tilsagnets meddelelse ved telefaxen af 23. august 1993 og indtil undersøgelsesrettens nedsættelse

den 4. november sidste år – er grundlag for at gøre et politisk eller retligt ansvar gældende over for nogen ministre.

Undersøgelsesretten har ikke haft til opgave at undersøge det efterfølgende forløb, heller ikke når det gælder spørgsmålet om, hvorvidt ministre i perioden frem til nedsættelsen af undersøgelsesretten ved fejl eller forsømmelse har afgivet mangelfulde eller urigtige oplysninger, der kan give anledning til at drage de pågældende til ansvar.

Undersøgelsesretten har ganske vist i kapitel 11 i beretningen foretaget en gennemgang af tiden efter den 23. august 1993, bl.a. på baggrund af svar til Folketinget. Undersøgelsesretten fremhæver imidlertid udtrykkeligt i den forbindelse, at det efterfølgende forløb alene er søgt belyst i det omfang, det har haft betydning for forståelsen af tilsagnet til Spar Nord. Undersøgelsesretten understreger derfor, at kapitlet ikke indeholder en blot tilnærmelsesvis udtømmende gennemgang af, hvad der efterfølgende er passeret faktisk eller politisk, eller en vurdering heraf.

Undersøgelsesrettens gennemgang af det efterfølgende forløb giver således ikke grundlag for at drage konklusioner om, hvorvidt nogen ministre kan gøres politisk eller retligt ansvarlig.

Så har jeg noteret mig, at nogle medlemmer af Tinget allerede den dag, beretningen blev offentliggjort, og i forbindelse med det møde, jeg tog initiativ til den 3. oktober i Statsministeriet, ønskede at drage skatteministeren til ansvar for det efterfølgende forløb, og det forstår jeg også er baggrunden for forespørgselsdebatten i dag.

Jeg vil gerne i dag understrege, at regeringen finder, at tingene bør undersøges og klarlægges på en ordentlig måde, før det beslutes, om nogen kan drages til ansvar. Det vil være i bedste overensstemmelse med, hvad vi i enighed besluttede sidste år, da vi nedsatte undersøgelsesretten. Jeg henviser på ny til bemærkningerne til beslutningsforslaget om undersøgelsesrettens nedsættelse. Heri står udtrykkeligt, at regeringen, hvis Frank Poulsens undersøgelse giver anledning dertil, umiddelbart i samråd med Folketingets partier vil iværksætte yderligere undersøgelser med henblik på at drage de fornødne konsekvenser.

Det er derfor regeringens holdning, at der i medfør af forretningsordenens § 7, stk. 6, her i Folketinget bør nedsættes et særligt udvalg, der skal undersøge det efterfølgende forløb i sagen.

Regeringen mener, at det bør undersøges, om ministre i perioden frem til nedsættelsen af undersøgelsesretten den 4. november sidste år ved fejl eller forsømmelser har afgivet mangelfulde eller forkerte oplysninger til Folketinget, som kan give anledning til at drage de pågældende til ansvar. I det omfang, det er af betydning for denne vurdering, skal udvalget kunne inddrage forhold forud for meddelelsen af tilsagnet til Spar Nord, herunder Bikubens overtagelse af Bornholmerbanken.

Det særlige udvalg skal undersøge sagen på grundlag af undersøgelsesrettens beretning og en gennemgang af folketingsbesvarelser, uddrag af Folketingets forhandlinger og andet offentligt tilgængeligt materiale.

For at sikre en virkelig tilbundsående undersøgelse bør det særlige udvalg også kunne få adgang til materiale, der ikke er undergivet aktindsigt efter reglerne i offentlighedsloven. Det gælder f.eks. undersøgelsesrettens retsbog, brevveksling med Kammeradvokaten, talepapirer til brug for samråd, eventuelle dokumenter udarbejdet til brug for møder mellem ministre samt – under hensyn til sagens særlige karakter – alle dokumenter, der har været forelagt ministre i forbindelse med sagens behandling.

Det er klart, at sagen også bør kunne oplyses gennem spørgsmål til ministre og ved at kalde ministre i samråd i det særlige udvalg.

Det særlige udvalg bør til brug for sit arbejde kunne inddrage sagkyndig bistand, men i øvrigt må det være overladt til udvalget og Folketinget nærmere at fastlægge, hvordan udvalget bedst griber sit arbejde an.

Regeringen lægger vægt på, at undersøgelsen gennemføres hurtigst muligt, og jeg håber, at udvalget kan afslutte sit arbejde med afgivelse af en beretning inden den 1. februar 1995.

Sammenfattende har regeringen lagt Frank Poulsens konklusioner til grund for den videre håndtering af sagen. Vi har straks taget initiativ til at give Spar Nord den retsstilling, der tilkommer den. Folketingets partier bliver inddraget i dette arbejde. Vi har taget skridt til at placere et eventuelt ansvar blandt de rådgivende embedsmænd og i forhold til Kammeradvokaturen. For så vidt angår det efterfølgende forløb, foreslår regeringen en undersøgelse i Folketingets regi, der kan klarlægge begivenhederne og – som jeg har sagt det – danne grundlag for en eventuel ansvarsplacering over for ministre.

På baggrund af de seneste års mange redninger af nødlidende pengeinstitutter vil regerin-

gen endvidere søge de samfundsøkonomiske konsekvenser heraf belyst. Jeg forventer, at regeringen kan modtage en rapport herom i løbet af foråret 1995.

For at opsummere: Regeringen har reageret med det samme i denne sag. Jeg har i dag redegjort for de initiativer, som vi har taget. Jeg har samtidig i dag indbudt repræsentanter for Folketingets partier til et møde i morgen i Statsministeriet – et møde, som jeg i øvrigt allerede bebudede efter et tilsvarende møde den 3. oktober 1994. På mødet i morgen vil vi i samråd med Folketingets partier drøfte den nærmere tilrettelæggelse af det opfølgende arbejde; det skal nemlig gå ordentligt til.

Med beslutningsforslaget om undersøgelsesrettens nedsættelse tilstræbte vi, som alle kan huske det, at opnå enighed her i Folketinget. Det lykkedes ved en fælles indsats. Jeg håber, at der fra alle sider fortsat vil blive vist vilje til, at vi i et samarbejde kan nå fuld afklaring og ansvarsplacering i denne sag.

Forhandling

Thor Pedersen (V):

Jeg vil gerne takke statsministeren for redegørelsen og også anerkende, at det er utrolig meget, statsministeren gerne vil undersøge. Desværre må jeg konstatere, at det eneste, statsministeren ikke vil, er at forholde sig til det, vi konkret ved, det, der vedrører skatteministerens rolle i sagen om Himmerlandsbanken, og det er jo hele problemstillingen, og det er hele baggrunden for, at vi har rejst denne forespørgselsdebat i dag.

Jeg vil gerne præcisere, at det for os er beskæmmende for det danske demokrati og folkestyre, at vi er nødsaget til at have en forespørgsel som denne her i dag. Men det er vi, alene fordi den nuværende regering ligesom i øvrigt rødskløverregeringen har valgt sin helt egen fortolkning af begrebet politisk anstændighed. Hvordan er vi kommet så langt, at vi kan have en regering, der tror, at det at have ret er et spørgsmål om at kunne mønstre 90 mandater i Folketinget? Vi har en lovgivende forsamling, hvor retten til at lovgive findes hos flertallet, men flertallet har ikke ret til at undertrykke, hvad der er ret.

Venstre var medforslagsstiller til beslutningsforslaget, der var grundlaget for den undersøgelsesret, som nu har afgivet sin beretning. Og

vi var det, fordi vi mente, at der var givet et ubetinget tilsagn til Spar Nord om et skattemæssigt fradrag på 173 mio. kr., og vi var det, fordi vi mente, at det var krystalklart, at skatteministeren havde truffet en ulovlig beslutning – men skatteministeren benægtede begge dele.

Vi beklagede også dengang, at det skulle være nødvendigt med en undersøgelsesret; men nu har retten talt, og retspræsidenten har i klare – prisværdigt klare – vendinger fastslået, at der var tale om en ulovlig beslutning, og at der var givet et bindende tilsagn til Spar Nord.

Hvis man tænker tilbage, så var undersøgelsesretten i øvrigt et forsøg fra statsministerens side på at redde skatteministeren. Statsministeren fremhævede jo dengang, at alt var undersøgt, og at alt i øvrigt var, som det skulle være. Nu har statsministeren så fået konklusionen fra undersøgelsesretten, nemlig at skatteministeren har begået uret. Nu er det en kendsgerning, at statsministeren havde uret i sin holdning til skatteministerens beslutning.

Og hvad var så statsministerens første reaktion? Ikke så meget som en beklagelse. Nej, konkluderede statsministeren, der var ingen grund til at gøre noget, for nu var alt jo afklaret. Men vi må spørge: Hvad var afklaret? Jo, at skatteministeren traf en klart ulovlig beslutning og var ansvarlig for en ulovlig administration.

Nu forstår jeg så, at statsministeren ønsker en ny undersøgelse, men det er stadig ikke ganske klart om hvad, når det gælder skatteministerens rolle, og jeg vil gerne bede statsministeren svare helt præcist på, om statsministeren ikke er enig i de konklusioner, som undersøgelsesretten drager.

Jeg vil også bede statsministeren svare på, om statsministeren ikke er enig i, at skatteministeren har begået en ulovlighed. Eller er det sådan, at statsministeren mener, at skatteministeren har talt sandt?

Statsministeren forsøger her at inddrage et problem omkring Bikuben og siger, at det skal vi også undersøge, for det er jo optrykt i beretningen fra undersøgelsesretten. Ja, det er det jo, fordi retsformanden har villet være overordentlig hjælpsom ved netop at vise, at der ingen sammenhæng er på de helt afgørende områder, hvor Folketingets medlemmer har rejst kritik af skatteministeren og regeringen.

Det fremgår jo helt krystalklart af de optrykte bilag, at Bikuben i forbindelse med overtagelse af Bornholmerbanken ikke havde fået et ubetinget fradrag, sådan som Spar Nord havde fået.

Det fremgår endvidere, at det ikke var en ministerresolution. Det fremgår godt nok, at man, efter at handelen var gennemført den 10. februar, orienterede ministeren den 4. maj. Det var en orientering; der er altså ikke tale om en ministerresolution. Og der er slet ikke tale om noget ulovligt overhovedet, i og med der ikke er givet et ubetinget fradrag, men alene efterfølgende, efter at Bikuben havde overtaget Bornholmerbanken, er tale om, at man har foretaget skøns-mæssige hensættelser i samarbejde med skattevæsenet efter helt sædvanlig praksis.

Nogle – heriblandt statsministeren – forstår åbenbart ikke det alvorlige i selve sagen, for der er jo også læserbrevsskribenter, der skriver: *Ministre skal jo også kunne tage fejl*. Og det er rigtigt, selvfølgelig skal skatteministeren også kunne tage fejl; men der er forskel på at tage fejl og så at begå ulovligheder, og her har skatteministeren begået en klokkeklar ulovlighed.

Statsministeren siger i sine indledende bemærkninger, at man ikke hos Frank Poulsen kan finde belæg for, at skatteministeren skulle have udtalt sig, så det kunne opfattes, som om han udtalte sig mod bedre vidende. Men hvis man går ned i beretningen bare et enkelt sted og ser på det essentielle spørgsmål, om skatteministeren har givet Spar Nord et ubetinget fradrag, så konkluderer undersøgelsesretten på s. 683 og s. 684, at alle medvirkende – og det er så toppen i ministeriet, det er de ministre og det er skatteministeren, der deltog i mødet – måtte være, som undersøgelsesretten skriver, »fuldt ud på det rene hermed«. Det betyder altså: fuldt ud på det rene med, at der var givet et ubetinget fradrag. Det er altså undersøgelsesretten, der konkluderer, at det vidste skatteministeren. På trods af det har skatteministeren sagt noget ganske andet.

Men skatteministeren har også sagt, at han er den øverste ansvarlige. Han har selv sagt, at det var ham, der tog beslutningen. Der er altså ikke tale om, at det er embedsmænd, der har besluttet og bagefter har orienteret ministeren. Der er tale om, at den øverste myndighed, ministeren selv, har besluttet, og derfor må ministeren også selv tage ansvaret for sin beslutning. Det ansvar kan ministeren ikke tørre af på sine embedsmænd. Men hvad har vi oplevet? Vi har oplevet en skatteminister, der ingen kommentarer har. Vi har oplevet en skatteminister, der ynkeligt forsøger at løbe fra ansvaret og at lægge skylden over på sine embedsmænd.

Skatteministeren tillod sig at sige til Folketinget og til Spar Nord, at der ikke var givet noget bindende tilsagn, selv om det som nævnt fremgår af undersøgelsesrettens beretning, at ministeren selvfølgelig har vidst, at der var givet et bindende tilsagn. Det er fuldstændig uantageligt, at en regering kan indgå en aftale med en privat part for derefter at løbe fra aftalen.

Men det er kun den ene side af sagen; den anden er skatteministerens behandling af Folketinget. Og her må vi konstatere, at skatteministeren har afgivet urigtige erklæringer til Folketinget, at skatteministeren har afgivet vildledende erklæringer til Folketinget, og at skatteministeren har fortiet oplysninger for Folketinget. Det fremgår ganske klart af de svar, som skatteministeren har givet i Folketingets spørgetid, når de sammenholdes med undersøgelsesrettens påvisning af, hvad der rent faktisk var sket.

Og her står vi så i dag. Alle er meget klogere end for et år siden, og det, sagen nu drejer sig om, er: Kan man have en minister, der træffer ulovlige beslutninger, uden at det får konsekvenser, og kan man have en minister, der afgiver urigtige oplysninger til Folketinget?

Statsministeren må erkende, at det ikke alene drejer sig om personer; det drejer sig om principper. Det drejer sig om, at vi står ved demokratiets og parlamentarismens grænser. Er det virkelig sådan i Danmark, at man kan undertrykke de principper, der gælder for regeringens ansvar over for Folketinget? Kan man undertrykke de love, som Folketinget har vedtaget? Kan man undertrykke en ministers ansvar, blot fordi man har et flertal? Og hvis det er sådan, skal det så være sådan?

Kunne statsministeren ikke bringes til at forstå, at der er noget fundamentalt forkert i, at et flertal i Folketinget kan forhindre, at der drages konsekvenser af en ministers ulovlige beslutning?

For Venstre er sagen klar: Skatteministeren må tage konsekvensen af sit ministeransvar og gå af omgående. Andre løsninger findes ikke. Det er uværdigt, at statsministeren forsøger at trække sagen i langdrag, og det er i virkeligheden kun en meget uvenlig handling over for skatteministeren, at skatteministeren skal igennem den pinefulde proces, som statsministeren lægger op til.

Jeg skal derfor på vegne af Venstre, Det Konservative Folkeparti og Fremskridtspartiet fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget konstaterer,
 – at skatteministerens beslutning om at godkende et ubetinget skattefradrag på 173 mio. kr. til Spar Nord var klart ulovlig, og
 – at skatteministeren har afgivet urigtige og vildledende oplysninger samt fortiet oplysninger over for Folketinget,
 opfordrer Folketinget statsministeren til at drage de nødvendige konsekvenser heraf.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 1).

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår i de videre forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Det er hr. Thor Pedersens bemærkninger om Bikubens overtagelse af Bornholmerbanken, der kalder mig herop. Hr. Thor Pedersen var så sikker på, at dér var der i hvert fald ikke sket noget ulovligt.

Det kunne undre mig, for det fremgår meget, meget tydeligt af dommer Frank Poulsens redegørelse, at netop denne sag blev brugt som præcedens i den sag, som vi diskuterer i dag.

Nu skal jeg ikke stå og konkludere, jeg skal ikke køre nogen lang skatteteknisk redegørelse; jeg vil bare ganske enkelt spørge hr. Thor Pedersen: Er hr. Thor Pedersen ikke enig i, at vi også bør have undersøgt, om det er en parallel sag eller ikke en parallel sag?

Jeg hæfter mig ved, at hr. Thor Pedersen og Venstre er meget, meget optaget af, at vi får opklaret, om der er sket ulovligheder, og i givet fald om der er nogen, der er ansvarlige for disse ulovligheder.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Også jeg lagde mærke til den energi, hvormed hr. Thor Pedersen fremhævede, at sagen omkring Bikubens opkøb af Bornholmerbanken og sagen omkring Sparekassen Nordjylland og Himmerlandsbanken var helt forskellige. Hr. Thor Pedersen slog fast med syvtommersøm, at de sager var helt forskellige.

Jamen hvordan kan det så være, at vi tydeligt kan læse i Frank Poulsens rapport, at netop

Bornholmerbank-Bikubenkonstruktionen var den direkte inspiration, den direkte anledning til, at alle de embedsmænd, der sad i den sene nattetide og skulle redde Hobro' og omegn, fandt en løsning? Det var sågar den samme embedsmand, der havde konstrueret Bikuben-Bornholmerbanksagen og Sparekassen Nordjylland-Himmerlandsbanksagen. Hvordan kan de være så forskellige, når det udtrykkelig af rapporten fremgår, at de er fuldstændig parallelle?

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg undrede mig også over den bemærkning om Bikuben og Bornholmerbanken, og derfor vil jeg spørge Thor Pedersen . . .

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr.

Frank Aaen (EL):

Kan hr. Thor Pedersen heroppe fra talerstolen garantere Folketinget, at der ikke i den forrige regerings tid i noget af de hundrede tilfælde, hvor finansinstitutter gik konkurs eller ophørte med at eksistere, er sket nogen form for godkendelse af et ubetinget skattefradrag i forbindelse med fusionen eller overtagelsen? Kan man garantere, at det ikke er sket i ét eneste tilfælde?

Der var 40 tilfælde af fusioner og overtagelser af pengeinstitutter, mens hr. Anders Fogh Rasmussen var skatteminister. De 40 tilfælde repræsenterede en samlet balance på 60 mia. kr. Hr. Anders Fogh Rasmussen var ansvarlig for beløb, der skattemæssigt svarede til 50 gange Himmerlandsbanken. Kan hr. Anders Fogh Rasmussen garantere, at der ikke i noget tilfælde blev godkendt ubetinget skattefradrag?

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Jeg vil gerne sige til hr. Kjeld Rahbæk Møller fra SF, at når jeg svarer med en henvisning til Bikuben og Bornholmerbanken, skyldes det, at statsministeren i sin indledning tillagde det vægt, at man her fik undersøgt det sammenlignelige.

Og så siger hr. Kjeld Rahbæk Møller: Jamen det må også være rigtigt, når retspræsidenten har taget det med i sin beretning. Jamen retspræsidenten har jo taget det med – uden at kommentere det – af én grund: fordi det var taget frem som en del af debatten hos skatteministeren før og efter og omkring Himmerlandsbanken.

Men det er jo en meget venlig handling af respresidenten, for det giver medlemmerne af Folketinget, som har ansvaret for at vurdere, hvad skatteministeren har gjort, en mulighed for selv at læse, at der lige præcis ingen sammenhæng er på de områder, hvor medlemmer af Folketinget kritiserer ministeren, nemlig om der er givet et ubetinget fradrag. For det fremgår jo helt klart, at der *ikke* er givet et ubetinget fradrag, at Bikuben har overtaget Bornholmerbanken uden forudgående betingelser, og at der ikke foreligger en ministerresolution. Det fremgår jo fuldstændig klart af det, der er optrykt i beretningen, og derfor skylder vi Frank Poulsen tak for, at han har taget det med.

Og fru Elisabeth Arnold spørger: Jamen hvorfor har embedsmændene overhovedet indskibet sig i at diskutere Bornholmerbanken? Det spørgsmål kan vi jo med rette stille, og det kan det måske være interessant at få afdækket i en ansvarlig undersøgelse af det, tjenestemændene har gjort. Det har bare ikke noget at gøre med skatteministerens holdning, det ansvar, som skatteministeren har, og det, skatteministeren skulle have sikret sig, før han traf den ulovlige beslutning.

Til hr. Frank Aaen må jeg blot sige, at jeg ikke her med den taletid, der er til rådighed, kan gennemgå samtlige sager – som i øvrigt ikke er rejst – omkring den finansielle sektor. Jeg kommenterer den sag, der her er rejst, og konstaterer, at her findes der ingen sammenhæng mellem Bornholmerbanken-Bikuben og skatteministerens handling i Spar Nord-sagen.

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Jeg har et par meget konkrete spørgsmål til statsministeren. Statsministeren har gang på gang understreget, at tjenestemændene skal drages til ansvar i denne sag. Det sagde statsministeren i dag, og det har statsministeren sagt tidligere.

Derfor vil jeg gerne spørge: På hvilken baggrund mener regeringen, at der så klart er et ansvar for tjenestemænd, når regeringen ikke engang er klar til at drage det politiske ansvar, som dog er det allerklarreste i denne sag? Det lader til, at man mener, at alle andre end ministeren har et ansvar. Efter lovgivningen er der jo kun ét, der er helt sikkert: at ministeren har et ansvar. Det er det første ansvar, der kan placeres.

Jeg har endnu et spørgsmål til statsministeren. Man må undre sig lidt over, at statsministeren i sin tale her gik helt uden om regeringens information af Folketinget, selv om dette punkt er indeholdt i forespørgslets ordlyd. Har regeringen slet ikke benyttet den tid, den nu har haft rapporten og har kendt vores spørgsmål, til at vurdere, om Folketinget har fået rigtige oplysninger, korrekte oplysninger, fra regeringen eller ej?

Vi har tidligere spurgt statsministeren uden at kunne få svar, men det er dog et særdeles centralt spørgsmål; og det er helt særegent, at statsministeren ikke vil sige, om regeringen selv mener, at skatteministeren har informeret Folketinget korrekt.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg bad ikke om en gennemgang af de 100 sager, hr. Thor Pedersen og Venstre er ansvarlige for. Jeg bad bare om en garanti for, at der ikke var givet ubetingede skattefradrag i forbindelse med de sager. Det må hr. Thor Pedersen vel kunne give, for når man har så travlt med at kaste med sten efter en anden, har man vel undersøgt, at man ikke selv bor i et glashus.

Og jeg venter også stadig på et svar fra hr. Fogh Rasmussen.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Hr. Thor Pedersen hævdede, at der ikke var givet noget tilsagn om et ubetinget fradrag. Dette er et sandt ordvalg, for ordene »betinget« eller »ubetinget« er præcis de samme, som regeringen brugte i fjor for at så forvirring i den offentlige debat.

Og jeg stiller de samme spørgsmål, som jeg stillede til regeringen dengang. For det første: Hvad betyder dette udtryk betinget/ubetinget i hr. Thor Pedersens sprogbrug? Og for det andet: Hvor står det egentlig henne i redegørelsen? Jeg er ikke stødt på vendingen, for det er karakteristisk, at Frank Poulsen ikke har brugt dobbelttydige vendinger.

Men det centrale i det spørgsmål er, at for SF er det vigtigt at få opklaret, hvor der måtte være foregået noget galt. Det gælder sagen om Himmerlandsbanken, det gælder sagen om Bikuben, det gælder andre sager, der måtte dukke op.

Jeg forstår, at Venstre er enøjede. Hvis de tror, der er foregået noget galt under en socialdemokratisk minister, ja, så gælder det virkelig om at

komme til bunds i det. Hvis det er en af deres egne, som formodentlig utilsigtet – for jeg tror nemlig ikke, at den tidligere skatteminister selv var involveret i noget ulovligt – har været med til noget, så vil man dække over det.

Det er ikke vores holdning, men er det virkelige Venstres holdning? Jeg troede faktisk, at også Venstre stod for at få opklaret alle sager uden persons anseelse.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Thor Pedersen fik tilsyneladende slet ikke fat i, hvad der var mit ærinde med bemærkningen. Jeg fremhævede, at Bornholmerbanksagen og Spar Nord-sagen måtte være temmelig parallelle, eftersom embedsmændene – sågar de samme embedsmænd – i begge tilfælde brugte den model for at løse problemet med en bank, der var ved at krakke.

Så siger hr. Thor Pedersen: Hvorfor skal embedsmændene overhovedet beskæftige sig med Bornholmerbanksagen, det er jo to helt forskellige sager. Nej, pointen er netop, at den samme embedsmand, som havde været med til at konstruere Bornholmerbanksagen, sagde: Denne sag er fuldstændig parallel med den løsning, vi finder nu.

Hvis vi ikke ved en kommende undersøgelse kan få en klargøring af, hvad der er forskellen på Bornholmerbanksagen og på Himmerlandsbanksagen, må jeg konkludere, at den eneste forskel er, at skatteministeren hed Anders Fogh Rasmussen i Bornholmerbanksagen og Ole Stavad i Himmerlandsbanksagen.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Må jeg først slå fast, at Fremskridtspartiet har intet imod, at sagen om Bornholmerbanken bliver undersøgt; vi synes, det er relevant. Hvis nogen ønsker noget undersøgt, fordi de ikke har tillid til det, der er foregået, så skal det undersøges.

Jeg kunne selvfølgelig have ønsket, at regeringen havde været velvillig på det punkt hele tiden, havde haft den samme holdning som vi. Viser det sig – selv om Bornholmerbanksagen ikke er den samme som Himmerlandsbanksagen – at der er sket et eller andet, så må vi se på det.

Men nu er det jo sådan her i verden, at bare fordi man beviser, at ens nabo har stjålet, så bliver man ikke skyldfri selv, hvis man går hen og

gør det samme. Derfor har denne sag intet med Bornholmerbanken at gøre. Men en anden grund til, at den er væsentlig anderledes, er, at på en hel weekend stod de samme embedsmænd og sagde: Der findes ingen fortilfælde; vi kan ikke klare denne sag. Først da man gik hjem og gravede i arkiverne, kom man tilbage og sagde: Måske findes der et fortilfælde – måske – det er dog ikke helt det samme, men måske er alibi- et alligevel her, det var dér, man strakte elastikken.

Den væsentligste forskel er nemlig, at i Bornholmerbanksagen er der tale om, at Bikuben ønsker at købe Bornholmerbanken; de laver en endegyldig, ubetinget handel. Den består dels af, at man efter en konkurs – ganske vist en teknisk konkurs – køber aktiver og passiver i Bornholmerbanken, men dernæst laver en fusion med Hasle Bank, og uanset hvilke skattemæssige aftaler man kunne opnå, var denne handel en kendsgerning; deri ligger forskellen.

I Himmerlandsbanksagen var skattefradraget en integreret del, en betingelse for handelen.

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

Jeg har også et spørgsmål til statsministeren. Det er ubegribeligt for mig, hvorfor man – når man har givet en dommer et kommissorium, der ikke er bredt nok til, at man kan bedømme en sag – ikke bare udvider kommissoriet, så man får svar på de spørgsmål, der mangler, for at man kan tage en beslutning. Jeg mener, man selvfølgelig burde bede Frank Poulsen om at fortsætte, når hans kommissorium nu ikke har været omfattende nok.

Statsministeren vil nu lave en ny form for undersøgelse, endda en, der ikke giver mulighed for at få udsagn fra de embedsmænd, der kender til sagen. En undersøgelse, hvor statsministeren siger, at den kun skal vise, om nogen kan drages til ansvar.

Vi ved i dag, at der er lovet og givet et ulovligt fradrag. Kunne statsministeren så ikke i det mindste love, at det bliver en undersøgelse, der konkluderer, hvem der skal drages til ansvar?

(Kort bemærkning).

Anders Fogh Rasmussen (V):

Flere har været inde på spørgsmålet om forskelle og ligheder mellem Bikubens overtagelse af Bornholmerbanken og Spar Nords overtagelse af Himmerlandsbanken.

Jeg vil gerne slå fast, at der er tre afgørende forskelle på de to sager. For det første: Bikuben bad ikke om - og fik ikke - et fast og garanteret skattefradrag i forbindelse med overtagelsen af Bornholmerbanken i modsætning til situationen ved Spar Nord's overtagelse af Himmerlandsbanken, hvor man bad om og ifølge Frank Poulsens rapport fik et fast og garanteret skattefradrag. Det er den første forskel.

Den anden forskel er, at da Bikuben overtog Bornholmerbanken den 10. februar 1992, var handelen definitiv, uden betingelser af skattemæssig karakter. Det skattemæssige blev først afklaret efterfølgende i modsætning til sagen om Himmerlandsbanken, hvor skatteforholdene indgik som en del af handelsbetingelserne.

For det tredje: I forbindelse med Bikubens overtagelse af Bornholmerbanken blev der ikke truffet beslutning af nogen minister. Sagen blev forelagt til efterfølgende orientering i modsætning til sagen om Himmerlandsbanken, hvor beslutningen blev truffet af skatteministeren, og hvor flere ministre i øvrigt var involveret. Derfor vil jeg gerne slå fast: Der er overhovedet ingen lighed mellem sagen om Bornholmerbanken og sagen om Himmerlandsbanken.

Jeg vil gerne for en ordens skyld slå fast, at jeg med sindsro vil imødesee enhver undersøgelse af, hvad der er foregået i sagen vedrørende Bikubens overtagelse af Bornholmerbanken. Jeg vil også gerne slå fast, at jeg ikke kan se statsministerens bemærkninger og visse andre partiers repræsentanters udtalelser som spor andet end et klart forsøg på at aflede opmærksomheden fra det, der er det væsentlige i denne sag, nemlig skatteministerens politiske ansvar for, at der er foretaget en klokkeklart ulovlig beslutning i sagen vedrørende Himmerlandsbanken, og at Folketinget har fået forkerte og urigtige oplysninger vedrørende sagen om Himmerlandsbanken.

Jeg synes, det er det, sagen skal dreje sig om. Der er ingen paralleller mellem sagen om Bornholmerbanken og sagen om Himmerlandsbanken.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg har endnu nogle korte bemærkninger, og jeg agter snart at gå videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Der er ingen diskussion om, at skatteministeren har ansvaret for den beslutning, der blev truffet om natten den 23. august, og efter undersøgelse

sen er der i dag heller ingen tvivl om, at den beslutning var ulovlig. Men jeg vil godt bede fru Pernille Sams og andre om at læse ministeransvarlighedsloven, inden man går videre i denne debat.

Faktisk er det sådan, at selv om en minister træffer en ulovlig beslutning, er det ikke ansvarspådragende eller strafpådragende, hvis ministeren er i god tro. Det vil sige, at da det i rapporten er fastslået, at alle topembedsmænd meddelte skatteministeren, at dette var en lovlig mulighed, kunne skatteministeren ikke træffe anden beslutning end den, han traf.

Derfor vil jeg bede om, at man koncentrerer sig om det, som jeg faktisk også troede debatten skulle handle om, nemlig om der har været vildledning af Folketinget. Det er naturligvis hovedpunktet, det er naturligvis det, et kommende udvalg skal undersøge, og det er det helt afgørende. Jeg troede egentlig, at Frank Poulsens redegørelse havde gjort det klart, hvordan det så ud den 23. august om natten, og at vi derfor havde været fri for at skulle hele den tur igennem i dag.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Jeg vil gerne sige til hr. Frank Aaen, at jeg ikke kan udtale mig om sager, jeg ikke har noget kendskab til, og som Folketinget heller ikke har noget kendskab til. Den debat må komme på et andet tidspunkt.

Fru Elisabeth Arnold gentager, at man brugte modellen fra Bornholmerbanken i Spar Nord-sagen. Jamen det er jo lige præcis det, man kan læse af beretningen at man ikke gør; det er ikke den samme model, det er ikke den samme løsning. Den måde, Spar Nord overtager Himmerlandsbanken på, er jo ikke den samme, som Bikuben overtog Bornholmerbanken på, og det er præcis derfor, at retspræsidenten har fået det optrykt i beretningen.

Hr. Kjeld Rahbæk Møller sagde, at vi er enøjede. Nej, men vi er i stand til at bruge øjnene til at læse med, og det er jo det, vi har gjort med beretningen. Hvad er det egentlig, der er sagt, og hvad er ikke sagt? Er der overhovedet sket noget ulovligt omkring Bornholmerbanken? Man kan jo også læse det svar, som hr. Kjeld Rahbæk Møller selv fik af statsministeren den 10. november 1993, hvor hr. Kjeld Rahbæk Møller bad statsministeren om at afkræfte, at der var foregået noget ulovligt omkring Bornholmerbanken, og hvor statsministeren svarede hr.

Kjeld Rahbæk Møller, Folketingets forhandlinger, sp. 1622:

»... er det de almindelige, lovlige skatteregler, der er fulgt.«

Det er altså landets statsminister, der konstaterer, at reglerne er fulgt.

Når hr. Peter Duetoft spørger, hvad man ved og ikke ved, og siger, at man ikke kender noget til skatteministerens viden, vil jeg igen henvise til det, som Frank Poulsen har gjort sig store anstrengelser for at beskrive ganske klart i beretningen. På side 683 citerer Frank Poulsen, hvad vidnerne har sagt, og konstaterer, at der har været kvalificerede drøftelser mellem topembedsmænd fra flere ministerier og en repræsentant for Kammeradvokaturen samt med inddragelse af flere ministre om, at Sparekassen Nordjylland havde fået et fradrag på 173 mio. kr. Retspræsidenten siger i klare vendinger om dette, at det er ubetinget, og at alle medvirkende måtte være fuldt på det rene hermed. Frank Poulsen siger altså, at skatteministeren har vidst, at der var tale om et ubetinget fradrag, og det er præcis det, denne sag drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Indledningsvis skal jeg sige, at jeg fandt hr. Kai Dige Bachs indlæg meget interessant, for det er jo i modstrid med dagsordensforslaget. Mens den taler om standret, taler hr. Kai Dige Bach om videre undersøgelser.

Mens det var i øvrigt hr. Anders Fogh Rasmussens indlæg, der bragte mig herop. Hr. Anders Fogh Rasmussen kom med tre forklaringer. Dem har vi hørt før, og dem anfægter jeg ikke; men jeg anfægter hans konklusion, for den gik nemlig uden om sagen. Sagen er, at der er skattemæssig identitet i de to sager. Der er ingen, der har påstået, at forholdene i øvrigt var ens, men derimod at der er skattemæssig identitet: at der er givet et fradrag i et tilfælde, hvor der ikke skete fusion, og hvor der derfor ikke var hjemmel til det, og her tyder alt på, at der var parallelitet.

Så vil jeg lige føje til, at når Bikuben ikke beder om fradraget, forinden handelen bliver sluttet, skyldes det, at man er vant til at få fradraget. Det er sket i alle fusionssager, og så er man ikke opmærksom på, at man måske kan komme i knibe i denne sag.

Men jeg er i øvrigt glad for, at hr. Anders Fogh Rasmussen gav tilsagn om, at han godt ville være med til at undersøge sagen. Det synes

jeg er godt og vigtigt. Jeg vil godt understrege, at for os drejer det sig ikke om at udtynde sagen om Himmerlandsbanken; men når Frank Poulsen antyder, at der har været præcedens, kan vi ikke vurdere sagen uden at kende denne præcedens.

Og endelig til hr. Thor Pedersen, der siger, at vi har fået et svar fra statsministeren den 10. november 1993 om, at det var rigtigt: Ja, vi har altså desværre lært, at nogle af de svar, vi får, mildest talt ikke er fyldestgørende. Det er et af de problemer, vi skal have belyst i den undersøgelse, der kommer nu: Har hele sagen været så dårligt oplyst?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Der kan uden tvivl opremses et uendeligt antal forskelle mellem Bornholmerbanksagen og Spar Nord-sagen. Hr. Anders Fogh Rasmussen har nævnt nogle, hr. Thor Pedersen har nævnt nogle, og jeg kan nævne flere.

Der var jo også den geografiske forskel. Sagen mellem Bikuben og Bornholmerbanken var en sag mellem et københavnsk pengeinstitut og en bornholmsk bank, mens sagen i Nordjylland handlede om et nordenfjords pengeinstitut og et søndenfjords område – et område, hvor både fru Kirsten Jacobsen og skatteministeren var valgt. Det kan også have gjort, at sagen har fået sin egen særlige dramatik. Det kan jeg ikke vide, men det kunne have været en medvirkende årsag.

Det, vi er interesserede i, er at se, hvilke ligheder der er mellem de to sager. Det er jo det, der er interessant, for det er lighederne, der har fået embedsmændene til at mene, at de også kunne bruge den model, som var anvendt i Bornholmerbanksagen, i Spar Nord-sagen. Vi er interesserede i at se, hvilke ligheder der er. Det giver Frank Poulsens undersøgelse intet svar på, og derfor skal vi have det undersøgt efterfølgende.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Nu har spørgsmålet om skattefradrag i forbindelse med finanskrak altså været diskuteret hedt og intenst i over et år, og alligevel er hr. Thor Pedersen ikke i stand til herfra at give en garanti for, at der ikke er foregået uregelmæssigheder eller lignende ting i den forrige regerings tid. Det synes jeg er bemærkelsesværdigt, og jeg synes også, det er bemærkelsesværdigt, at hr. Anders Fogh Rasmussen omhyggeligt und-

gik at give garanti heroppefra for, at der ikke havde været tilsvarende tilfælde i hr. Anders Fogh Rasmussens tid som skatteminister.

Så vil jeg i øvrigt sige til hr. Thor Pedersen, at for skatteyderne her i landet er det jo ligegyldigt, om et ubetinget skattefradrag er givet den ene eller den anden dag, bare det er givet; og det er det jo i Bikubensagen, og det har kostet penge. Jeg synes nok, at når en person som hr. Thor Pedersen har haft så travlt med at forfølge folk, der har lavet små uregelmæssigheder, kunne man måske også have forventet en lidt større nidkærhed i sager af denne art.

Jeg vil slutte med at spørge, om V og K kan tilslutte sig en undersøgelse af den praksis, der har været ført i den forrige og i den nuværende regerings tid vedrørende finansskandaler, og at vi på den baggrund tager en samlet vurdering af et eventuelt politisk ansvar for en fejlagtig praksis.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg vil godt sige til hr. Anders Fogh Rasmussen, at sagen drejer sig om Himmerlandsbanken og skatteministerens og eventuelt andre ministres håndtering af den sag; ingen tvivl om det. Men det er jo lige netop, fordi et af argumenterne over for skatteministeren den aften var, at der var et fortilfælde, at vi ikke kommer uden om også at kigge på Bornholmerbanksagen i en yderligere undersøgelse.

Og derfor går jeg ud fra, at indlægget fra hr. Anders Fogh Rasmussen betyder, at Venstre ikke vil spænde ben for en undersøgelse, der også går i dybden i Bornholmerbanksagen. Det går jeg ud fra, for ellers er det indlæg, hr. Anders Fogh Rasmussen kom med, jo uden mening.

Må jeg så sige, at hr. Kai Dige Bach kom med et meget interessant indlæg. Hr. Kai Dige Bach argumenterede for noget helt andet end det, som Det Konservative Folkeparti foreslår i dagsordensforslaget, og bygger jo på den grundtanke, som også var Det Konservative Folkepartis, da vi havde debatten for et år siden, at der er behov for en anden fase, for ellers kan hr. Kai Dige Bach jo ikke heroppefra sige, at han egentlig havde foretrukket, at Frank Poulsen fortsatte undersøgelseerne.

Selv om der altså står tre partiers navne på dagsordenen her – og jeg tror også, at de vil stemme for dagsordenen – så går jeg ud fra, at hr. Thor Pedersens svar mere er præget af Venstre, end det er præget af Det Konservative Folkeparti.

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Vi har forgæves siddet og lyttet efter, at statsministeren skulle svare på de helt konkrete spørgsmål, der er stillet til statsministeren, men statsministeren har endnu ikke givet udtryk for, at han ønsker at svare på dem, og derfor vil jeg gerne spørge, om det virkelig kan være rigtigt, at vi ikke må få at vide, hvorfor det er så klart for regeringen, at tjenestemændene kan drages til ansvar, når regeringen ikke engang selv vil stå ved det politiske ansvar.

Og jeg vil også gerne have svar på, som jeg tidligere har sagt, om regeringen selv mener, at skatteministeren har informeret Folketinget korrekt.

Så vil jeg gerne tilføje et tredje spørgsmål, og så håber jeg, at statsministeren ikke bare overhører Folketingets spørgsmål til regeringen.

Jeg vil gerne tilføje det tredje spørgsmål, at statsministeren jo selv var primus motor i forbindelse med formuleringen af kommissoriet for den undersøgelsesret, der har siddet. Statsministeren var selv med til at fastlægge rammen for undersøgelsen. Og rettens svar er så klart og utvetydigt, at det ikke kan gøres klarere, og alligevel kan vi nu opleve, at statsministeren ikke mener, at der kan drages noget ansvar på grundlag af den beretning, der foreligger, selv om den ikke kan skrives klarere.

Statsministeren siger, at kommissoriet ikke var bredt nok til at kunne drage ansvar på grundlag af.

Så vil jeg gerne spørge statsministeren: Mener statsministeren ikke, at han på forhånd burde have oplyst, at regeringen ikke betragtede kommissoriet som bredt nok til, at det kunne danne grundlag for noget som helst ansvar, for så har det jo været alt for smalt set med regeringens øjne allerede på det tidspunkt, det blev skrevet?

For os at se er kommissoriet klart og utvetydigt, og det er også rigelig bredt nok til, at man kan drage det politiske ansvar, der burde drages. Og der er slet ikke behov for nogen anden fase, når nu rapporten blev så klar og utvetydig, som den er.

Det kan jeg forstå at statsministeren ikke mener. Men mener statsministeren ikke, han burde have oplyst det på forhånd, så vi ikke havde skullet igennem så meget spildtid på det her?

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Jeg vil godt sige til fru Elisabeth Arnold, at der

skal da ikke herske nogen tvivl om, at det selvfølgelig kan være helt rimeligt og fornuftigt, at man, som den radikale ordfører siger, gerne vil sammenligne Bornholmerbanksagen og Spar Nord-sagen.

Mit spørgsmål er så: Jamen hvorfor gør man det ikke? Det er jo præcis det, Frank Poulsen har givet ethvert medlem af Folketinget mulighed for. Hvad er det egentlig, der er lighedspunkter, og hvad er det, der adskiller? Det kan jo være, at fru Elisabeth Arnold ikke selv vil læse det, men så har Det Radikale Venstre en politisk leder, som ikke er til stede, og som er i stand til at læse med rekordfart. Så jeg er sikker på, at i en lille studiegruppe i Det Radikale Venstre er det muligt at udrede trådene ved blot at læse, hvad Frank Poulsen har været så hjælpsom at beskrive for os.

Hr. Steen Gade spørger, om vi har noget imod en undersøgelse.

Jamen der er noget, der undrer mig. Regeringen har da haft – eller i hvert tilfælde både skatteministeren og statsministeren har – et års tid til at undersøge det i. Man har da magten og kontrollen med centraladministrationen. Man kan da undersøge de sager, man gerne vil undersøge. Det er da ejendommeligt, at man kommer og beder Folketinget, om man må undersøge noget, man selv har magt til at undersøge.

Men det kan jo være, statsministeren har den opfattelse, som statsministeren gav udtryk for over for hr. Kjeld Rahbæk Møller, at i forbindelse med Bornholmerbanken er skattelovens regler overholdt.

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

Det er et lille svar til hr. Steen Gade.

Det lyder måske overraskende, men selv en brændselshandler kan altså efter de faldne bemærkninger tælle til 90. Det er klart, at kommissoriet ikke bør udvides, hvis det lykkelige skulle ske, at statsministeren i dag drog konsekvensen af den dommerundersøgelse, han selv har været med til at sætte i gang.

Pia Gjellerup (S):

For knap et år siden besluttede Folketinget i enighed at nedsætte en undersøgelsesret til at undersøge og klarlægge begivenhedsforløbet omkring det tilsagn, som den 23. august 1993 blev meddelt Sparekassen Nordjylland.

Folketingets partier var ved formuleringen af beslutningsforslaget yderst opmærksomme på

de retssikkerhedsmæssige problemer, der knytter sig til undersøgelsesretter i forhold til de implicerede personer, idet man ikke har de sædvanlige muligheder i dansk retspleje for at forsvare sig. Det lyder, som om ikke alle partier kan huske, hvad det var for retssikkerhedsmæssige problemer, man var omhyggelig med dengang, men lad det ligge!

Vores omhyggelighed dengang betød, at kommissoriet ikke blev strakt så vidt som de hidtidige kommissorier for undersøgelsesretter. Undersøgelsesretten blev nemlig ikke anmodet om at udtale sig om, hvorvidt nogen har gjort sig skyldig i fejl eller forsømmelser, som kunne give anledning til, at et retligt ansvar blev søgt gennemført.

Derfor er det naturligt, at vi alle blev enige om, at det var væsentligt, at regeringen tilkendegav i beslutningsforslaget, at den, såfremt undersøgelsens konklusioner gav anledning dertil, ville foranstalte yderligere undersøgelser, der ville kunne danne grundlag for at drage de nødvendige konsekvenser i forhold til bl.a. ministre.

Foranlediget af den stillede forespørgsel kan regeringen i dag overlade Folketinget initiativet til at foranstalte den undersøgelse, der retter sig mod ministre. Men hvorfor overhovedet undersøge, spørger nogle alligevel i dag – undersøgelsesrettens konklusioner er jo dog så klare, at skatteministeren bare skulle tage sit gode tøj og gå!

Dette synspunkt ville være et helt afgørende brud med den hidtidige danske praksis. Jeg kan i den forbindelse henvise rent overskriftsmæssigt til Hartlingsagen, til ambisagen, til sagen om kreativ bogføring og til tamilsagen. Hvor forskellige de end har været, har mønsteret været det samme. Når der var konstateret et ulovligt forhold, er der blevet iværksat en nærmere undersøgelse for at afdække, om der forelå fejl eller forsømmelser fra ministres side, der kunne give anledning til at drage dem til ansvar.

I sagen om Himmerlandsbanken vil et ministeransvar på et rent objektivi grundlag – altså uden en undersøgelse af, om der er begået fejl eller forsømmelser fra ministerens side – oven i købet være en skærpelse i anden potens. Ikke alene vil man springe over en vurdering af, om ministeren kan bebrejdes noget, man ville også drage en minister til ansvar for en beslutning, som hans rådgivere anbefalede og havde beskrevet som lovlig.

Undersøgelsesretten lægger til grund – og det er ubestridt i de afgivne forklaringer – at mini-

sterens embedsmænds råd og vejledning har været, at den omhandlede disposition var lovlig, og at der var et fortilfælde i Bikubens overtagelse af dele af Bornholmerbanken. Nu er det selvfølgelig muligt at gøre en minister politisk ansvarlig, blot fordi man vil af med ham eller senere ham eller regeringen. Det er den form for ansvar, som professor i forvaltningsret Lars Nordskov Nielsen kalder koncentrationen af al menneskelig uretfærdighed.

Det har hidtil været afgørende for Folketingets partier på nær Fremskridtspartiet, at der til grund for placeringen af et politisk ansvar har ligget en personlig skyld, at man bevidst eller groft uagtsomt har handlet i strid med lovgivningen eller pligterne over for Folketinget. Derfor har vi i de forskellige sager spurgt til fejl og forsømmelser. Det synes vi i Socialdemokratiet fortsat skal være fundamentet for vores bedømmelse af ministrenes virke. Hr. Thor Pedersens indledende indlæg er på den baggrund en vild galop væk fra tidligere holdninger. Jeg skal bare bede hr. Thor Pedersen tænke et øjeblik på ambisgen, og hvordan vi behandlede den her i Folketinget.

I den konkrete sag har vi i undersøgelsesrettens beretning en del belysning af den periode, der gik fra tilsagnet og til nedsættelsen af undersøgelsesretten. Retspræsident Frank Poulsen understreger i indledningen af beretningens kapital 11, at gennemgangen ikke er blot tilnærmedesvis udtømmende, perioden ligger uden for Frank Poulsens opgave.

Men med baggrund i de dokumenter og forklaringer, som man derigennem får adgang til, og i de dokumenter, vi har i Folketinget, kan man danne sig et vist indtryk af sagen.

Først accepten hin augustnat sidste år. Jeg har ikke hørt nogen, der har bebrejdet skatteministeren, at han på baggrund af råd fra tre relevante embedsmænd og en repræsentant for Kammeradvokaten har givet sin accept. Undersøgelsesretten fastslår, at telefaxen, sådan som embedsmændene har sagt at den skal opfattes, anses for at være i fuld overensstemmelse med sædvanlige skatteretlige regler. Men tre partier her i Folketinget, Venstre, De Konservative og Fremskridtspartiet, mener, at uanset dette er skatteministeren skyldig.

Videre i forløbet kan vi se, at det skridt for skridt er beskrevet, at skatteministeren har handlet, hver gang der opstod tvivl om, hvordan denne telefax skulle forstås. Tvivlen er således i hele forløbet hver gang bragt ud af verden.

Direktør Giversen fra Spar Nord sagde i tv den 12. oktober, at man havde overtaget et underskud. På skatteministerens foranledning blev Spar Nord anmodet om at dokumentere den fremsatte påstand og om at offentliggøre telefaxen. Spar Nord udsendte dagen efter, den 13. oktober, en pressemeddelelse, der afkræftede påstanden, og man offentliggjorde telefaxen.

Skatteministeren anmodede efter samrådet den 12. oktober 1993 om, at Kammeradvokaten blev bedt om at udarbejde et notat om Spar Nord's overtagelse af dele af Himmerlandsbanken. Den 25. oktober anmodede skatteministeren om, at Kammeradvokatens notat skulle fremsendes til Spar Nord, som har bekræftet, at man fik notatet den 26. oktober. Dagen efter fører skatteministeren flere telefonsamtaler med direktør Giversen.

Konklusionen på samtalerne var, at Giversen var enig i Kammeradvokatens notat. Giversen har til undersøgelsesretten forklaret, at man var enige om, at Sparekassen kun kunne få fradrag, hvis der blev lidt et tab. Samme dag om aftenen ringede Told- og Skattestyrelsens direktør til Giversen med spørgsmål om tilladelse til offentliggørelse af Kammeradvokatens notat i forbindelse med morgendagens samråd i Folketingets Erhvervsudvalg. Giversen ønskede på den baggrund at gennemgå notatet sammen med sin meddirektør.

Den følgende dag, den 28. oktober om morgenen, kommer en telefax – denne gang fra Spar Nord til Told- og Skattestyrelsen – med accept af offentliggørelsen fra Giversen og meddirektør Ole Jørgensen, der er statsautoriseret revisor af uddannelse. Denne forklarer til undersøgelsesretten, at han ikke havde nogen specielle kommentarer til notatet.

Om aftenen efter samrådet i Folketingets Erhvervsudvalg bliver skatteministeren under et møde med bl.a. den tidligere ligningschef Christen Amby stillet over for tvivlsspørgsmål fra denne nok landets mest kyndige med hensyn til den skattemæssige behandling af banksager af den foreliggende karakter. Sammen med udtalelser fra Spar Nord i tv om, at man havde fået et ubetinget fradrag, giver dette skatteministeren anledning til på ny at foranledige en kontakt til Giversen, der sammen med sine eksperter indkaldes til møde i København den 29. oktober.

På dette møde bliver der blotlagt en uenighed mellem de to parter. Da skatteministeren får oplyst dette, tager han initiativ til, at der sættes en afklaring i værk. Det første skridt, der fører til nedsættelse af undersøgelsesretten, tages.

Med det, vi har kunnet sætte os ind i på et grundlag, der ikke kan anses for at være udtømmende, som det netop understreges i undersøgelsesrettens beretning, ser vi i Socialdemokratiet ikke noget sagligt grundlag for at bebrejde skatteministeren de forkerte oplysninger, Folketinget har fået. Han har svaret, som oplysningerne og rådgivningen har givet anledning til, og han har handlet, når der er opstået tvivl. Det er svært at se, hvad der kunne forlanges yderligere med de foreliggende oplysninger og rådgivning.

Jeg kritiserede før, at nogen er parat til at gøre en minister politisk ansvarlig og afsætte ham for hvad som helst. Med lige så stor ret kunne man kritisere, at nogen ville være parat til at frikende en minister for hvad som helst. Også dette skal ikke mindst af hensyn til ministeren selv – ske på et velbelyst og sagligt grundlag.

Det vil vi i Socialdemokratiet gerne være med til at tage ansvaret for. Jeg skal derfor på Socialdemokratiets, Socialistisk Folkepartis, Det Radikale Venstres, Enhedslistens og Centrum-Demokraternes vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»I overensstemmelse med grundlaget for folketingsbeslutningen af 4. november 1993 om den særlige undersøgelsesret nedsætter Folketinget i henhold til Folketingets forretningsordens § 7, stk. 6, et særligt udvalg bestående af 17 medlemmer.

Udvalget skal undersøge, om ministre i perioden frem til nedsættelsen af undersøgelsesretten den 4. november 1993 ved fejl eller forømmelse har afgivet mangelfulde eller forkerte oplysninger til Folketinget, som kan give anledning til at drage de pågældende til ansvar. I det omfang det er af betydning for denne vurdering, kan udvalget inddrage forhold forud for meddelelsen af tilsagnet til Sparekassen Nordjylland den 23. august 1993, herunder Bikubens overtagelse af Bornholmerbanken.

Undersøgelsen gennemføres hurtigst muligt.

Folketinget tager til efterretning, at regeringen samtidig har iværksat yderligere undersøgelser med henblik på at kunne drage de nødvendige konsekvenser af alle sagens aspekter i forhold til andre implicerede.

Folketinget går herefter over til næste punkt på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 2).

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden (se ovenfor). Dette forslag indgår også i de videre forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Fru Pia Gjellerup henviste i sin ordførertale som dokumentation for, at det her var gået lige efter bogen, og at alle regler var fulgt, til en pressemeddelelse udsendt efter den famøse udsendelse om skattefradraget.

Må jeg sige til fru Pia Gjellerup, at i den presmeddelelse, som er sådan et pænt camouflagenotat som de øvrige, vi kender, er der to væsentlige ting, meget væsentlige ting, som fru Pia Gjellerup ikke omtalte:

1. Købesummens størrelse står klart nederst på første side. Prisen herfor kan nu opgøres til 53 mio. kr., som betales af Sparekassen. Alligevel sagde skatteministeren den 28. oktober i samrådet: Vi kendte ikke købesummens størrelse.
2. Samtidig står der ikke et eneste sted – og telefaksen er hæftet på pressemeddelelsen – at der skal betales vederlag for det skattefradrag. Og en købesum på 53 mio. kr. vil umuliggøre, at der bliver plads inden for købesummens størrelse til et skattefradrag på 173 mio. kr.

Det burde fru Pia Gjellerup have sagt, da hun anvendte dette dokument som forsvar for skatteministeren.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Jeg vil gerne stille tre ganske enkle og klare spørgsmål til fru Pia Gjellerup til afklaring af det indlæg, fru Pia Gjellerup netop har holdt.

Er det sådan, at den socialdemokratiske ordfører er enig i undersøgelsesrettens konklusioner? Ja eller nej.

Mener den socialdemokratiske ordfører, at skatteministeren har truffet en ulovlig beslutning? Ja eller nej.

Mener den socialdemokratiske ordfører, at skatteministeren har talt sandt også over for Folketinget? Ja eller nej.

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

I forlængelse af hr. Thor Pedersens spørgsmål, som det er vigtigt at få besvaret først, vil jeg gerne spørge fru Pia Gjellerup:

Nu har skatteministeren adskillige gange oplyst, at det ikke var ham, men embedsmændene, der traf afgørelsen om skattefradraget. Nu ved vi så, at det var skatteministeren, der traf afgørelsen. Derfor kan det være interessant at høre efter denne meget lange forsvarstale for Socialdemokratiets skatteminister, som fru Pia Gjellerup holdt, om fru Pia Gjellerup også har et svar på, hvorfor skatteministeren lige fra starten forsøgte at give indtryk af, at det ikke var ham, men embedsmændene, der traf afgørelsen. Det havde der jo overhovedet ikke været nogen grund til, hvis skatteministeren allerede fra starten ikke vidste, at der var noget galt. Det tyder da meget på, når man forsøger at fralægge sig ansvaret på den måde, at man ved, der er ugler i mosen.

Har fru Pia Gjellerup også et klart svar på det i forlængelse af den lange forsvarstale?

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Fru Kirsten Jacobsen undgår omhyggeligt at fortælle, at den omhandlede pressemeddelelse var fra Sparekassen Nordjylland, og dér vil de nok være glade for at høre, at det var sådan en af de dér sædvanlige camouflagede meddelelser.

Derudover kan jeg sige, at fru Kirsten Jacobsen også ville kunne læse i undersøgelsesberetningen – af citater fra forklaringer afgivet af direktør Giversen – at man dér er enig i, at der ikke var tale om køb, overførsel af et underskud. Og det var det, der var problemet på det omhandlede tidspunkt. Man havde givet udtryk for, at man havde købt et underskud; det problem blev afklaret, og det blev klart, at man ikke havde købt et underskud.

Til hr. Thor Pedersen vil jeg sige, at det ville være meget underligt, om der var nogen her i Folketinget, der efter i enighed at have anmodet om en undersøgelse ikke respekterede dens konklusioner.

Så spørger hr. Thor Pedersen: Er der truffet en ulovlig beslutning?

Når jeg har sagt de ting, jeg sagde før, er det, fordi jeg selvfølgelig er krystalklar over, at det, der kan støttes ret på fra SparNords side, er ulovligt.

Det, jeg koncentrerede mig om – og det burde være fremgået, for det var det, jeg brugte det meste af tiden på – var at sige: Hvem har så ansvaret for en sådan beslutning? Hvis man tror, en beslutning er rigtig og der er grunde til at tro, at den er rigtig – den ville kunne være rigtig – så

mener jeg ikke, at man kan bebrejde nogen det, medmindre man har helt særlige politiske grunde til det.

Ligesådan kan jeg svare i forhold til oplysningerne til Folketinget. Det er klart, at sådan som vi nu kan se sagen konkluderet, er der givet urigtige oplysninger til Folketinget, men de er givet uden viden om og uden vilje til, at de var urigtige.

Endelig skal jeg sige kort til fru Pernille Sams: Skatteministeren har aldrig sagt, at han ikke har været med til at træffe beslutningen.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

I relation til pressemeddelelsen af 13. oktober er det nok interessant, at på det tidspunkt forelå der jo en besked, et krav fra Kammeradvokaten om, at Sparekassen Nordjylland skulle hemmeligholde skatteaftalen. Det står at læse i Frank Poulsens notat. Derfor beskæftiger man sig heller ikke så meget med den.

Men det er rigtigt, at man ikke længere taler om, at man har købt et fradrag. Nu taler man om, at man har fået ret til at overføre hensættelser, men det er i og for sig i terminologien det samme. Det kommer vi jo frem til.

Men fru Pia Gjellerup forholdt sig ikke til de to kendsgerninger. Og som jeg sagde:

Det fremgår af pressemeddelelsens sidste linje, at købesummens størrelse er 53 mio. kr. Og fru Pia Gjellerup har lige sagt, at da de urigtige oplysninger, Folketinget har fået med den konklusion, vi kender nu, blev givet, da vidste man ikke, at de var urigtige.

Må jeg minde fru Pia Gjellerup om, at en af de helt urigtige oplysninger, vi fik, var, at skatteministeren ikke kendte købesummens størrelse. Allerede i pressemeddelelsen den 13. oktober fra Spar Nord angives i lysende klar tekst købesummens størrelse. Så det er en usandhed, det er i strid med de foreliggende kendsgerninger, der står i en pressemeddelelse, som var sendt i udkast til skatteministeren godkendt af direktør Jarlov og skatteministeren, inden den blev udsendt af Spar Nord.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Jeg vil gerne takke fru Pia Gjellerup for de svar, hun gav mig på de klare spørgsmål, for det viser sig jo, at nu nærmer vi os sagens kerne.

Altså, punkt 1, mener den socialdemokratiske ordfører, at skatteministeren traf en ulovlig be-

slutning, men at vi må forstå, at skatteministeren ikke har forstand på skattelove og ligningsforhold, at det må være implicit, at når man er socialdemokrat, er der ikke noget, der hedder et politisk ansvar. Det må være underforstået, at man ikke ved, hvad det er, man beskæftiger sig med.

Men jeg skal vende tilbage, for det er jo også interessant at høre, at nu indrømmer fru Pia Gjellerup, at skatteministeren har afgivet urigtige oplysninger over for Folketinget. Det blev sagt krystalklart.

Men, siger fru Pia Gjellerup, skatteministeren vidste ikke bedre. Det skal jeg også vende tilbage til.

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Det er fru Pia Gjellerups svar til mig, der kalder mig på talerstolen igen, for fru Pia Gjellerup sagde, at skatteministeren ikke havde sagt, at det var Told- og Skattestyrelsen, der havde truffet afgørelsen. På den korte tid, der er gået, siden fru Pia Gjellerup sagde det, og så til nu, har jeg fundet hele to steder, hvor skatteministeren siger, at det er Told- og Skattestyrelsen eller embedsmændene, der har truffet afgørelsen. Det ene står i Folketingets forhandlinger fra 27. oktober 1993, sp. 870, hvor statsministeren sandelig – det er ikke skatteministeren, det er statsministeren – siger:

»Vedrørende fordelingen af de skattemæssige hensættelser blev afgørelsen truffet af Told- og Skattestyrelsen efter drøftelse med skatteministeren og under medvirken af Kammeradvokaten.«

Og skatteministeren sender et brev til sine kolleger, til samtlige ministre, den 12. oktober, hvor skatteministerens sekretær siger:

»Ministeren har samtidig bedt mig oplyse, at afgørelsen om Himmerlandsbanken blev truffet af Told- og Skattestyrelsen efter drøftelse med skatteministeren og under medvirken af Kammeradvokaten.«

På trods af disse ansvarsfraskrivelser fastslår Frank Poulsen i sin beretning på side 684 meget, meget klart, at det var skatteministeren, der traf afgørelsen.

Derfor vil jeg da gerne gentage mit spørgsmål til fru Pia Gjellerup: Hvis skatteministeren ikke vidste, at der var ugler i mosen i denne her sag, hvorfor skulle han så lige fra starten forsøge at fralægge sig ansvaret for den beslutning, der blev truffet, og som var ulovlig?

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Fru Kirsten Jacobsens indlæg giver mig anledning til at konstatere, at det er vanskeligt at bruge Folketinget til at gennemgå detaljer i skattesager. Fru Kirsten Jacobsen udlagde selv det emne, jeg havde omtalt som overførsel af underskud – udlagde det som køb af fradrag. Og se, på den måde tror jeg at både Told- og Skattestyrelsen og Spar Nord var gået endnu mere galt af hinanden, end det rent faktisk viste sig at de gjorde. Og det var ganske meget endda.

Så er fru Kirsten Jacobsens meldinger om pressemeddelelsen fra Spar Nord, der skulle være godkendt af skatteministeren, så vidt jeg overhovedet er bekendt med beretningen fra undersøgelsesretten, i hvert fald ikke noget, der er hverken påstået eller dokumenteret.

Endelig er det spørgsmålet, om købesummens størrelse var afgørende på et tidspunkt for dem, der var inde i en sagsbehandling den 22.-23. august. Det hjælper ikke rigtig at sige, at det mente den ene side at den kunne gennemgå nøje helt henne i oktober. Men det er udtryk for en bagklogskab, som ville komme til at optræde ganske meget i denne her sag, og det har vi da allerede set nogle eksempler på.

Til sidst vil jeg sige til fru Pernille Sams: Svaret fra statsministeren og svaret fra skatteministeren om, hvorledes skatteministeren havde medvirket, tror jeg er kommet i enten Skatteudvalget eller i Erhvervsudvalget. Det må være fuldstændig krystalklart af det svar, som skatteministeren har givet, at beslutningen er truffet af Told- og Skattestyrelsen efter en drøftelse med ham. Det er ensbetydende med, at man også påtager sig at være vidende om, hvad man bliver forberedt på i sådan en sammenhæng, og at det selvfølgelig ikke har været skatteministerens opgave at sidde som sagsbehandler i sit soveværelse i Brovst hin nat mellem søndag og mandag den 22. og 23. august.

Jeg skal vende tilbage til hr. Thor Pedersen om et øjeblik, hvis jeg får lejlighed, men han har jo i hvert fald et ordførerindlæg, og så kan han forberede sig på at forholde sig til ulovligheder.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Må jeg minde fru Pia Gjellerup om, at der findes en person i den her sag, som sad på to stole, nemlig kammeradvokat Søren Skov Knudsen. Han var dels rådgiver for Finanstilsynet, dels kurator i konkursboet, og derfor måtte han jo

være den bedste kommunikationskanal imellem skattemyndighederne, Finanstilsynet osv. osv.

Konkursboets regnskab opgjort i forbindelse med skiftesamlingen i Hobro, og som senere er omdelt som bilag nr. 43 til Folketingets Erhvervsudvalg, indeholder en fuldstændig fordeling af købesummernes størrelse med angivelse af pris samt en åbningsbalance. Dette bilag lå også foran skatteministeren, da han sagde, at han ikke kendte købesummens størrelse.

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Jeg kan forstå, at fru Pia Gjellerup var i tidnød med at kunne komme til at svare hr. Thor Pedersen, så det vil jeg nu hjælpe fru Pia Gjellerup med at råde bod på, for jeg vil stille et opklarende spørgsmål ud fra det svar, fru Pia Gjellerup gav til mig. Jeg opfattede det, som om fru Pia Gjellerup nu undsiger undersøgelsesrettens konklusion, som meget klart siger, at det var skatteministeren, der traf afgørelsen om det ulovlige fradrag.

Fru Pia Gjellerup rodede sig ud i noget med, at de to citater, jeg læste op før, var fra svar, der var givet til et eller andet udvalg, og det er det faktisk slet ikke. Selv om det havde været et svar til et udvalg, havde det da også været lige så forkert, men nu er det tilfældigvis sagt i Folketingssalen. Det ene af de to citater er fra onsdagsspørgetiden, og det andet, jeg citerede, var fra et brev, som skatteministeren via sin sekretær sendte til sine ministerkolleger. Begge steder understreges det, at det var embedsmænd, der traf afgørelsen, lige stik modsat den konklusion, som findes i den beretning, vi nu sidder med, og hvoraf det fremgår stjerneklart, hvor afgørelsen blev truffet.

Må jeg spørge helt konkret: Er fru Pia Gjellerup enig i Frank Poulsens konklusion, at det var skatteministeren, der traf afgørelsen?

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensby (V):

Af det forslag om motiveret dagsorden, som er fremsat af VKZ, fremgår det, at vi finder, at skatteministeren har afgivet urigtige og vildledende oplysninger. Det vil senere blive dokumenteret under debatten, men allerede nu vil jeg spørge både statsministeren og skatteministeren. Jeg ved, at skatteministeren ikke har pligt til at svare, men jeg går ud fra, at skatteministeren vil.

Spørgsmålet lyder: Fulgte skatteministeren og statsministeren med i dagspressen i tiden fra slutningen af september og frem til den 27. oktober? Det er da et klart spørgsmål.

Sjældent har en sag været så meget omtalt som denne sag, og bl.a. i en artikel i Berlingske Tidende fra den 10. oktober hedder det: Et ja blev til et nej.

Jeg har læst i undersøgelsesrapporten, at skatteministeren har forklaret, at han først sagde nej til fradraget. Så kom der nogle forskellige diskussioner om, at man kunne lave det på en anden måde, og så sagde skatteministeren: Vi gør det!

Jeg skal om lidt senere i debatten vise, hvad skatteministeren har forklaret på et spørgsmål fra hr. Anders Fogh Rasmussen den 27. oktober. Men inden jeg gør det, vil jeg gerne have, at vi her i Tinget – og også i befolkningen – klart kan få en melding på spørgsmålet: Har statsministeren og skatteministeren fulgt med i pressen?

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Jeg vil sige til fru Pernille Sams, at jeg faktisk ikke havde – hverken i mandags, da jeg læste den første bid af beretningen fra undersøgelsesretten eller senere – forestillet mig, at vi skulle drøfte det forløb, der udspandt sig natten mellem den 22. og 23. august.

Jeg troede, at det med undersøgelsesrettens beretning stod fuldstændig klart for alle, hvad der var foregået, og at det nøje er i overensstemmelse med, hvad skatteministeren har meddelt Folketinget i en besvarelse, og dér må jeg beklage, at jeg ikke af mit notat kan se, om det er til Skatteudvalget eller til Erhvervsudvalget.

Men jeg kan altså til stadighed blive overrasket over fru Pernille Sams med hensyn til, hvad vi skal drøfte her.

Til hr. Thor Pedersen vil jeg sige – det nåede jeg ikke i sidste omgang – om det tvivlsspørgsmål, han rejste, om skatteministeren har den fornødne skatteindsigt til at være skatteminister, at det kun kan kalde på et mildt overbærende smil.

Jeg ville gerne høre om en hvilken som helst anden, der kunne have reageret med den indsigt og på den måde, som skatteministeren har gjort det. Hvis man havde været i hr. Thor Pedersens sko, tror jeg ikke, man havde kunnet reagere på den måde og med den handlekraft, der blev udvist i forløbet.

Hr. Thor Pedersen forholder sig meget til, at der konkret er sket noget, der er ulovligt, og jeg vil spørge hr. Thor Pedersen, om han – med sin indsigt på de områder, han har beskæftiget sig med – vil fortælle, hvem der havde det konkrete ansvar for, at vi i ambisagen mistede 4 mia. kr. i anledning af en dom, og vil fortælle, at Folketinget ikke løbende fik de fornødne oplysninger.

Har hr. Thor Pedersen et lige så klart svar på det, som han forlanger at vi i dag skal kunne give i forhold til, om nogen er skyldige i noget?

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Folketinget må altså lægge øre til, at fru Pia Gjellerup overbærende siger, at der er grænser for, hvad der skal drøftes her i dag. Vi har jo i hvert fald set, at statsministeren ikke ønsker at fortælle, om regeringen mener, at skatteministeren har informeret Folketinget korrekt. Og nu har vi også hørt fru Pia Gjellerup sige, at hun heller ikke ønsker at svare på, hvad der kunne have motiveret skatteministeren til at gøre, som han har gjort, nemlig forsøge at lægge ansvaret for en ulovlig beslutning over på embedsmændene.

Hvis skatteministeren ikke vidste, at der var ugler i mosen, allerede da han forsøgte at fralægge sig ansvaret for beslutningen, hvorfor skulle han så lige fra starten forsøge at fralægge sig ansvaret for den beslutning. Det var det, jeg spurgte fru Pia Gjellerup om, og hvortil fru Pia Gjellerup overbærende siger, at der er da grænser for, hvad man skal diskutere.

Det er helt centralt i forståelsen af denne her sag, hvorfor i alverden skatteministeren ikke vil stå ved sin egen beslutning.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Jeg ville meget gerne diskutere natten mellem den 22. og 23. august, hvis jeg fandt antydningen af, at der var uoverensstemmelse mellem, hvad skatteministeren har oplyst til Folketinget om, hvad der foregik, og hvad der er kommet frem i undersøgelsesrettens beretning.

Da der ikke er nogen uoverensstemmelse, så troede jeg faktisk, at det var unødvendigt at diskutere; men det er det altså ikke. Nu har vi så været rundt om ordene igen, og så står det fast: Der er ingen uoverensstemmelser i, hvad skatteministeren har forklaret om forløbet hin nat, hvor han fik en indstilling – med beskrivelse af et fortilfælde – fra tre relevante embedsmænd

og en repræsentant fra Kammeradvokaten om at sige ja til en løsning; og det gjorde skatteministeren.

Det er, hvad vi har fået at vide af skatteministeren tidligere i forløbet, og det er, hvad der bliver dokumenteret af undersøgelsesretten.

Det er altså alligevel godt, at vi har fået lejlighed til at få det slået fast nu. Det er øjensynlig ikke absolut alle, det står klart for.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Fru Pernille Sams udviser jo en interesse for det danske sprogs fortolkning, som virkelig ville gøre Dansk Sprognævn og andre nationale kapaciteter rangen stridig. Derfor kan jeg ikke lade være med at spørge fru Pernille Sams, om det er gået op for den konservative ordfører, hvordan Frank Poulsen i sin undersøgelse beskriver situationen omkring telefakskrivelsen. Frank Poulsen beskriver på side 683, hvordan telefakskrivelsen bliver til, nemlig som resultatet af hektiske, men – må man formode – kvalificerede drøftelser mellem embedsmænd og en repræsentant for Kammeradvokaturen samt – fjøjer Frank Poulsen til – »med inddragelse af flere ministre«.

Mit spørgsmål til fru Pernille Sams er: Ligger der i Frank Poulsens måde at beskrive det på, at hr. Frank Poulsen mener, at skatteministeren ikke har noget ansvar?

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Nej, der ligger lige netop, at skatteministeren har et ansvar. Det er også det, jeg har forsøgt at få fru Pia Gjellerup til at indse, men fru Pia Gjellerup bliver ved med at sige, at der ingen uoverensstemmelser er mellem det, skatteministeren har sagt, og det, som Frank Poulsen siger.

Der er meget store uoverensstemmelser, for Frank Poulsen slår fast med syvtommersøm, at det var skatteministeren, der traf afgørelsen, og skatteministeren – og statsministeren for øvrigt også – har, hver gang de har kunnet komme af sted med at få indflettet en bemærkning et eller andet sted i hele forløbet, sagt, at det var embedsmænd, der traf afgørelsen; og det er en meget stor forskel. Og nu forsøger fru Pia Gjellerup at banalisere det med: Nå ja, det betyder ikke noget, om man siger, det er embedsmænd, der har truffet afgørelsen, eller om man selv tør stå ved sin beslutning, som så viser sig at være ulovlig.

Men jeg vil bare ikke have det stående, at fru Pia Gjellerup konkluderede, at der ingen uoverensstemmelser var, for der er meget stor uoverensstemmelse, og jeg mener, det er en meget væsentlig uoverensstemmelse, om det er den ene eller den anden, der har truffet beslutningen, og om det er den ene eller den anden, der er ansvarlig for beslutningen.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg tror, at fru Pernille Sams' svar gjorde det ganske klart, at der alligevel er visse ting, som Dansk Sprognævn kan bidrage med, og som fru Pernille Sams bør lytte til, for forskellen mellem »med inddragelse af« og »efter forelæggelse for« tror jeg egentlig er meget ringe. Det dækker vist over præcis det samme, nemlig at den pågældende minister har været i forbindelse med den pågældende beslutning og derfor har et ansvar.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Vil fru Pernille Sams bestride sagens kerne fra hin 22. august om natten, at der var tre ledende embedsmænd og en repræsentant for Kammeradvokaten, som med henvisning til et fortilfælde gennemført under den tidligere regering indstillede til skatteministeren at tiltræde en løsning? Det synes jeg er det helt afgørende, og jeg vil høre, om fru Pernille Sams vil bestride det.

Jeg vil også bede fru Pernille Sams om at overveje, hvad fru Pernille Sams og mange andre havde gjort, hvis det var kommet frem, at skatteministeren efter at have fået en indstilling fra tre relevante embedsmænd og en repræsentant for Kammeradvokaten, der henviste til et fortilfælde, havde sagt nej. Hvad skulle skatteministeren forsvare sig med næste dag, når Hobro gik i sort?

Jeg er helt sikker på, at jeg forudskikker det svar, jeg ikke får fra fru Pernille Sams: Fra Venstres og De Konservatives side havde man været parat til at kappe skatteministerens hoved omgående - omgående!

Men det vil man sikkert ikke stå ved i dag, men så får vi ført det til referat. Det synes jeg er udmærket.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Der er naturligvis ingen, der hverken kan eller bør bestride kendsgerningerne. Kendsgernin-

gerne er jo, at da skatteministeren i pyjamas, eller hvad han nu sover i, på sin sengekant blev ringet op, var det tre ledende embedsmænd og Kammeradvokaten.

Det er da også sandt, at skatteministeren spurgte dem: Er I enige? Hvortil de bekræftende sagde, at det var de. Og derefter sagde skatteministeren de berømte ord: Vi gør det!

Det er såmænd ikke, fordi jeg lægger noget særlig mistænkeligt i det. Sådan taler man nok oppe i Han Herred. Det kunne man såmænd også have sagt i Blokhus.

Men det, som jeg synes er underligt, når man kender skatteministeren, er den samtale, som ligger forud, nemlig kl. 10 om aftenen, hvor de samme ledende embedsmænd fortæller skatteministeren, at det ikke kan lade sig gøre. De samme embedsmænd var tidligere på dagen blevet bedt om at kigge arkiverne igennem for, om de kunne finde et fortilfælde. Det gik de hjem og gjorde. Herunder kiggede de også på Bornholmerbanken. Efter at de havde gjort det, var meldingen stadig væk: Det kan ikke lade sig gøre.

Hvis jeg befandt mig i det hændelsesforløb og jeg havde den indsigt i skatteforhold, som jeg ved skatteministeren har, så havde jeg sagt: Hvordan i alverdens riger og lande kan det lade sig gøre? Vil I være venlige at give mig en god forklaring på det!

Så var jeg begyndt at undersøge ting og sager, og så havde jeg ikke bare ladet mig nøje med, at man kunne skifte mening, blot fordi de samme embedsmænd var enige om det og en anden embedsmand sagde - måske i strid med sandheden - at der forelå en regeringsbeslutning, man var nødt til det, man var nødt til at finde en løsning, der var tale om nødret. Nødret! Sådan sagde departementschefen i Industriministeriet.

Pernille Sams (KF):

Det er på alle måder en pinlig sag for regeringen og folkestyret startende med, at skatteministeren træffer en klart ulovlig beslutning, efterfulgt af en stribe løgne og selvmodsigelser, fortællinger og røgslør, der er lagt ud for at skjule, hvad der er foregået.

Skatteministeren udtalte f.eks. i oktober sidste år, at alt er gået lige efter bogen. Undersøgelsesretten har siden hen fastslået, at alt bestemt ikke er gået lige efter bogen. Tværtimod var det en klart ulovlig beslutning, skatteministeren traf, da han besluttede at give Sparekassen Nordjylland et ubetinget fradrag.

Den 28. oktober påstod skatteministeren, at han ikke kendte købesummens størrelse. Det er nu kommet frem, at han udmærket kendte købesummens størrelse.

Skatteministeren har også gentagne gange påstået, at der ikke var tale om et ubetinget fradrag. Eksempelvis sagde skatteministeren den 27. oktober 1993 i Folketinget, at nogle har forsøgt at udlægge teksten, som om Sparekassen Nordjylland var blevet tildelt et fradrag, uanset om man lider tab eller ej, og han tilføjede: »Det er bestemt ikke tilfældet.«

Med undersøgelsesrettens klare konklusion ved vi nu, at det lige bestemt trods skatteministerens ord var det, der var tilfældet, og at skatteministeren var bekendt med dette. Altså endnu en fuldkommen usandhed.

Skatteministeren oplyste den 27. oktober til Folketinget, at sagen havde fulgt en helt sædvanlig principiel skatteretlig behandling, og at afgørelsen var truffet ud fra samme helt sædvanlige principielle regler. Samtidig benægtede han, at han havde skiftet holdning undervejs og først havde været imod den valgte konstruktion.

Også disse forhold kan alle nu takket være Frank Poulsens beretning forvisse sig om er helt åbenlyse usandheder, som skatteministeren har fortalt for at forsøge at skjule sagens reelle indhold. Og sådan findes der en hel stribe urigtige og vildledende svar til Folketinget.

Hvis vi skal forblive ved skatteministerens svar til Folketinget den 27. oktober, er der et enkelt klart svar, som både skatteministeren og statsministeren vist bør mindes om: På spørgsmålet, om det er skatteministeren, der har det fulde skatteretlige og skattemæssige ansvar i den her sag, svarede skatteministeren kort og klart: Ja. Dengang vidste skatteministeren godt, hvad ministeransvarlighedsloven går ud på, og han erkendte, at det nødvendigvis var ham, der bærer ansvaret. Og det var endda på trods af, at han dengang påstod, at det var Told- og Skattestyrelsen, der havde truffet afgørelsen om fordeling af de skattemæssige hensættelser.

Det fremgår af rapporten, at det var skatteministeren selv, der traf afgørelsen, og det må da så meget mere indicere, at det stadig er ministeren, der har ansvaret.

Beretningen om Sparekassen Nordjyllands overtagelse af engagementer fra Himmerlandsbanken er bemærkelsesværdig klar og utvetydig. Den konkluderer, at der er givet et ulovligt fradrag, at det er skatteministeren, der har truffet beslutning herom, at skatteministeren vidste,

hvad han gjorde, og at Sparekassen Nordjylland skal have pengene, uanset at tilsagnet er givet på et ulovligt grundlag.

Der er således tale om både ulovlig administration og efterfølgende vildledning af Folketinget. Det står særdeles klart efter læsning af beretningen, og derfor er der for os at se heller ingen grund til at sætte flere undersøgelser i gang om den sag for at kunne placere det politiske ansvar.

Skatteministeren har ansvaret for den åbenlyse ulovlighed, og det er dybt beklageligt, at denne regering, som ellers lancerer sig selv som moralens vogter i moralens årti, nu får moral og retfærdighed til at ende som et spørgsmål om at have flertal til at forhindre, at man må tage sit ansvar.

Regeringen slynger om sig med stærke ord, men se til, om den lever op til dem og handler efter ordenes virkelighed. Moral og etik er ikke kun et spørgsmål om at bruge ordene, men først og fremmest et spørgsmål om at efterleve dem.

Skatteministeren prøver at undskylde sig med en form for god tro, at han ikke kendte reglerne tilstrækkeligt, og med, at han blot fulgte embedsmændenes råd. Nu er uvidenhed om reglerne ikke et kriterium, der fritager for ansvar. Ej heller er det ansvarsfritagende for en minister, hvis han har fået for dårlig rådgivning, men det fremgår også ganske tydeligt af beretningen, at skatteministeren var gjort opmærksom på, at der ikke var hjemmel til den ønskede løsning.

Derudover må man jo også huske på, at skatteministeren hele tiden har signaleret, at han er særdeles velbevandret udi skattelovgivningens detaljer. Som tidligere skattepolitisk ordfører, formand for Folketingets Skatteudvalg og nu genudnævnt skatteminister er han kendt for aldrig at forsømme en lejlighed til at belære andre om skattelovgivningens finurligheder.

Samme skatteminister er også gået i front mod almindelige borgere, som af vanfare er kommet i klemme i de uoverskuelige regler. Han har forlangt konsekvens og ansvar for alle andre, uden hensyn til hvor indviklede reglerne end måtte være. Derfor er det meget nærliggende at komme til at tænke på bibelcitater, der siger: Nok ser du splinten i din broders øje, men ikke bjælken i dit eget.

Hvis regeringen regner med, at befolkningen skal holde landets love, så må den selv gå forrest og vise vejen. Hvordan tror statsministeren, at denne skatteminister med nogen ret efterføl-

gende vil kunne kræve, at borgerne overholder skattelovene? Hvordan vil regeringen kunne kræve, at almindelige mennesker skal stå til ansvar for deres handlinger, når regeringen selv flygter fra et ansvar for en helt åbenlys ulovlighed?

Ud over de rent faktuelle oplysninger, som fremgår meget klart af rapporten, er det ikke bare tydeligt, men slående, i hvilket omfang skatteministeren efterfølgende har forsynet Folketinget med urigtige oplysninger. Alligevel har regeringen valgt at lade, som om intet er hændt. Det har hidtil ikke engang været muligt at få regeringen til at sige, om den selv mener, at den har givet Folketinget korrekte oplysninger. Det er da en ganske enestående situation.

Nu forsøger regeringen at forhale sagen yderligere med nye udvalg og undersøgelser, før den vil påtage sig det politiske ansvar. Men hvad skal det dog gøre godt for?

Vi har her en så klar rapport, at det havde været logisk, om skatteministeren havde erkendt sin fejl og trukket sig med det samme, da han var blevet bekendt med det. Eller at statsministeren havde bedt ham om at gøre det. For det er den eneste anstændige udgang på denne sag. Det bliver ikke anderledes af at blive forhålet og lagt i udvalg. Det er i særklasse særpræget og meget lidt værdigt med alle disse afledningsmanøvrer for at dække over det egentlige spørgsmål? Skal en skatteminister kunne administrere pivulovligt, efterfølgende vildlede Folketinget og bagefter kunne tørre ansvaret af på andre? Vi mener nej.

Det er meget tankevækkende, at partier, der tidligere på baggrund af tusind sider tykke rapporter kun har været få minutter om at afgøre ministres skæbne, nu pludselig ikke vil stå ved deres politiske ansvar.

Anden næstformand (Henning Grove):
Jeg skal her udsætte forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.57

Mødet genoptaget kl. 13.00.

Forhandlingen genoptoges

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Fru Pernille Sams nævnte i indledningen til sit indlæg noget om løgne, og dér vil jeg spørge fru Pernille Sams meget kort: Hvad er en løgn? Er det noget, der viser sig ikke at være rigtigt, eller er det noget, man siger mod bedre vidende? Så når fru Pernille Sams valgte at bruge udtrykket løgne, vil jeg gerne høre, hvilken betydning fru Pernille Sams lægger i det.

Fru Pernille Sams nævnte også evnen til at tage stilling til tidligere tykke rapporter i forhold til, om der var grundlag for at gøre et ansvar gældende efter en bedømmelse af fejl og forsømmelser. Og dér er der jo det, som fru Pernille Sams måske ikke har været opmærksom på: At der er en meget stor forskel på kommissorierne for de tidligere undersøgelser og for denne undersøgelse, en forskel, som alle var meget nøje-regnende med *blev* en forskel, nemlig at undersøgelsesretten af retssikkerhedsmæssige grunde ikke blev bedt om at undersøge, om der var begået fejl eller forsømmelser, som gjorde, at man kunne gennemføre et retligt ansvar.

Jeg skal høre, om fru Pernille Sams kan genkalde sig, at det var en diskussion, der blev meget nøje gennemført i forbindelse med beslutningsforslaget, og at det var noget, vi alle var meget enige om.

Så vil jeg gerne til allersidst spørge fru Pernille Sams, om man har et ansvar, man skal løfte, tage konsekvenserne af, tage sanktioner på sig for, uanset om man er i god tro.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Fru Pernille Sams sagde i sin tale, at der ikke var nogen grund til at sætte flere undersøgelser i gang om den sag for at kunne placere det politiske ansvar. Fru Pernille Sams mente, at Frank Poulsens redegørelse var fuldt tilstrækkeligt grundlag for at placere det politiske ansvar.

Ikke desto mindre står der udtrykkeligt i Frank Poulsens redegørelse, at den ikke er egnet til, og at den ikke skal give grundlag for at placere det retlige ansvar og naturligvis heller ikke det politiske ansvar. Det skal Folketinget jo gøre, det er sådan set det, vi også står her for.

Men ikke desto mindre svægede fru Pernille Sams i udtryk af den groveste art: Løgn, fortier, vildledende oplysninger og urigtige oplysninger, og jeg kunne fortsætte i ét væk. Men alle disse meget belastende udsagn, som fru Pernille Sams kommer med om skatteministeren og om

hele denne sag, vedrører jo det, der skete, efter at den telefax blev afsendt til Spar Nord, det vil sige efter det forløb, som Frank Poulsens beretning redegør for. Så jeg kan ikke forstå, at fru Pernille Sams afviser, der skal flere undersøgelser til; for lige netop det forløb, som fru Pernille Sams hæfter så mange ukvemsord på, er der jo ikke redegjort for i redegørelsen. Det er derfor, vi skal have en yderligere undersøgelse for at finde ud af, om der er blevet givet vildledende udsagn til Folketinget. Hvorfor har De Konservative skiftet mening på det punkt? Sidste år ville man jo gerne have en todelt undersøgelse.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg skal ikke blande mig i, at Det Radikale Venstre har skiftet ordfører i denne sag, men dog konstatere, at den radikale ordfører også var medlem af den radikale gruppe, da sagen sidst blev behandlet, og derfor er bekendt med eller har kunnet gøre sig bekendt med de i Folketinget omdelte bilag.

Og når Fremskridtspartiet ikke mener, at der er brug for en ny undersøgelse for at afdække det hændelsesforløb, som foregik, efter at telefaxen blev sendt, for at kunne dokumentere det, der står i den af Venstre, Fremskridtspartiet og Det Konservative Folkeparti foreslåede dagsorden, så skyldes det, at de ord, der er anvendt i dagsordenen, kan dokumenteres med hjemmel i ting, som er sket i Folketingets regi, med hjemmel i bilag, som allerede er omdelt til Folketinget. Og uanset at man ikke sidder i et bestemt udvalg, kan ethvert medlem af dette Ting gøre sig bekendt med alle tidligere omdelte udvalgsbilag, og derfor er der ingen grund til nogen ny undersøgelse for at afdække det efterfølgende forløb.

Det er, som hr. Jens Thoft, tidligere medlem af dette Ting, sagde, så let, at selv kyllingehjerner kan forstå det.

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Til fru Pia Gjellerup vil jeg gerne sige, at løgne er for mig usandheder, og uanset om man så vil definere dem på den ene eller den anden af de måder, som fru Pia Gjellerup her forsøger at få mig til at tage stilling til, så vil jeg sige, at det har jo vist sig, at i en hel stribe af de ting, der er blevet sagt til Folketinget, talte skatteministeren mod bedre vidende og var i ond tro. Det fremgår klart af rapporten, og derfor vil jeg også gerne udstrække begrebet til at gælde det.

Så kan jeg ikke rigtig forstå, at fru Pia Gjellerup gør så meget ud af det med kommissoriet, at dommeren ikke blev bedt om at undersøge, om der var fejl eller forsømmelser. Det var jo Socialdemokratiet selv, der var primus motor i formuleringen af kommissoriet. Og hvis Socialdemokratiet – det var også det, jeg spurgte statsministeren om tidligere – ikke mener, at kommissoriet er bredt nok til, at de tør drage nogen konklusion på baggrund af det, de selv har været med til at formulere, så synes jeg sandelig, de skulle have sagt det på et tidligere tidspunkt. Det havde været meget relevant, for så havde vi undgået at skulle i gang med to undersøgelser, ligegyldig hvad der havde stået i rapporten, for det er jo det, der er tilfældet. Rapporten kan ikke laves klarere, end den er blevet lavet.

Det politiske ansvar ifalder man, uanset om man er i god tro eller i ond tro i øvrigt, og det fremgår, at skatteministeren var i hamrende ond tro i en lang række af de tilfælde, der er nævnt, og hvor Folketinget har fået helt forkerte oplysninger.

Fru Elisabeth Arnold mener ikke, at man kan pålægge noget retligt ansvar ud fra rapporten, og det er jeg enig i. Derfor kan vi heller ikke forstå, hvorfor statsministeren gang på gang har sagt, at nu skal tjenestemændene drages til ansvar. Men det fremgår da ganske tydeligt, hvor det politiske ansvar skal ligge. Det er meget mærkeligt for os at se, at regeringen kun fokuserer på tjenestemændenes ansvar og slet ikke på det politiske ansvar.

De Radikale har tidligere været meget aktive i forbindelse med denne slags rapporter og med ministre, der har begået fejl eller forsømmelser eller har vildledt eller andet, så det er meget mærkeligt at opleve, at De Radikale nu lige pludselig slet ikke kan genkende deres egne ord om, at ministre skal stå til ansvar for deres handlinger, når disse er ulovlige.

Til fru Elisabeth Arnold vil jeg også sige, ligesom fru Kirsten Jacobsen sagde . . . nu lyser min røde lampe, så jeg må komme tilbage med et svar senere.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Jeg kan konstatere, at Det Konservative Folkepartis ordfører, inden vi kom her i salen, i sit ordførerindlæg har været velforberedt på at sige, at man har løjet. Hun brugte et sted udtrykket – nu har jeg ikke citatet nøjagtigt, men jeg tror endda, ordet var løgne.

Så spørger man: En løgn, er det noget, der er sagt, som viser sig ikke at være rigtig, eller er det noget, man har sagt mod bedre vidende? Det er Det Konservative Folkepartis ordfører ikke i stand til at adskille. Det er beklageligt, det er endnu en opgave vist ikke kun for Sprognævnet, det tror jeg vil overstige også deres evner.

Jeg kan sige i forhold til, hvor interessant det har været for os at se på kommissoriet: Ja, vi brugte meget lang tid på det kommissorium. En af de ting, vi ikke brugte lang tid på, var at finde ud af, at det ikke skulle indeholde det element, som adskiller dette kommissorium fra alle andre, nemlig spørgsmålet om at undersøge, om der er begået fejl eller forsømmelser, som kan give anledning til, at et retligt ansvar gennemføres.

Når vi ikke diskuterede det ret meget, så var det, fordi det var åbenlyst af reaktionerne på den lange række undersøgelser, der har været, og som alle har haft et sådant kommissorium, at det klart ville være retssikkerhedsmæssigt uacceptabelt. Det står der også i bemærkningerne til beslutningsforslaget, som fru Pernille Sams har været særdeles aktiv i behandlingen af. Og dér vil jeg høre, om det dengang overhovedet ikke gjorde noget indtryk på fru Pernille Sams, eller om det er noget, hun fuldstændig har fortrængt fra virkeligheden.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Den konservative ordfører vil jo meget gerne bruge stærke ord og helst give andre skylden for en række forskellige ting og herunder placere et ansvar. Jeg synes også, at vi i Folketinget skal gøre os klart, at vi har et ansvar for, hvordan denne sag føres til ende. Og De Konservative har også et ansvar for, hvordan denne sag føres til ende.

Det beslutningsforslag, som danner grundlag for Frank Poulsens beretning, var et beslutningsforslag, som blev vedtaget enstemmigt. Fru Pernille Sams' parti var bag beslutningsforslaget. Man var endog begejstret for den behandling, som var oplægget til beslutningsforslaget, og man stod helt og fuldt bag den todeling, som beslutningsforslaget indeholdt, nemlig først Frank Poulsens undersøgelse af begivenhedsforløbet op til weekenden 22.-23. august, inklusive hvad Spar Nord kunne forvente, og dernæst i anden afdeling spørgsmålet om ansvarsplacering.

I dag løber man fra det ansvar lige så stærkt, man overhovedet kan komme til det. Det synes jeg ikke klæder Det Konservative Folkeparti og slet ikke dets ordfører, og derfor ville jeg egentlig bede fru Pernille Sams om en gang til at læse, hvad den konservative ordfører sagde på hendes vegne under førstebehandlingen af beslutningsforslaget. Det tror jeg ville gøre det aldeles klart for fru Pernille Sams, at der er et medansvar også for Det Konservative Folkeparti, og at det drejer sig om, at vi i fællesskab nu gør dette på en værdig og ordentlig måde.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Nu kan jeg ikke huske, om hr. Jørgen Estrup sad i Statsministeriet, da undersøgelsesrettens kommissorium blev drøftet både i dag- og i nattetimer. Men når man ikke hæftede sig så meget ved todelingen, skyldtes det to ting. Også de, som allerede på det tidspunkt for 11 måneder siden mente at kunne drage konsekvenser af det, der var foregået, erkendte dog, at 90 var mere end 89, og derfor medvirkede de til undersøgelsesrettens nedsættelse. De havde jo set statsministeren på landets tv-skærme blive stillet det spørgsmål, som lød nogenlunde ordret sådan her – det var efter, at det var besluttet, at undersøgelsesretten skulle nedsættes: Hvis undersøgelsen er belastende for én eller flere af dine ministre, er du så klar til at drage de politiske konsekvenser? Statsministerens svar var meget overraskende: Ja. Journalisten så forbavset ud. Statsministeren gentog: Ja, du hørte rigtigt, svaret var ja.

Derfor, da vi lavede kommissoriet, skrev beslutningsforslagets tekst og bemærkninger, troede vi naturligvis på, at statsministeren ville holde ord, hvis beretningen var belastende. Man kan vel dårlig sige, at man kunne få en beretning, som siger noget mere belastende, når man er minister, end at man har administreret ulovligt.

Men den anden grund var jo, at vi troede, at det første kunne gøres meget hurtigt, og det, der var vigtigt for alle – og det var alle enige i, det var Det Radikale Venstre også, det var Fremskridtspartiet også – var: Nu skal retsstillingen for Spar Nord afklares så hurtigt som muligt, og så må vi se, hvad vi kommer frem til, og så må man se på det i forhold til andre ministre, tjenestemænd med videre i næste omgang. Og dér talte man ikke om et parlamentarisk udvalg, men om en kommissionsdomstol.

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Til fru Pia Gjellerup vil jeg helt præcist sige, at jeg brugte ordet løgne, fordi skatteministeren vidste, de oplysninger, han gav Folketinget, var usande. Så kan det ikke siges mere præcist.

Og så gjorde fru Pia Gjellerup et stort nummer ud af at fortælle om retssikkerhedsproblemerne ved en sådan undersøgelse, som Folketinget har bedt Frank Poulsen om at lave. Der vil jeg da sige, at efter Det Konservative Folkepartis opfattelse er der da endnu større retssikkerhedsproblemer ved en parlamentarisk undersøgelse, som regeringen nu lægger op til. Der er meget større retssikkerhedsmæssige problemer, både for tjenestemænd og for den sags skyld også for involverede ministre. Og derfor kan jeg ikke forstå, hvorfor det lige pludselig skulle være et forsvar for at lave en parlamentarisk undersøgelse, at der er problemer i relation til en dommerundersøgelse. Den fattede jeg slet ikke meningen med.

Til hr. Jørgen Estrup vil jeg sige, at vi har alle, som hr. Jørgen Estrup sagde, et ansvar for at føre sagen til ende. Vi mener, at sagen sagtens er rigelig moden til, at den kan sluttes, og derfor har vi også stillet den forespørgsel, som vi er i gang med i dag.

Vi har noteret os, at hr. Jørgen Estrup med flere ønsker sagen forhalet og lagt i udvalg og alt muligt andet og ikke er parat til at drage den politiske konklusion, som nødvendigvis skal drages af sådan en ulovlighed, der her er foretaget.

Når todelingen af undersøgelsen i sin tid blev lavet, så var det jo ud fra et spørgsmål om, at man ikke vidste, hvor klar konklusionen på den første del af undersøgelsen ville være. Hvis man dengang havde vidst, at der kom et så klart svar på den første del af undersøgelsen, havde der jo slet ikke været nogen grund til at skrive den anden del af undersøgelsen ind. Men det vidste vi jo ikke, for skatteministeren og andre blev ved med at benægte sagens fakta. Nu fremgår det helt tydeligt, hvad der er fakta, og det fremgår helt tydeligt, at der slet ikke er brug for nogen anden undersøgelse til at forhale sagen yderligere.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Det er dog de mærkeligste undskyldninger, fru Pernille Sams anvender eller prøver at bruge for at bortforklare, hvorfor hendes parti har skiftet

stilling fra dengang, vi vedtog denne undersøgelse, og til nu, hvor resultatet foreligger.

Det var jo ikke undersøgelsesrettens opgave at placere et ansvar – det var undersøgelsesrettens opgave at redegøre for Spar Nordts retsstilling. Det er det, den har gjort, og det er dér, konklusionen er så lysende klar: Hvordan retsstillingen er.

Derefter skulle man placere et ansvar, og derfor har regeringspartierne, SF og Enhedslisten i dag fremsat et dagsordensforslag, som klart har som indhold, at der skal placeres et ansvar.

Når rapporten fra det udvalg foreligger, kan jeg love fru Pernille Sams for, at Det Radikale Venstre også er rede til at drage de konklusioner, den lægger op til. Det har vi altid været rede til.

Så sagde fru Pernille Sams noget om tjenestemændene, og at vi havde koncentreret os om tjenestemændene og ikke om ministrene. Tjenestemændene har, meget forståeligt, erklæret gennem deres organisationer, at de ikke stiller op til flere undersøgelser af den slags. De vil have det afklaret gennem det almindelige tjenestemandssags system. Intet er da mere logisk, det er da fuldstændig klart. Det er det sted, hvor man har sine sikrede rettigheder, det er dér, man har den retssikkerhed, vi normalt har i et samfund som vores, hvor man har en forsvarer, hvor man har ordentlige forhold.

Det er det, vi noterer os at regeringen er begyndt at undersøge: Skal der rejses tjenestemandssager mod nogle af de implicerede embedsmænd? Det skal gå den sædvanlige gang, som det altid har skullet. Vi kan ikke ane i dag, om der skal rejses sager, og vi kan ikke ane i dag, om nogen bliver dømt. Sådan er det.

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

Fru Pia Gjellerup havde lidt ordvekslinger om løgn og usandhed og »med vilje«. Se, hvis man udtaler to eller flere helt afvigende holdninger, så må den ene altså være usand.

Jeg mener, at ministeren har vildledt Folketinget, fordi jeg personlig føler mig vildledt. Skatteministeren har både talt sort og forskelligt til mig angående dette spørgsmål.

Og endnu et spørgsmål til fru Pia Gjellerup: Skulle kommissoriet give et beslutningsgrundlag eller ej? Det har i hvert fald aldrig været min mening, at man ikke skulle kunne tage en beslutning, efter at Frank Poulsen har været inde i sagen.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg bliver nødt til at holde fru Pernille Sams fast på, hvad der blev sagt under debatten den 3. november sidste år, for den konservative ordfører har åbenbart – som andre før hende – en lidt dårlig hukommelse.

Under debatten sagde hr. Flemming Hansen for Det Konservative Folkeparti: Vi er glade for, at undersøgelsen bliver opdelt i to dele, nemlig en kortsigtet undersøgelse og en ny langsigtet undersøgelse. Den kortsigtede undersøgelse skal klarlægge begivenhedsforløbet omkring det tilsagn, som den 23. august blev meddelt Sparekassen Nordjylland.

Det kan vist ikke siges tydeligere, hvad det var, det drejede sig om med hensyn til opdelingen, og jeg synes, at fru Pernille Sams skal gøre sig klart, at der er et ansvar – også for Det Konservative Folkeparti – for at følge op på det, man vedtog i Folketingssalen for mindre end et år siden.

Dernæst til fru Kirsten Jacobsen, som jo nu mener, at man kan gå i salen og afklare det hele her gennem en dagsorden: Fru Kirsten Jacobsen sagde under den samme debat og umiddelbart efter, at hr. Flemming Hansen havde været på talerstolen, stort set tilsvarende ting om, at man havde brug for at få undersøgt dette i forbindelse med en anden afdeling.

Derfor synes jeg, det er overraskende, at vi i dag skal høre også fra fru Kirsten Jacobsens side, at der ikke er behov overhovedet for sådan en ekstra undersøgelse. Jeg synes også, at fru Kirsten Jacobsen i og for sig burde gøre sig klart, at der var en totrinsraket, og at det var det, der var forudsætningen for det beslutningsforslag, der blev vedtaget.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Efter grundig overvejelse kom fru Pernille Sams nu til, at løgne var noget, der betød, at man sagde noget mod bedre vidende. Og så siger fru Pernille Sams, og det sagde hun også i et tidligere indlæg, at hun var klar over, og at det er dokumenteret af undersøgelsesrettens beretning, at skatteministeren havde givet besvarelser, der var – ja, blev udtrykket hamrende endda ikke brugt? – hamrende imod den viden, skatteministeren besad.

Se, det er jo lige netop det, undersøgelsesrettens beretning *ikke* udtaler sig om. Det gør den omhyggeligt ikke. Den gør sig meget umage

med at fortælle, hvad der er dens opdrag, nemlig at behandle dagene omkring tilsagnet den 22.-23. august, hændelsesforløbet dér og Sparekassen Nordjyllands forventninger til, hvad der faktisk var deres retsstilling. Men ikke desto mindre lader fru Pernille Sams, som om disse klare og utvetydige konklusioner, der er i undersøgelsesretten, om det, der er undersøgelsesrettens opgave, kan man sådan uden videre tillade sig at bruge som overskrift i forhold til andre ting, som fru Pernille Sams også synes det ville være rart at have stående hamrende klart. Det gør det jo ikke. Derfor er det nødvendigt at lave en undersøgelse, og det er det, der lægges op til her.

Til hr. Kai Dige Bach vil jeg stille et spørgsmål lidt parallelt til det, der blev stillet til fru Pernille Sams. For det er jo meget fiffigt sådan at sige løgne – nej, så kan man kalde det noget, der er lidt mindre stødende, i det mindste usandhed. Så jeg vil spørge hr. Kai Dige Bach: Er en usandhed det, at man siger noget mod bedre vidende, eller er det noget, der viser sig at være forkert? For i de hamrende klare konklusioner, vi har i undersøgelsesrettens beretning, er der da nogle ting, der er forkerte, men det er ikke ting, der er usande, eller ting, der er løgne, det står der ikke noget om. Men jeg vil også gerne have hr. Kai Dige Bachs besvarelse i forhold til usandhed og urigtighed.

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Til fru Pia Gjellerup: Nej, det er ikke undersøgelsesretten, der har konkluderet om skatteministerens misinformationer af Folketinget. Det er andre steder, vi har det fra, nemlig fra informationer, som skatteministeren har givet Folketinget under Folketingets spørgetid, under de forskellige udvalgsmøder og fra de forskellige ting, der i det hele taget er delt ud til folketingsmedlemmerne, sammenholdt med alle de interne papirer, som vi nu har fået kendskab til at skatteministeren var bekendt med, da han gav Folketinget alle de forkerte oplysninger.

Skatteministeren har i en stribe tilfælde været informeret om de faktiske forhold og har videre sendt oplysninger til Folketinget, som er i stik modstrid mod det, han er blevet informeret om.

Det, som undersøgelsesretten har konkluderet, er om et helt andet forhold. Det er om, at skatteministeren har givet et klart ulovligt tilsagn, og det er noget helt andet. Men man skal ikke have særlig meget fantasi eller evne til at

kombinere for at kunne sætte de forskellige informationer, vi har fået af skatteministeren, sammen og se, at det er pivgalt, og at det er misinformation, så det virkelig forslår.

Hr. Jørgen Estrup spurgte mig igen om de to dele af undersøgelsesretten, som hr. Jørgen Estrup mener at vi var med til at sige at der under alle omstændigheder skulle være. Det mener vi aldrig nogen sinde har været formålet. Hvis den første del var stjerneklar – som den er – så er det jo helt unødvendigt med del nummer to, for så vidt angår det politiske ansvar. Noget andet er så det retlige ansvar over for tjenestemænd og andre, men det politiske ansvar fremgår stjerneklart her, og det er der absolut ingen grund til at lave en del nummer to ud af og dermed forhale sagen og bruge yderligere meget tid på den.

Og det er egentlig også et svar til fru Elisabeth Arnold ... og nu lyser den røde lampe igen.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Det ville da være en dårlig idé at benægte kendsgerninger. Det er jo en kendsgerning, og det står i beslutningsforslaget, at alle, der stemte for det beslutningsforslag, vidste, at der var tale om to tempi. Det vidste alle, det var drøftet indtil bevidstløshed.

Men må jeg minde hr. Jørgen Estrup om, at man også kan misbruge kendsgerningerne. Det er jo også en kendsgerning, at i de bemærkninger, der følger med beslutningsforslaget, hedder det, at hvis beretningen giver anledning hertil, så skulle anden fase eller anden raket sendes af sted.

Med den klokkeklare, rene konklusion, som Frank Poulsen har givet, om, at man har bevilget et ulovligt skattefradrag på 173 mio. kr. i den danske skatteadministration, kan det ikke siges klarere. Hvis det i sig selv skulle give anledning til, at man hellere må undersøge det én gang til, så er vi langt ude. Vi skal vel ikke undersøge det, man kan læse med det blotte øje. Man skal enten undersøge dét, der er uldent, eller andre forhold, som ikke umiddelbart fremgår. Det falder også helt i tråd med det, statsministeren sagde til TV-Avisen, og som jeg refererede i mit forrige indlæg.

Og så vil jeg sige, at i dag er vi jo i den situation, at vi blot skal forholde os til den klokkeklare konklusion, at der er bevilget et ulovligt skattefradrag til en bestemt skatteyder i Danmark. Det er på 173 mio. kr.

Kan den danske befolkning være tjent med at have en skatteminister, som er chef for en administration, som har gjort dette: Ja eller nej? Vi mener nej.

Formanden:

Der er indtegnet to korte bemærkninger, og så er det min agt at gå videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

Fru Pia Gjellerup siger stadig væk noget om løgne og usandheder med vilje og sådan noget. For mig er verden desværre ikke så indviklet. Jeg kan ganske simpelt ikke indlade mig på, at det bliver så svært, for så kan jeg ikke følge med.

Hvis jeg får to forskellige forklaringer, så er den ene løgn.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Ja, men jeg kan konstatere, at jeg nu har fået to forskellige svar fra den konservative folketingsgruppe, et fra fru Pernille Sams og et fra hr. Kai Dige Bach, og med den form for logik må et af udsagnene være løgn.

Jeg tilslutter mig ikke den form for logik, det vil jeg gerne sige, men et af udsagnene er rigtigt, og et er forkert, og det forkerte – det tror jeg at jeg vil hælde til – er hr. Kai Dige Bachs. Men lad os tale om det senere, det vil se morsomt ud, når vi får det på tryk.

Jeg skal bede om, at Det Konservative Folkeparti i øvrigt overvejer at gå en smule længere tilbage, og her tænker jeg på ambi-sagen, hvor vi fik en dom. Vi tabte på en enkelt dag mere end 4 mia. kr. Det var meget åbenlyst ved den dom, at der var gennemført en lov, der blev kendt ulovlig – en hel lov, der blev kendt ulovlig.

Det blev også klarlagt, at der var blevet givet oplysninger til Folketinget, som ikke var rigtige. Hvorfor stemte Det Konservative Folkeparti for, at man skulle undersøge, om der havde været fejl og forsømmelser fra ministres side i den sag? Hvorfor stemte Det Konservative Folkeparti for det? Hvorfor gik de konservative ministre, der havde været involveret i sagen, ikke bare af? Det gjorde de nok ikke, fordi de syntes, at det var urimeligt at drage den konsekvens af en holdning, hvor man havde ment, at man havde gjort det rigtige. Man havde været informeret, haft oplysninger, haft rådgivning, som gjorde

de, at man fremsatte det lovforslag, der blev gennemført i Folketinget.

Hvis man skal anlægge den synsvinkel, som fru Pernille Sams nu vil lægge for dagen her i dag, hvis man havde gjort det dengang, så kunne jeg have respekt for det, men så havde der været mange konservative ministre, der måtte gå; det syntes man ikke dengang.

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Før jeg vender mig til dommer Frank Poulsens redegørelse, vil jeg godt gøre nogle bemærkninger om selve anledningen til de mange bank-sager, vi har haft i de senere år, nemlig den spekulationsøkonomi, som opstod i løbet af firserne.

De fleste af de banker, som kom i vanskeligheder, gjorde det, fordi de havde været med til at finansiere de meget luftige og spekulative arrangementer. Efter sagen om Sydbanks overtagelse af Varde Bank blev der på SF's foranledning nedsat et udvalg, der skulle komme med forslag til en bedre måde at håndtere bankkrak på; jeg forstår, at udvalgets rapport kan ventes om et par uger.

Fra SF's side venter vi spændt på resultatet. Jeg kan allerede nu sige, at det er magtpåliggende for os, at de konklusioner, som vi fra politisk side vil drage på baggrund af rapporten, dels skal sikre en pænere måde at finansiere bankovertagelser på end ved hjælp af skjulte skattefradrag og dels skal have en karakter, så risikoen for bankkrak mindskes.

Efter vores mening sker det bedst ved at give bankverdenen som helhed en direkte interesse i at styrke Finanstilsynet og i hurtigere at indkredse de brodne kar i bankverdenen. Det kunne f.eks. opnås ved at lade bankerne selv betale regningen, når det går galt.

Vi skal frem for alt have et sundt erhvervsliv og et sundt bankvæsen; det er uforsvarligt med en økonomi, der bygger på spekulation.

Så vil jeg vende mig til selve den redegørelse, der er udgangspunkt for debatten. Ligesom andre ordførere vil jeg rose Frank Poulsen for at have gjort et godt stykke arbejde; der er tale om et usædvanlig grundigt og klart materiale.

At redegørelsen ikke besvarede spørgsmål, kan ikke lægges dommeren til last. Det skyldes, at Folketinget begrænsede kommissoriet i et – viste det sig – forfængeligt håb om derved at kunne få en delkonklusion i løbet af nogle få måneder.

Samtidig lagde Folketinget op til, at denne undersøgelse kun var første fase. Det bestrides

nu af nogle af de borgerlige partier, men at det var aftalen, fremgår f.eks. af den konservative ordførers indlæg under førstebehandlingen af beslutningsforslaget om at nedsætte undersøgelsesretten, hvor man netop roser opdelingen af undersøgelsen i to faser.

Det er karakteren af denne anden fase, som vi skal diskutere i dag. Efter SF's opfattelse sker det bedst i form af et særligt udvalg her i Folketinget, således som statsministeren beskrev det i sin tale.

Når jeg foretrækker denne form, er der flere årsager til det. Den vigtigste er, at der mere er tale om politisk ansvar, end der er tale om udredning af et faktisk forløb. Det politiske ansvar må Folketinget selv påtage sig at placere.

Dertil kommer, at vi har brug for en hurtig afklaring. Men vi har ikke brug for så hurtig en afklaring, at det tager karakter af en standret, som VKZ lægger op til i dag. Også en skatteminister har krav på retssikkerhed.

Det er i øvrigt karakteristisk, at sidste tirsdag forlangte de fleste af landets lederskribenter standret. Nu synes stemningen at være vendt til fordel for en ordentlig behandling. Det er vi fra SF's side godt tilfredse med.

Jeg vil nu gennemgå sagens forskellige faser og herved komme ind på de spørgsmål, der endnu er uafklarede.

Her vil jeg starte med sagen om Bikubens overtagelse af Bornholmerbanken. Det var her første gang, at det overtagende pengeinstitut fik dækket en underbalance i det nødlidende pengeinstitut ved et ulovligt fradrag. Selve dækningen af en underbalance ved overførsel af merhensættelser var sket mangfoldige gange før, men i de tidligere tilfælde havde det været lovligt, fordi der var tale om fusion. I tilfældet med Bornholmerbanken var det ikke lovligt.

Sagen om Bornholmerbanken spiller en vigtig rolle i Frank Poulsens redegørelse, fordi den blev brugt som præcedens i sagen om Himmerlandsbanken. Men Frank Poulsen konkluderer ikke endegyldigt, at der var tale om et løfte om et ulovligt fradrag – af den simple grund, at det var der ikke bedt om.

Derfor må vi for det første have slået fast, så der ikke længere kan være nogen tvivl om det, at de to sager er skattemæssigt identiske.

Dernæst skal vi have undersøgt, hvornår og hvordan den daværende skatteminister blev informeret. Ifølge hans eget udsagn blev han først informeret langt senere. Men det er vigtigt at få dette bekræftet, ligesom det er vigtigt at få un-

dersøgt, om orienteringen havde en sådan karakter, at han havde mulighed for at vide, at der var begået en ulovlighed.

Endelig skal vi naturligvis have afklaret, om Bikuben ligesom Spar Nord har fået berettigede forventninger om fradrag, selv om det ikke er lovligt.

Vedrørende sagen om Himmerlandsbanken er selve forløbet i dagene 20.-23. august grundigt belyst i Frank Poulsens redegørelse. Det står nu soleklart, at Spar Nord fik berettigede forventninger om et ulovligt skattefradrag. Det fremgår, at embedsmændene i Skatteministeriet længe strittede imod, men til sidst bøjede sig – netop på grund af præcedens fra sagen om Bornholmerbanken – og derfor sent om natten indstillede til skatteministeren, at den berømte fax skulle sendes.

Selv om det var skatteminister Ole Stavad, der gav tilladelsen, vil det ikke være rimeligt at drage ham til ansvar herfor. Det sene tidspunkt, han blev inddraget på, karakteren af den information, han får, og naturligvis situationen i Hobro og omegn, hvis Himmerlandsbanken var lukket, gør, at vi stort set alle ville have handlet på samme måde i en tilsvarende situation.

Derfor vil den pågældende weekend ikke spille nogen stor rolle i den undersøgelse, vi nu skal i gang med, men det kan ikke helt udelukkes, at det kan være nødvendigt at spørge om detaljerne i den information, som skatteministeren fik, for at kunne vurdere det efterfølgende forløb. Det er nemlig i forbindelse med det efterfølgende forløb, at vi skal bore i, om skatteministeren har givet Folketinget urigtige eller vildledende forklaringer.

Det efterfølgende forløb falder i to faser, nemlig tiden indtil efterårsferien og dagene fra den 25. oktober til undersøgelsesrettens nedsættelse den 4. november.

I den første fase dukker der på et tidspunkt rygter op om, at Spar Nord skulle have fået et ulovligt fradrag for at dække underbalancen i Himmerlandsbanken. Rygterne behandles på samrådet i Erhvervsudvalget den 12. oktober.

Efter efterårsferien tager begivenhederne fart. Erhvervsudvalget har nu efterhånden skriftligt kendskab til ordlyden af faxen, til størrelsen af overførte fradrag og til den negative overtagelse. Det er dermed klart for udvalget, at fradraget ikke lovligt kan gives. Et notat fra Kammeradvokaten bekræfter sammenhængen, men antyder en mulighed for at gøre fradraget lovligt. Skatteministeren er i denne uge i Folketin-

gets spørgetid om onsdagen og i samråd i Erhvervsudvalget om torsdagen, men først på mødet mellem skatteministeren, Kammeradvokaten og repræsentanter for SF sent om aftenen torsdag den 28. oktober erkender skatteministeren, at fradraget ikke lovligt kan gives.

Herefter følger et ganske ejendommeligt begivenhedsforløb.

I stedet for åbent at erkende, at der i en presset situation er sket en fejl, og søge fejlen rettet, som det nu et år efter alligevel sker, påstod den samlede regering pludselig, at der slet ikke var givet noget løfte, og at Spar Nord bare kunne anlægge retssag, hvis den mente at have et krav.

Det centrale forløb – målet for undersøgelsen – bliver at klarlægge, om skatteministeren eller for den sags skyld andre ministre under nogen del af forløbet har talt usandt eller på anden måde gjort sig skyldig i forsømmelser. I undersøgelsen vil naturligvis indgå, om ministeren er blevet korrekt og fyldestgørende informeret fra embedsmændenes side. Det kan ikke undgås, at embedsmændenes rolle indgår, men det er vel at mærke embedsmændene som gruppe. En eventuel placering af ansvaret på enkelte embedsmænd bør ligge uden for denne undersøgelse. Hvis det skal ske, skal det ske ved en tjenestemandstret.

SF vil i denne undersøgelse indtage samme standpunkt, som vi gjorde i fjor. Vi deltog ikke i nogen form for hetz. Men da det stod klart, at der var sket noget ulovligt, tøvede vi heller ikke, selv om det betød, at vi i en periode gjorde fælles sag med VKZ. I den undersøgelse, der nu kommer, har vi hverken dømt eller frikendt skatteministeren eller andre ministre på forhånd. Vores endelige konklusion og de konsekvenser, som vi drager, afhænger alene af resultatet af undersøgelsen.

Så skal jeg slutte af med at meddele, at SF naturligvis agter at stemme for den dagsorden, som fru Pia Gjellerup bl.a. på vores vegne har foreslået. Hvis VKZ-dagsordenen skulle komme til afstemning, vil vi stemme imod den, fordi den i pind 2 foregriber resultatet af den undersøgelse, vi nu sætter i gang.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg vil gerne sige til SF's ordfører, at jeg mener ikke, at Fremskridtspartiet drev nogen forhåndshetz i efteråret sidste år. Men vi påstod ene af alle og vedholdende, at der var givet et ulovligt skattefradrag, og uanset hvilke forkla-

ringer vi blev fyldt med, så holdt vi fast, og med konklusionen i Frank Poulsens beretning har vi fået helt entydigt ret i, at den påstand, vi fremsatte, var korrekt. Jeg mener ikke, det er en hetz at forfølge en sag, som man mener er gal, også uanset at alle andre er uenige med én til at begynde med.

Jeg mener heller ikke, man skal have standretter, men jeg konstaterer, at vi har haft 11 måneder til at læse alle de bilag, alle de talepapirer, som vi har fået her i Folketinget, så derfor har vi haft rig lejlighed til at sætte os ind i, hvilke oplysninger Folketinget rent faktisk har fået. Dernæst har vi dagligt kunnet følge undersøgelsesrettens arbejde.

Derfor og sammenholdt med den klokkeklare konklusion mener jeg ikke, at det er nogen standret at træffe den konklusion, som Fremskridtspartiet er kommet frem til: at en skatteminister, der bevilger et ulovligt skattefradrag på 173 mio. kr., uanset om han gjorde det i god eller dårlig tro, ikke kan være skatteminister i dette land.

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Hr. Kjeld Rahbæk Møller sagde nu, at SF under alle omstændigheder hele tiden har villet have to faser af undersøgelsen. Det harmonerer meget dårligt med, at der i beslutningsforslaget om undersøgelsen udtrykkelig står, at den anden fase kun skulle gennemføres, hvis første fase gav anledning dertil.

Hvad har SF så lagt i de ord »hvis det giver anledning dertil«, hvis man under alle omstændigheder vil have en anden fase, ligegyldigt hvor klar første fase så end sluttede? Hvor mener hr. Kjeld Rahbæk Møller at Frank Poulsens konklusion er uklar og giver anledning til yderligere, for så vidt angår det politiske ansvar?

Så vil jeg da også gerne spørge, når nu SF på forhånd har taget stilling til, at der skal være to faser af denne her sag: Hvorfor så ikke bare lade Frank Poulsen køre videre med sin undersøgelsesret som en naturlig følge af den første fase? Hvorfor vil SF nu lige pludselig over i en helt anden type undersøgelse og lave parlamentariske udvalg og alt muligt, hvor retssikkerheden ikke er nær så god? Det ville da have været helt naturligt, hvis man ser på det, som SF nu pludselig er begyndt at se på det, at det er to faser, der hænger uundgåeligt sammen uanset første fases afslutning. Hvorfor i alverden så ikke bare fortsætte den undersøgelse, der allerede er i

gang, og som naturligt kan fortsættes uden nær så mange omkostninger og uden nær så meget usikkerhed, som enhver anden type undersøgelse ville medføre?

Det er da egentlig et meget oplagt spørgsmål, hvis man på forhånd har besluttet sig for to undersøgelser.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Jeg kan ikke acceptere, at SF's ordfører, hr. Kjeld Rahbæk Møller, påstår, at det var en hetz og forsøg på standret, bl.a. Venstre deltog i i forbindelse med vores udsagn om skatteministerens ageren omkring Himmerlandsbanksagen.

Det er korrekt, at Venstres holdning var den klare, da sagen kom frem i 1993, at der var tale om en klokkeklar ulovlig beslutning af skatteministeren, og at der var givet et ubetinget fradrag til Spar Nord. Vi mente, det var så klart, at der ikke var brug for nogen undersøgelse for at drage ministeren til ansvar. Vi måtte bøje os for, at statsministeren ikke havde mod til at træffe den nødvendige beslutning og gå ind i drøftelser om efterfølgende undersøgelser.

Men det er da ligegodt det værste, at man så skal høre, at fordi vi har fået medhold af undersøgelsesrettens formand, så skal vi kritiseres. Jeg synes mere, SF skulle spørge sig selv: Hvorfor i alverden havde man ikke mod til at træffe den beslutning, da det også for SF var klart, hvad sagen drejede sig om? For man havde jo et medlem i SF, der formulerede det rimelig præcist ved at sige, at selv kyllingehjerner kunne forstå, hvad sagen drejer sig om. Nu vil jeg ikke her sige, hvad det er for en hjernekapacitet, man så har, hvis man ikke kan forstå det, men det var det, som Jens Thoft sagde.

Er problemet for SF ikke, at man nu er kommet ud af hængekøjen, men at man er tippet ud og ligger ned, så man skal finde sine fødder og få mod til at træffe den beslutning, som er nødvendig? Der findes jo ingen anden løsning, end at skatteministeren går af.

Jeg vil gerne stille de tre spørgsmål også til SF's ordfører: Er SF enig i de konklusioner, som undersøgelsesretten drager? Er SF enig i, at skatteministeren har truffet en ulovlig beslutning? Og er SF enig – og i øvrigt også Socialdemokratiets ordfører – i, at skatteministeren har afgivet urigtige oplysninger til Folketinget?

De svar vil jeg gerne have, og de må være lette at give for ordføreren.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Til fru Pernille Sams og til hr. Thor Pedersen: Jeg tager fuldkommen udtrykket, at »det burde selv kyllingehjerner kunne forstå« til mig. Det var ikke mig, der sagde det, men jeg er fuldkommen enig i det. Det var jo holdningen dengang i den samlede opposition, at den stilling, som regeringen tog, ikke gav nogen berettiget forventning; den var urimelig. Det var også ønsket dengang, at vi skulle have to forløb; det var os, der ønskede det. Det var regeringen, der talte om ét forløb; oppositionen sagde: Vi skal have to. For den dér sag med, at der var givet berettigede forventninger, er så soleklar, at det må hr. Frank Poulsen dog kunne afklare i løbet af meget kort tid. Dér tog vi fejl. For selv om det er en enkel sag, så arbejder en dommer altså på en bestemt måde, så en afklaring af selv en så enkel ting tog 11 måneder.

Så skrev jeg også under på dengang, at hvis undersøgelsen gav et uventet resultat, så skulle vi ikke have den anden undersøgelse, nemlig hvis Frank Poulsen – det var der ingen, hverken hr. Thor Pedersen eller jeg, der troede – skulle komme til den konklusion, at der ikke var givet nogen berettigede forventninger, så var der ingen sag. Så må vi bare indrømme, at så har vi taget fejl. Undskyld, hr. minister, men vi har taget fejl. Der var ingen sag. Det forventede jeg ikke. Det forventede hr. Thor Pedersen givetvis heller ikke, og det var heller ikke resultatet. Selvfølgelig vi havde ret dengang, oppositionen, den samlede opposition, og regeringen er blevet til grin. Men så kommer sagen. I vil alene hænge skatteministeren, alene fordi han i den sene nat-tetime tog fejl. Det er afklaret. Og dér har jeg begrundet i min tale, at det vil jeg ikke. Jeg ville have handlet på samme måde i den samme situation. Hvis skatteministeren skal hænges, så skal det være, fordi han bevidst har løjet over for Folketinget. Det er så et svar også til fru Kirsten Jacobsen.

Vi har brug for nye informationer. Vi har bl.a. brug for hele den information, som skatteministeren havde, ikke kun det, han sendte videre til Folketinget, men det, han selv havde.

Så vil jeg lige afslutningsvis, for tiden er gået, sige: Jeg har aldrig beskyldt fru Kirsten Jacobsen for at have ført en hetz, tværtimod kun gratuleret fru Kirsten Jacobsen i fjernsynet for åben skærm, som hun selv husker, men det hele, ud-nævnelser af sagen til Stavud-teatret osv., fik karakter af en hetz, uden at man vel kan rette

bebredelse mod enkeltpersoner eller enkelte organer for at deltage i den.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Fru Pernille Sams rejser spørgsmålet, hvorfor det skal være et parlamentarisk udvalg og ikke en dommer, der skal undersøge de her ting.

Jeg vil godt bede fru Pernille Sams holde fast i, hvad det er, der skal undersøges. Det er ikke et spørgsmål om, hvad der skete den nat, for det er med Frank Poulsens undersøgelse klarlagt. Det, der skal undersøges, er, hvorvidt Folketinget er rigtigt informeret eller ikke er rigtigt informeret, og dér er der altså nogle af os, der rent faktisk har den opfattelse, at det er rigtigt, at det er Folketinget selv, der afgør, om det er velinformeret eller ikke er velinformeret, og ikke mennesker uden for denne sal, endsige en dommer.

Derfor er det et parlamentarisk udvalg. Jeg synes, det faktisk er ganske logisk, at det er Folketinget selv, der iværksætter en undersøgelse af informationsstrømmen til os, og det har vi så valgt i det her tilfælde, og jeg håber, fru Pernille Sams i al fald vil respektere, at vi har det synspunkt.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Det var hr. Thor Pedersen, der lidt utraditionelt i en kort bemærkning til et helt andet ordfører-indlæg følte sig foranlediget til at stille et spørgsmål til mig. Men jeg vil da ikke undlade at svare, selv om jeg allerede har svaret på de klare spørgsmål før. Til gengæld har jeg ikke fået noget som helst svar, hverken uklart eller klart, fra hr. Thor Pedersen i forhold til det, jeg spurgte om: forholdet med ambi-sagen. Det er jo sådan, at vi har lidt brug for også at prøve at være konsekvente i den måde, vi optræder på i Folketinget, når vi beslutter, om ministre har et ansvar eller ej, og om det gøres gældende eller ej.

I ambi-sagen havde vi en klar dom. Det tror jeg ikke man kan diskutere. Vi tabte godt 4 mia. kr. med det samme og har ført forfærdelig mange retssager om resten siden. Det blev en klar dom: en forkert lov blev underkendt. Der var forkerte oplysninger i Folketinget. Hvorfor gik Venstreministre og konservative ministre ikke straks? Nu vil jeg ikke prøve at svare, jeg har prøvet det lidt tidligere. Der blev heller ikke svaret fra konservativ side. Hvad var det, man

havde af holdninger i den sammenhæng? Og hvad er det, der gør, at man slet ikke har nogen af de holdninger, som jeg gætter på man vil prøve at præsentere? Hvad er det, der gør, at man slet ikke har den slags holdninger i dag? Det kan vist kun være, fordi det er socialdemokratiske ministre og ministre af en anden partifarve end Venstres og De Konservatives egne. Det synes jeg er inkonsekvent og ubehageligt.

Det samme gentager sig i forhold til sagen om Bikuben. Der havde hr. Thor Pedersen en meget klar beskrivelse af, at der heller ikke var nogen problemer. Det giver i hvert fald undersøgelsesberetningen intet som helst grundlag for. Der er sat endog meget store spørgsmålstejn ved, om de to sager ikke er overordentlig parallelle. Men her, hvor det handlede om en Venstreminister, er der en klar afvisning af at gøre et ansvar gældende.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg har lige et enkelt spørgsmål til hr. Thor Pedersen og de andre fra VKZ, som helt korrekt understreger, at der er tale om et ulovligt fradrag. Hvad ville I have gjort, hvis det var jer, der havde haft – hvad hedder det – beslutningsretten ...

Formanden:

Vi skal ved lejlighed snakke om tiltaleformen.

Frank Aaen (EL):

Ja, det gør vi. Hvad ville VKZ have gjort, hvis det var VKZ, der skulle have truffet beslutningen. Ville I have ladet Himmerlandsbanken lukke? Ville I have ladet Sparekassen Nordjylland bære tabet alene, eller ville I have fundet en lovlig måde at give akkurat det samme beløb i kroner og øre? Det kunne jeg godt tænke mig at vide.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Jeg vil godt lige sige til hr. Frank Aaen, at vi ville selvfølgelig have truffet lovlige beslutninger, så enkelt er det, og så kontant er svaret.

Så vil jeg godt sige til fru Pia Gjellerup, at jeg stillede overhovedet ikke noget spørgsmål til fru Pia Gjellerup, men jeg forstår godt, at i den snak og pludren og sort tale, som fru Pia Gjellerup her benytter taletiden til, er det svært at opfatte, hvornår andre egentlig stiller spørgsmål til det, fru Pia Gjellerup har sagt. Det er utrolig interes-

sant med tamilsagen, utrolig interessant sikkert. Det er utrolig interessant om ambi-sagen, sikkert, det er især utroligt at se på, hvem der havde arbejdet med det at indføre reglen om refusion for moms ved eksport omlagt til andre afgifter. Det kunne jo være, det var den nuværende statsminister, der i virkeligheden var drivkraften.

Det, der var tale om, var, at Folketinget vedtog en lov, og det har Folketinget lov til at gøre. Jeg ved ikke, hvor fru Pia Gjellerup har det fra, at der blev afgivet urigtige erklæringer. Det er, synes jeg, uanstændigt, at den socialdemokratiske ordfører står her og postulerer, at der er løjet over for Folketinget eller afgivet urigtige erklæringer, efter at Folketinget havde vedtaget ambi-loven, for sådan var det jo ikke; der var jo ingen urigtige erklæringer til Folketinget, efter at man havde vedtaget ambi-loven.

Må jeg så sige til hr. Kjeld Rahbæk Møller, at jeg går ud fra, at man kun skal undersøge det, man ikke ved – hvis SF's ordfører har tid til at høre efter. Jeg går ud fra, at man kun skal undersøge det, man ikke ved, og jeg går ud fra, at man ikke behøver andre til at undersøge, hvad det er, ministeren har sagt til Folketinget, det kan man vel selv se, og derfor vil jeg stadig anmode om, at SF's ordfører giver mig svar på de tre spørgsmål, jeg kontant stillede, herunder om SF's ordfører er enig i, at skatteministeren har afgivet urigtige oplysninger til Folketinget. Og så vil jeg spørge: Hvis det er sådan, at vi selv med de papirer, vi har, er i stand til at påvise, at der blev afgivet urigtige oplysninger, og at skatteministeren vidste det, er SF's ordfører så enig i, at der ikke er grundlag for en ny undersøgelse?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, det var et meget interessant indlæg og et godt indlæg, som ordføreren for SF havde. Jeg bed især mærke i én ting, nemlig at hr. Kjeld Rahbæk Møller udtrykkelig sagde, at det fradrag, som Bikuben fik i forbindelse med overtagelse af Bornholmerbanken, var lige så ulovligt som det, Spar Nord fik for overtagelsen af Himmerlandsbanken. Det sagde hr. Kjeld Rahbæk Møller ordret. Og jeg vil derfor gerne spørge hr. Thor Pedersen, som tidligere i dag havde en voldsom diskussion bl.a. med mig om ligheden og forskellene mellem de to sager: Er hr. Thor Pedersen enig med hr. Kjeld Rahbæk Møller i den udlægning af Bornholmerbanksagen?

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Det er til hr. Peter Duetoft, som åbenbart kun mener, at det kan undersøges, om Folketinget er korrekt informeret eller ej, hvis det bliver undersøgt af Folketinget selv. Det er jeg slet ikke enig i, men lad nu den debat ligge.

Derimod kunne det være spændende, om hr. Peter Duetoft ville oplyse os om, hvorvidt han mener, at skatteministeren har givet Folketinget misvisende og usande oplysninger i denne sag. Nu har vi spurgt statsministeren flere gange uden at få svar. Kan vi ikke få et svar fra CD i det mindste på, om CD mener, at alle de oplysninger, som skatteministeren efterfølgende har givet Folketinget om sagen, er korrekte eller misvisende?

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Når man hører på skingerheden hos hr. Thor Pedersen, kan man jo ikke være i tvivl om, at Venstre har draget konklusionen af det her. Jeg er heller ikke særlig meget i tvivl om, at det har et klart politisk formål for Venstre, og det er selvfølgelig fair nok. Venstre vil godt af med skatteministeren. Men vi har altså et andet udgangspunkt på det her. Vi mener, at det her skal gå ordentligt til. Jeg vil godt så stærkt som overhovedet muligt afvise, at vi har accepteret det her udvalg for at redde skatteministeren eller redde regeringen. Det har vi ikke. Vi mener, at der er brug for en politisk undersøgelse, og derfor er det også irrelevant efter vores opfattelse at få nye dommerundersøgelser på nuværende tidspunkt; det er politik, det er ikke jura, vi står over for her.

Spørgsmålet er bare, om vi har overblik over en så kompliceret sag, som der faktisk er tale om her i dag – det har hr. Thor Pedersen åbenbart – jeg tror, han har sit formål med det. Men vi vil altså godt have, at det her går ordentligt til, for der er tale om et ganske kompliceret hændelsesforløb efter den famøse nat i august, hvorom der er givet en række oplysninger til Folketinget.

Vi er nødt til at finde ud af: I hvilken sammenhæng er de afgivet? Hvad er betydningen af dem? Og vi er altså nødt til at grave et spadestik dybere, før vi er villige til at drage den endelige konklusion. Jeg kan fuldt ud bekræfte, at når det her udvalg er færdigt – og det regner vi med vil være tilfældet omkring 1. februar 1995 – er det vores opfattelse, at der skal drages en politisk konklusion af denne sag.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Hr. Frank Aaen spurgte ganske klart: Hvad ville I have gjort? Skulle Hobro være gået i sort? Ville I have fundet en anden løsning, som havde givet det samme? osv. osv. Jeg synes, hr. Frank Aaen har krav på et svar.

Fremskridtspartiets råd ville have været, at hvis en bank, som er en privat virksomhed, ikke kan klare sig og der ikke er nogen, der vil overtage den, må den gå konkurs. Og det er helt klart, at de frygtelige tragedier, man fik opmalet, ville jo aldrig være blevet en kendsgerning. Der findes jo filialer af alle landets pengeinstitutter i Hobro, og alle ville have klaret det her inden for ganske få dage. I øvrigt havde man jo ikke de betænkeligheder, da man kunne have reddet den lille Lindknud-Hovborg Andelskasse, som dog havde meget, meget større ulykker at forvolde i det lille lokalsamfund.

Men jeg vil så gerne sige: Den her regering valgte altså en model, og vi ved nu, at den ikke var lovlig.

Det, jeg aldrig har kunnet forstå, er, hvorfor regeringen handlede, som den gjorde. Men det behøver vi jo ikke at diskutere her, for regeringen erkender selv, at på et eller andet tidspunkt gik lyset op for skatteministeren; jeg tror, det var efter hr. Ambys entré på Slotsholmen. Jeg tror for øvrigt, at han kunne have set lyset noget før, hvis han havde læst de bilag, der lå foran ham; det er en anden sag.

Men hvorfor handlede regeringen, som den gjorde? Hvorfor går man dagen efter – om morgenen – ud og tørrer sagen af på Spar Nord ved at sige, at de overhovedet ikke har fået et fradrag? Er det en ansvarlig, hæderlig dansk regering? Hvorfor i alverden går statsministeren ikke på fjernsynet og siger: Vi beklager. Vi har givet tilsagn om noget; vi troede, det var noget andet. Det er en fejl, vi har begået.

Statsministeren var blevet en helt, hvis han havde sagt: Vi må gå til Folketingets Finansudvalg og bede om at betale for statens forpligtelser.

Så havde vi, Folketinget og regeringen, været forskånet for at blive trukket igennem sølet her i 11 måneder. Det mod havde statsministeren ikke, og det beklager jeg dybt.

Formanden:

Hr. Frank Aaen for en kort bemærkning.

Og så har jeg endnu fire indtegnede, og efter de i alt 17 korte bemærkninger er det min agt at gå videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Tak for et interessant svar fra hr. Thor Pedersen. Og jeg vil herefter notere mig – selv om vi ikke har hørt et konkret svar fra De Konservative, så kunne jeg forstå, I var enige, ellers må I jo sige fra – at uanset om skatteministeren kom fra V, fra K eller fra Socialdemokratiet, ville Himmerlandsbanksagen have kostet skatteyderne i dette land 53 mio. kr.

Så er det, jeg siger, at det da er yderst interessant, og jeg vil da også gerne være med til at grave i, om en minister har klokket i det, og om ministeren måske har undladt i rette tid at erkende, at han har klokket i det.

Som skatteyder må jeg altså notere mig, at der er et massivt flertal her i Folketinget for, at hver eneste gang et pengeinstitut – på nær en lille andelskasse – går fallit, så skal jeg betale. Det synes jeg da er interessant, men skulle vi ikke hellere tage at få en ordentlig debat om det, i stedet for at det hele drukner i en personsag, som det alt for tit gør i dette Folketing?

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Hr. Thor Pedersen kom også op i det høje, skingre toneleje i forhold til ambi-sagen. Det plejer gerne at være, fordi der er et eller andet galt. Se, Folketinget vedtog en lov, og vedtagelsen af den lov var jo selvfølgelig baseret på de oplysninger, som Folketingets medlemmer havde modtaget, og som selvfølgelig tilsagde, at dette var i god ro og orden; man måtte gennemføre det.

Regeringen oplyste under udvalgsbehandlingen, at man ikke havde betænkeligheder i forhold til EF-retten. Disse oplysninger – og at man ikke havde betænkeligheder – kan vi tvivle lidt på var rigtigt. Og regeringens oplysninger, der lå til grund for lovvedtagelsen, nemlig at det ville være i overensstemmelse med EF-retten, viste sig da i hvert fald at være virkelig forkert. Der er givet forkerte oplysninger til Folketinget, en hel lov blev kendt ulovlig. Hvad var forsvaret for, at Venstres og De Konservatives ministre ikke straks gik af? Ja, det var, at man troede, at de oplysninger, man gav, var rigtige. Sådan kan man drage en fuldstændig parallel til denne her sag. Nu har regeringen bare skiftet farve, og det bryder hr. Thor Pedersen sig af gode grunde ikke om, men derfor behøver man ikke at depone al saglighed.

Jeg kan citere fra undersøgelsesrettens beretning side 689, at der var grund til at tro, at det kunne være en lovlig beslutning, og jeg citerer:

»Telefaxskrivelsen forstået i overensstemmelse med de af Told- og Skattestyrelsens embedsmænd i undersøgelsesretten afgivne forklaringer anses for at være i fuld overensstemmelse med sædvanlige skatteretlige regler såvel materielt som skatteprocessuelt.«

Der står altså med andre ord her, at der var en lovlig baggrund for at give det tilsagn. Det, undersøgelsesretten så siger, er, at det tilsagn blev opfattet – og med rette, siger undersøgelsesretten – som et tilsagn om noget andet, noget, der nemlig er ulovligt.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Hr. Thor Pedersen spurgte mig, om jeg ikke kunne bekræfte, at der var givet urigtige oplysninger til Folketinget. Det kan jeg faktisk ikke på nuværende tidspunkt. Det er muligt, at der er det; det er muligt, at der ikke er det. Det hænger sammen med, at de fleste af disse besvarelser, der er kommet, jo undlader at beskæftige sig med selve sagen med henvisning til, at man kan ikke give oplysning om enkeltvirksomheders skatteforhold, så snakker man om noget andet, og derfor vil nogle af oplysningerne være mangelfulde. Men nogle af dem er bevidst direkte forkerte, og det kræver faktisk et nøjere studium at afgøre det.

Under alle omstændigheder: For at tage stilling til det – også mangelfuldheden – må jeg være i besiddelse af den viden, som skatteministeren havde på det tidspunkt, han afgav svarene. Og dér vil jeg godt nævne en parallel.

Tidligere i dag henviste hr. Thor Pedersen til, at statsministeren i fjor havde givet mig et svar om Bornholmerbanken, som var forkert. Jeg har ikke tjekket det, men min erindring var, at statsministeren ved den lejlighed henviste til oplysninger fra Told- og Skattestyrelsen, og så mener jeg ikke, uanset det viser sig efterfølgende, at oplysningerne er forkerte, at man kan bebrejde statsministeren, at han læser en forkert besvarelse op. Det er en politisk sag, og der skal gøres noget ved den. Man kunne bebrejde statsministeren, hvis han ikke sørgede for for fremtiden at få korrekte oplysninger, men man kan bestemt ikke forlange statsministerens afgang, fordi han er kommet til at læse noget op, som altså viser sig at være forkert.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Må jeg lige sige til fru Elisabeth Arnold, at jeg forstår egentlig godt, at fru Elisabeth Arnold

mener, at der er brug for flere undersøgelser. For lige gyldigt hvor meget der fortælles og bekræftes og konstateres, så forstår fru Elisabeth Arnold det ikke.

Fru Elisabeth Arnold stillede mig et spørgsmål om Bornholmerbanken og fradrag, som der er svaret på i formiddags, og som hr. Anders Fogh Rasmussen fra Venstre brugte megen tid her fra talerstolen på ganske klart at præcisere. Derfor vil jeg opfordre fru Elisabeth Arnold til efterfølgende at læse i Folketingets forhandlinger, for dér står svarene på de spørgsmål, som fru Elisabeth Arnold har stillet.

Så vil jeg lige sige til fru Pia Gjellerup: Det var altså Folketinget, der lovgav og besluttede omkring ambien, og skulle der være nogle konsekvenser som f.eks. at gå af, så var det altså Folketinget, der skulle gå af. Men det vedrører overhovedet ikke den sag. Det næste, fru Pia Gjellerup kommer med, bliver vel historien om Kanslergadeforliget og lignende. Man kan sikkert finde mange interessante historiske begivenheder, som man kan bruge tid på at fortælle om her fra talerstolen. Det vedrører bare overhovedet ikke den konkrete sag.

Hr. Holger K. Nielsen siger, at det, vi forsøger, er at træffe en politisk afgørelse. Det har hr. Holger K. Nielsen fuldstændig ret i, for vi mener, at sagen er så krystalklar, at vi ikke alene kan træffe en politisk afgørelse, men vi har pligt til at gøre det for at placere det politiske ansvar, som vi mener er ganske klart, både med hensyn til skatteministerens ageren, handlemåde, beslutninger og information af Folketinget om Himmerlandsbanksagen.

Så jeg vil give hr. Holger K. Nielsen fuldstændig ret: Det drejer sig nu om at træffe en politisk beslutning og placere det politiske ansvar.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Fru Pernille Sams spørger, om CD og jeg kan give et klart svar på, om vi mener, at Folketinget er blevet misinformeret i denne sag.

Det kan jeg ikke give et klart svar på, for hvis jeg kunne det, ville jeg ikke være medforlagsstiller til den dagsorden, som vi faktisk har foreslået. For hvis jeg kunne give et klart svar på, at der ikke var sket misinformering, var det jo muligt at drage en ganske hård konklusion i dag. Og omvendt det samme, hvis der er et klart synspunkt til den anden side. Det, der er problemet, er, at vi har ikke informationer nok til at træffe en afgørelse på baggrund af den under-

søgelse, der foreligger. Derfor ønsker vi, at parlamentarisk udvalg foretager videre undersøgelser.

Hvis vi i dag kunne give et klart svar, ville det da være rimelig uklogt at nedsætte et undersøgelsesudvalg. Så fru Pernille Sams' spørgsmål afspejler enten en lyst til at drille eller en lyst til at erkende, at man ikke har hørt efter, hvordan debatten er gået tidligere i dag.

Formanden:

Det var min agt at gå videre i ordførerrækken, men fru Elisabeth Arnold og hr. Holger K. Nielsen har insisteret på et par superkorte bemærkninger. Men derefter går vi videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Tak, hr. formand!

Jeg stillede hr. Thor Pedersen et spørgsmål, som var meget klart, nemlig om hr. Thor Pedersen var enig med hr. Kjeld Rahbæk Møller i bedømmelsen af lovligheden af det fradrag, som Bikuben havde fået i forbindelse med overtagelsen af Bornholmerbanken. Det spørgsmål kunne være besvaret med et eneste ord: et ja eller et nej. Det ønskede hr. Thor Pedersen ikke at svare på.

Jeg vil sige til hr. Thor Pedersen, at det kan godt være, at min hjernekapacitet ikke er særlig stor – det antydede hr. Thor Pedersen jo – men den er i hvert fald stor nok til, at jeg godt kan høre, når en politiker ikke ønsker at svare på et direkte spørgsmål.

Formanden:

Hr. Holger K. Nielsen for en superkort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Hr. Thor Pedersen siger, at det er en politisk afgørelse, der skal træffes. Ja, jeg er fuldstændig enig. Uenigheden går på, om den skal træffes i dag eller om tre måneder. Deri ligger forskellen.

Vi mener, at det er uforsvarligt at træffe den i dag. Vi mener, at vi skal grave et spadestik dybere. Derfor forstår jeg ikke skingerheden hos hr. Thor Pedersen, når det jo kun drejer sig om at få et ordentligt beslutningsgrundlag for at træffe den politiske afgørelse, vi er enige om skal træffes.

Kirsten Jacobsen (FP):

Nu er jeg jo så heldig, at jeg har 10 minutters talletid. Så nu kan jeg, inden jeg starter på min ordførertale, få lov at komme med en supersuperkort bemærkning til hr. Holger K. Nielsen.

Man kan altid have forskellig opfattelse af, hvor meget informationsmateriale man har brug for, og hvor lang tid der skal gå, før man er parat. Jeg må jo sige, at i de fleste tilfælde er det dem, som mangler informationer, som må give udtryk for det synspunkt. Og jeg ville aldrig nære mistanke til hverken SF eller hr. Holger K. Nielsen om, at det også kan spille en rolle, at så længe det her udvalg sidder, har man hånd i hanke med finansloven og eventuelt en indflydelse herpå. Den mistanke ville jeg aldrig komme frem med offentligt.

Jeg vil i øvrigt koncentrere mig om sagen. Onsdag den 27. oktober 1993 påtog skatteminister Ole Stavad i sit svar til tidligere folketingsmedlem Jens Thoft under spørgsmål nr. S 113 sig det fulde skatteretlige og skattemæssige ansvar for det famøse skattefradrag, som Sparekassen Nordjylland fik i forbindelse med overtagelsen af Himmerlandsbanken via den efterhånden berømte telefax den 23. august kl. 03.30 om natten.

Den 3. oktober i år offentliggjorde undersøgelsesretten under ledelse af Sø- og Handelsrettens præsident, Frank Poulsen, sin beretning om sagen med en hidtil uset klar konklusion om, at Sparekassen Nordjylland blev lovet et ubetinget fradrag på 173 mio. kr., og at dette fradrag var klart ulovligt. Alene på den baggrund er det uforståeligt ikke alene for mig, men også for store dele af befolkningen, at skatteministeren ikke af sig selv øjeblikkelig trådte tilbage ved beretningens offentliggørelse.

Når man derudover tænker på, at statsministeren i forbindelse med sin tiltræden lancerede begrebet en ny politisk moral, er det endnu mere uforståeligt, at statsministeren ikke har taget affære, når skatteministeren åbenbart ikke ville leve op til det ansvar, han rent faktisk påtog sig her i Folketingssalen den 27. oktober 1993.

10 dage efter er vi stadig i samme situation. Folketinget er målløst, befolkningen er målløs. Jeg forstår det godt. Skatteministeren har talt usandt, skatteministeren har vildledt Folketinget, og skatteministeren har givet mangelfulde oplysninger.

Ud over det helt klare politiske og moralske ansvar, som påhviler enhver regering og enhver minister i forbindelse med udøvelsen af deres

hverv, påhviler der ministre et ganske særligt ansvar. Det er beskrevet i ministeransvarlighedsloven, hvorefter ministre kan straffes, såfremt de over for Folketinget giver urigtige, vildledende eller mangelfulde oplysninger. Alle tre ting har skatteministeren gjort sig skyldig i i forbindelse med Folketingets behandling af denne sag i efteråret 1993.

I samrådet med Folketingets Erhvervsudvalg torsdag den 28. oktober 1993 påstod skatteministeren, at skattemyndighederne ikke kendte købesummen for aktiverne ved overtagelsen af Himmerlandsbanken – dette på trods af at Sparekassen Nordjylland allerede den 13. oktober 1993 i en pressemeddelelse, som var forhåndsgodkendt i Told- og Skattestyrelsen, oplyste den præcise købesum for Himmerlandsbanken, og at sparekassen i et udkast til et brev til mig dateret den 19. oktober og afsendt pr. telefax kl. 10.37 til Skatteministeriet på side 2 nederst skriver:

»Skulle vi have købt et skattemæssigt under-skud af samme størrelse, ville markedsprisen have været ca. 17 mio. kr.«

Dette afsnit er fjernet i den endelige version, som jeg modtog, og som den 23. oktober blev omdelt som bilag i Folketingets Erhvervsudvalg.

Købesummen og sågar dennes fordeling på de forskellige aktiver fremgår endnu tydeligere af et brev fra Sparekassen Nordjylland til mig, og som altså er omdelt under bilag nr. 43. Brevet indeholdt foruden de allerede nævnte oplysninger kuratorernes redegørelse for den beløbsmæssige fordeling på aktiverne, et konkursregnskab med status pr. overtagedesdagen fra revisionsfirmaet Mortensen & Beierholm, der på kroner og øre viser de enkelte aktivers pris, samt en balance, der præcis viste, hvilke af Himmerlandsbankens aktiver der blev overtaget af Sparekassen Nordjylland, og til hvilke priser.

I flere timer holdt skatteministeren på samrådet den 28. fast ved, at købesummen var ikke kendt, på trods af at jeg og SF's daværende skatpolitiske ordfører, Jens Thoft, under mødet gentagne gange henviste til den klare, præcise dokumentation, som lå omdelt i bilag 43, og hvor den præcise købesum var angivet.

Uanset hvor mange gange dette blev fremført, fastholdt skatteministeren krampagtigt, at købesummen ikke var kendt, og endvidere, at når vi ikke forstod det, var det, fordi skatteministeren var en dårlig pædagog. Hr. Jens Thoft sagde

bagefter, at skatteministeren talte sort. Jeg ved ikke, hvad skatteministeren gjorde, men i hvert fald er det en kendsgerning, at skatteministeren benægtede, at man kendte købesummen.

Skatteministeren oplyste til undersøgelsesretten, at han den 27. oktober, det vil sige dagen før samrådet, havde læst brevet fra Sparekassen Nordjylland til mig. Derfor kunne han ikke undgå at kende til den præcise købesum. Alligevel fastholdt han stædigt i samrådet, at købesummen ikke var kendt.

Så spørger man sig selv: Hvilken begrundelse kan skatteministeren have haft for i strid med alle kendsgerninger at tale usandt over for Folketingets Erhvervsudvalg? Jo, hvis købesummen var ukendt eller flydende, sådan som skatteministeren påstod, kunne der rykkes rundt på de forskellige aktivers priser med det formål at få plads til et skattemæssigt fradrag på måske helt op til 173 mio. kr.

Efter samrådet holdt skatteministeren et eksklusivt møde med SF og den tidligere ligningschef i Told- og Skattestyrelsen Christen Amby. Med udgangspunkt i det samme materiale, som jeg allerede i samrådet havde læst lange passager op af og herunder dokumenteret, at købesummen lå tordnende fast, måtte skatteministeren på mødet med SF til sidst erkende, at købesummen lå fast. Prisen var 53 mio. kr., og der var ikke plads til et fradrag på 173 mio. kr.

Herefter var der kun én vej at gå for skatteministeren, hvis han ville undgå at indrømme, at han hidtil havde givet direkte usandfærdige oplysninger over for alle i salen, nemlig at ændre forklaring. Forklaringen blev nu næste morgen: Sparekassen Nordjylland havde overhovedet ikke fået noget fradrag. Den 29. oktober – dagen efter mødet med SF – skifter skatteministeren derfor taktik: sparekassen har slet ikke fået noget ekstraordinært fradrag.

Undersøgelsesretten har som bekendt uden antydning af tvivl fastslået, at Sparekassen Nordjylland fik et ekstraordinært fradrag, selv om dette fradrag var ulovligt. Det er derfor helt klart urigtigt, når skatteministeren pludselig fremhævede, at man ikke havde lovet sparekassen noget fradrag.

At der også var tale om en bevidst usandhed, fremgår af, at skatteministeren lige siden sagens begyndelse havde brugt uendelig tid på at forklare om købesummen, der ikke var fastsat eller var flydende, og om regler, der var fulgt til punkt og prikke. Hvis skatteministeren virkelig havde ment, at Sparekassen Nordjylland ikke

havde fået lov til at få et ekstraordinært fradrag, kunne han jo have sagt det helt fra sagens begyndelse og undgået alle camouflagenotaterne.

I brevet af 19. oktober fra Sparekassen Nordjylland til mig forklarer sparekassen i øvrigt på en meget pædagogisk og letfattelig måde, hvordan overtagelsen af Himmerlandsbanken indbar en underbalance på 53 mio. kr., og at sparekassen til dækning af denne underbalance havde fået et fradrag på 173 mio. kr. Brevet var som sagt til godkendelse i Skatteministeriet, og skatteministeren har på intet tidspunkt protesteret over brevet indhold.

Skatteministeren udtalte ved sagens begyndelse, at alle regler var fulgt til punkt og prikke, at det var gået lige efter bogen; man havde anvendt en siden 1985 fast praksis. Alle disse ting var direkte usande.

Som nævnt hævdede skatteministeren en overgang, at købesummen for Himmerlandsbanken ikke lå fast. Denne usandhed og stærkt vildledende strategi er også anvendt i Kammeradvokatens notat af 26. oktober, hvori der på side 3 står: Der er ikke noget i vejen for, at en udlånsportefølje i en hypotetisk situation, der går langt videre end det faktiske forløb omkring Himmerlandsbanken... osv., osv.

Hele Kammeradvokatens notat hviler således på den forudsætning, som Kammeradvokaten selv siger, at det falder uden for det faktiske forløb.

Told- og Skattestyrelsens notat af 11. november kunne vi lige så godt kalde for den falske melodi. For det var det, den var; det var her, det hele startede. Og uanset alle disse camouflagenotater måtte man til sidst krybe til korset, og nu har vi konklusionen.

Moralen i det her skal jeg komme tilbage til i mit andet indlæg. Lampen viser desværre rødt.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Jeg skal dadle fru Kirsten Jacobsen for én ting, nemlig at når man vil føre sig frem med lov i hånd, her ministeransvarlighedsloven, er det fornuftigt at citere den helt. Jeg har godt set, at fru Kirsten Jacobsen står og siger til fjernsynet, at det overhovedet ikke handler om, at det skal være forsættligt eller grov uagtsomhed; bare der er lavet en fejl, så værsgo!

Det står der ikke. § 5, stk. 1, handler om, at man skal handle forsættligt eller groft uagtsomt, og derfor er vi netop interesseret i den del af det. Det er netop sådan noget, den undersøgelse, vi står over for, skal handle om.

Så vil jeg rose fru Kirsten Jacobsen for noget. Ikke for noget, hun har sagt i dag, men for at understrege, at der er nogle, der er konsekvente i deres holdninger. Det er man i den side af salen, hvor regeringen sidder, og det er man hos Fremskridtspartiet. Det er man ikke helt ovre i højre side af salen hos Venstre og De Konservative.

Og så vender jeg tilbage – og jeg skal meget undskylde, at jeg måske ødelægger hr. Thor Pedersens humør endnu en gang – til ambi-sagen. For i ambi-sagen lå der altså en række oplysninger for Folketinget, som gjorde, at Folketinget endda handlede. Man vedtog nemlig på baggrund af de forkerte oplysninger en lov, der var ulovlig.

Da det lå klart – nemlig ved dommen fra EF-Domstolen – ønskede man fra Fremskridtspartiets side en rigsret, og man ønskede at fyre ministre. Det gør man konsekvent fra Fremskridtspartiets side, og det synes jeg sådan set ikke man kan angribe. Jeg synes ikke, det er sagligt, men det er i hvert fald konsekvent.

Derimod har man fra Venstres og De Konservatives side en vis form for konsekvens. Hvis der sker noget, der er forkert, og det er en anden farve end ens egen, så er det et ansvar, så må de gå. Hvis det er én selv, der gør noget forkert, skal man blive.

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Det var ganske interessant for lidt siden at høre fru Kirsten Jacobsen give udtryk for, at Himmerlandsbanken burde være gået reelt konkurs. Det var både interessant at høre for mig, som er valgt i Hobrokredsen, og sikkert også for Hobroegns befolkning.

Fru Kirsten Jacobsen burde vide, at i Hobro ved man i hvert fald, hvilke forfærdende konsekvenser en sådan konkurs havde medført – ikke blot for Hobro by – men også for hele det sydlige Himmerland. Denne lokale bank havde ca. 40 pct. af markedet, og en reel konkurs ville ikke blot have fået katastrofale følger for obligations- og aktieejerne, hvad det jo fik, men også for de mange indskydere og erhvervslivet, de mange småhandlende og håndværkere, garantistillelser m.v.

Jeg tror, jeg har hele Hobroegnen bag mig i en stor tak til vores skatteminister, fordi han lod embedsfolkene handle i denne situation, hvor tiden var utrolig kort.

Det kunne i øvrigt også være interessant her at høre, om Venstres hr. Svend Aage Jensby er enig i fru Kirsten Jacobsens kyniske holdning på dette område.

Fru Kirsten Jacobsen nævnte også tidligere, at hun skam ikke havde hetzet mod skatteministeren i denne sag. Jeg mindes et møde efterfølgende i Hobro, hvor både fru Kirsten Jacobsen og jeg var til stede. Dagsordenen var, hvad der i denne situation kunne gøres for Hobroegnen og eventuelt også for de mange aktie- og obligationsejere. Fru Kirsten Jacobsen fik hurtigt drejet dagsordenen hen til noget andet, nemlig en hetz mod skatteministeren; det står til troende, det kan alle, der var til stede på mødet, bevidne. Det synes jeg skal være sagt.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Hvis det at fortælle Hobros befolkning, at skatteministeren har givet et ulovligt skattefradrag på 173 mio.kr., er at drive hetz, så skal jeg gerne indrømme, at det var det, jeg gjorde i Hobro. Jeg håber, det er sagt, så selv hr. Holger Graversen forstår det.

Må jeg så i øvrigt sige til fru Pia Gjellerup, at det er rigtigt, der skal være tale om grov uagtsomhed, men med den uddannelse, fru Pia Gjellerup er i besiddelse af, går jeg ud fra, at fru Pia Gjellerup også ved, at hvis man ikke læser de papirer, man er i besiddelse af, ikke gider sætte sig ind i de dokumenter, der rent faktisk foreligger for én, og som man selv påstår man har læst, men alligevel bagefter siger noget, der er i strid med det faktiske, objektive indhold, så har man gjort sig skyldig i hvert fald i det, der hedder grov forsømmelighed.

Elisabeth Arnold (RV):

Den beretning, som forespørgslen i dag omfatter, har været næsten et år undervejs. Da den blev bestilt, regnede Folketinget med, at undersøgelsen kunne klares på få – ja, måske helt ned til tre måneder; nogle var endda så optimistiske, at de havde sat næsen op efter få uger, men realiteterne blev altså anderledes.

Men har beretningen været længe undervejs, så må man til dens ros sige, at den er grundig. Dermed være ikke sagt, at den er klar, ej heller at den er letlæst, ej heller at den er overskuelig, men grundig er den.

Når beretningen på trods af grundigheden hverken er lettilgængelig eller overskuelig, skyldes det næppe forfatteren eller dennes stab

af hjælpere til det administrative arbejde. Det kan, kan jeg sige til hr. Thor Pedersen, skyldes min ringe kapacitet til at kapere det vanskelige sprog, men det kan vi jo diskutere senere.

Jeg mener, at uoverskueligheden og det, der mest nærmer sig flimmer, i høj grad skyldes det kæmpemæssige persongalleri, som i en meget sammentrængt tidsperiode under nærmest panikagtige arbejdsforhold gennemførte et utal af møder, telefonsamtaler, udveksling af syns-punkter i så hastig en rækkefølge, at vidneudsagnene bærer præg af, at de medvirkende nærmest har opgivet at holde styr på tingene. Især gælder dette de beslutninger, som blev truffet i de sidste timer, inden den altafgørende telefax til Sparekassen Nordjylland blev afsendt sent på natten til den 23. august 1993.

Det er ikke mit ærinde at nedgøre de mange personer, der har været involveret i redningsaktionen for Himmerlandsbankens kundekreds, for det var jo det, det var: en redningsaktion. På trods af de tab, mange indskydere led, var det en aktion, der lykkedes. Især når alternativet tages i betragtning: en hel egn, der gik i sort. Dette hensyn til Hobro og omegn kommer helt klart til udtryk i mange af de vidneudsagn, som ligger i redegørelsen fra ministerierne, fra Finanstilsynet, alle sammen fra personer, der satsede hårdt på en løsning.

Den anden part i sagen, den, der skulle tage Himmerlandsbankens efterladenskaber på sig, var, hvis man skal tro beretningen – og det kan jeg ikke finde grund til ikke at gøre – i en taktisk gunstig position. Spar Nord blev opfordret – ja, nærmest tryglet om at gå ind i forhandlingen om en overtagelse. Spar Nord var ikke stærkt interesseret i at være redningskrans for Hobro og omegn og bakkede gentagne gange ud af forhandlingerne. Og da Spar Nord's krav for overtagelsen var blevet præsenteret og det store opbud af eksperter vandede sig, truede Spar Nord igen med at forlade forhandlingerne. Man spillede på, at man var den eneste mulige redning.

Sent på natten til den 23. august fik Spar Nord så endelig det tilsagn, man havde ønsket, og så kunne et nyt afsnit af balladen begynde. For Spar Nord mente, de havde fået noget andet end det, modparten mente de havde givet. En sådan uoverensstemmelse ville normalt være at afgøre i en retssag, men det blev der altså ikke noget af i denne omgang.

Beretningen her blev det foreløbige resultat af den undersøgelse, et enigt Folketing satte i værk for ca. 11 måneder siden. Og beretningens kon-

klusion er tydelig: Spar Nord fik det, de bad om. Der blev leveret noget andet end det, man havde troet, og hvad værre er: Det, der blev leveret, var ulovligt.

Det er dér, vi står nu. Spar Nord's retsstilling var undersøgelsesrettens egentlige opgave, og den retsstilling er nu klarlagt. Spar Nord har ret til et skattemæssigt fradrag, og det er under de givne omstændigheder ikke lovligt. Men fordi Spar Nord's modpart skabte forventninger om fradraget som ren og skær betaling for at redde Hobro og omegn, er Spar Nord også berettiget til dette fradrag uanset konstaterede tab eller ej.

Men vi har med tilfredshed noteret, at statsministeren allerede har bebudet, at der vil blive bragt orden i de økonomiske forpligtelser, som vi som stat naturligvis har over for den modpart, man har forhandlet med.

Tilbage står placeringen af ansvaret for, at tingene kunne gå så skævt, og at så graverende misforståelser kunne opstå. Beretningen siger udtrykkeligt, at den ikke i sig selv kan danne grundlag for placering af et retligt ansvar. Der skal med andre ord mere til: flere undersøgelser eller retssager eller tjenstlige undersøgelser og desuden politiske bedømmelser.

Utålmodige borgere vil selvfølgelig sige: Ikke flere undersøgelser, nu må det være slut! Jeg vil erindre om, at dette Ting var enigt om, at denne undersøgelsesret skulle kortlægge Sparekassen Nordjyllands retsstilling. Når det var klart, måtte ansvar for eventuelle fejl efterfølgende placeres. Det er den anden fase.

Efter at have studeret rapporten tror jeg ikke, man skal gøre sig forestillinger om, at der i denne sag er én skurk, én bagmand eller ét kludrehoved, det være sig politiker eller embedsmand, som ved at få hugget hovedet af og få båret det frem for offentligheden på et fad vil få den samme offentlighed til at drage et lettelsens suk over, at den skyldige endelig har modtaget sin retfærdige dom.

Tværtimod tyder meget på, at der er mange kokke om at fyrdæve denne ret. Misforståelser, unkladessynder, forglemmelser, sjuskefejl, træthed og andre menneskelige svagheder kender vi alle til. Når der som i denne sag er så mange mennesker i så hektisk og ukoordineret aktivitet under et sådant tidspres, kan fejl nemt opstå både på ministerside og på embedsmandsside.

Nogle fejl vil blive afprøvet i det sædvanlige tjenestemandretlige system. Det er i forvejen betænkeligt, at der i en undersøgelse af den ty-

pe, vi har her, til en vis grad er set bort fra den retssikkerhed, man normalt roser sig af at have i et samfund som det danske. Derfor er det fuldt forståeligt, at de tjenestemænd, der har været involveret, ønsker, at videre undersøgelser foregår i det sædvanlige tjenestemandssystem.

Men det politiske ansvar er det Folketingets opgave at placere. Andre fejl vil derfor blive afprøvet i det udvalg, Folketinget i dag nedsætter, og som drejer sig om ministre.

Det Radikale Venstre vil deltage aktivt og flittigt i udvalgsarbejdet, og det håber vi alle Folketingets partier vil. Det er vel ikke urimeligt, at Folketinget selv bedømmer, om den kommunikation, der har været mellem Folketing og ministre, har været tilfredsstillende. Facit for udvalgsarbejdet er ikke givet på forhånd.

Det Radikale Venstre ønsker et ordentligt grundlag at handle på, og det har vi ikke nu. Når vi har det, vil vi også tage konsekvenserne af udvalgets rapport.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Jeg vil gerne spørge fru Elisabeth Arnold – så det enkelte spørgsmål i stedet for tre spørgsmål – om fru Elisabeth Arnold er enig i, at der er afgivet urigtige oplysninger til Folketinget af skatteministeren. Det er til at svare ja eller nej på.

Men i øvrigt var jeg nær ved at falde ned af stolen, da jeg hørte fru Elisabeth Arnold sige, at der måske er mere end én skurk og én bagmand. Og det giver mig jo så den nødvendige anledning til at stille et direkte spørgsmål til den politiske leder for Det Radikale Venstre, nemlig til økonomiministeren, for også at få det afklaret, som jo tegner sig med det udsagn, at der er mere end én skurk og én bagmand. Vi er nødt til nu at få fastslået ved at anmode økonomiministeren om her fra talerstolen at give svaret: Hvornår var det, økonomiministeren sagde, usandt?

I spørgetiden den 27. oktober sagde økonomiministeren på et § 20-spørgsmål fra mig, at det, ministeren havde set på i den konkrete sag, var Nationalbankens garantistillelse; det var det, ministeren var blevet orienteret om. Når det spørgsmål blev stillet den 27. oktober, var forhistorien jo den, at økonomiministeren i Jyllands-Posten den 8. oktober 1993 er citeret for at sige:

»Når jeg er involveret, skal jeg ikke bare se på den ene linje, hvor der står »Nationalbankens bidrag«. Så er det hele konstruktionen og hele løsningen. Tingene må ses i en helhed«, siger Marianne Jelved.«

Må jeg nu spørge: Hvad var sandt? Var det det, ministeren har sagt til Jyllands-Posten, og som giver ministeren et særligt ansvar, fordi det er hele konstruktionen, eller var det alene det svar, som økonomiministeren gav den 27. oktober på spørgsmålet her i salen?

Nu er tiden kommet, hvor det må afklares for at få afklaret, om der er én eller flere skurke.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Det, der får mig til at tage ordet, er fru Elisabeth Arnolds udtalelse om, at spørgsmålet om, hvorvidt Spar Nord havde ret eller ikke ret, burde have fundet sin afgørelse i en retssag, men at det ikke blev sådan. Nej, heldigvis. Det ville dog have været en forfærdelig tanke, hvis en skatteyder skulle få fri proces for at anlægge en retssag mod en skattemyndighed og gå hen og vinde over den.

Jeg synes, det siger noget om moralen i hele denne sag. For først siger man: Vi bruger fusionsreglerne, og det gør vi ud fra en konkret vurdering. Der er ikke noget galt i det, det er gået lige efter bogen, og det hviler på en kendt praksis. Man taler ikke om vederlag. Da det går galt og man får bål i gaden, skifter man taktik. Så kommer det første notat fra Told- og Skattestyrelsen, og det kan vi i og for sig kalde den falske melodi, for det er det, der leder os på afveje.

Dernæst får vi et nyt notat fra kammeradvokat Gregers Larsen, og det kan vi lige så godt kalde Tipsbladet, for det kunne man akkurat lige så godt have sendt, bortset fra fire linjer, som lige præcis inde midt i det notat siger, at nu er der lige pludselig vederlag – noget, man ikke har talt om i flere måneder.

Det var en ny taktik. Hvad var det, man dér gjorde? Jo, man tørrede den af på Spar Nord. Og da Spar Nord protesterede, sagde man til dem: I har også haft for dårlige rådgivere, men de har nok en forsikring. Da den heller ikke gik, tilbød regeringen Spar Nord fri proces til en retssag.

Det er den moralske regering – det er den nye politiske moral. Jeg kalder det amoral.

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Jeg skal da beklage, at hr. Thor Pedersen har måttet ventet så længe på at få svar på så enkelt et spørgsmål. Der har jo været mange onsdage siden den pågældende onsdag sidste efterår til at stille så konkret et spørgsmål, som det nu er blevet. Og det vil jeg gerne svare på.

Jeg bliver orienteret – det fremgår i øvrigt af Frank Poulsens rapport – i min egenskab af kgl. bankkommissær og skal det ifølge lov om Nationalbanken, når bestyrelsen skal træffe den slags atypiske dispositioner. Jeg bliver også orienteret om det, og det, jeg har ment i den udtalelse fra Jyllands-Posten, som hr. Thor Pedersen citerede fra, er, at jeg ikke bare bliver ringet op og får at vide, at der nu skal træffes beslutning om en garantistillelse i størrelsesordenen 90 mio., 120 mio., 150 mio. kr., som er de tal, der på det tidspunkt er i luften. Jeg spørger selvfølgelig, i hvilken sammenhæng det skal ske, hvorfor Nationalbanken skal ind, og får forklaringen om Rebildarrangementet og får at vide, at der er en anden bank, der er involveret, og at der i øvrigt er forhandlinger med 5 store pengeinstitutter og de lokale pengeinstitutter osv., som man kan læse om det i rapporten. Jeg spørger så helt fornuftigt, synes jeg egentlig selv, hvorfor i alverden man ikke kan forebygge den slags ting på en anden måde, så Nationalbanken ikke skal ind og garantistille – der var jo Varde Bank forud for denne sag – og får på det spørgsmål at vide, at man også overvejer at give Indskydergarantifonden nogle andre muligheder end dem, den har nu, og at det indgår i forhandlingerne.

Det er det, som jeg kalder konstruktionen.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Thor Pedersen spurgte mig, om jeg var enig i – sådan husker jeg det – at der var givet urigtige oplysninger til Folketinget. Det spørgsmål kan jeg ikke besvare, før jeg har set det udvalgsarbejde, som vi forhåbentlig sætter i gang i dag.

Derefter morede hr. Thor Pedersen sig over, at jeg havde sagt, at der muligvis var flere kokke til at have fordærvet den ret, som var blevet serveret i dag. Mit budskab var såmænd bare, at jeg havde indtryk af, at oppositionen havde klappet i hænderne og sagt: Nu skal der rulle hoveder, nu skal vi finde en syndebuk. Nu skal vi have en eller anden, som vi kan bære frem og sige: Se! Nu har vi én, der er skyldig i, at der er blevet kludret i det.

Det vil jeg gerne advare imod. Jeg tror, at den sag er meget kompliceret, og jeg synes også, det fremgår af beskrivelsen, at det handlingsforløb, der var op til afsendelsen af telefaxen, til fulde dokumenterer, at der var mange personer, der havde meget travlt, og som havde meget svært ved at finde ud af, hvem der egentlig havde snakket med hinanden hvornår.

Endelig sagde fru Kirsten Jacobsen, at det da var en frygtelig tanke, at den tvist mellem Spar Nord og Skatteministeriet skulle afgøres i det almindelige retssystem. Jamen det kan jeg ikke forstå. Højesteretspræsident Pontoppidan har netop sagt, at det ville være det rigtige sted at afgøre sådan en tvist. Har fru Kirsten Jacobsen virkelig så ringe tiltro til vores almindelige retssystem, at hun mener, vedkommende ikke ville have fået en helt fair behandling i det? Desuden havde det haft den fordel, at også den anden part havde fået en fair behandling, og det er jeg ikke helt sikker på at vedkommende har her.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Det er egentlig nogle ejendommelige politiske krydsveje og korsveje, der er i Folketingssalen. Vi har en politisk ordfører for Socialdemokratiet, der siger – på et spørgsmål om, hvorvidt skatteministeren har afgivet urigtige oplysninger til Folketinget – at det er klart, at der er givet urigtige oplysninger til Folketinget, som sagen nu kan ses konkluderet.

Den radikale ordfører ved ikke rigtig, om der er afgivet urigtige oplysninger af skatteministeren. Kunne man så ikke foreslå, at den radikale ordfører talte med Socialdemokratiets ordfører, så man undgik, at man her skulle belaste en ny undersøgelse med det spørgsmål? Det burde da være til at klare af, så meget mere som partierne sidder i den samme regering.

Svaret fra økonomiministeren må jeg indrømme at jeg ikke helt forstod, for økonomiministeren gik lidt videre, end man gjorde i det svar, jeg fik den 27. oktober. Det var lidt mere end det, der var med hensyn til Nationalbankens garantistillelse. Men det, økonomiministeren sagde til Jyllands-Posten, var: Hele løsningen! Hvad betyder »hele løsningen« i radikal sprogbrug? Er det det halve af det, som andre kalder den hele løsning, eller er det hele løsningen? Det er i hvert fald klart, at det svar, jeg fik den 27. oktober, ikke er indeholdt i det udsagn, som ministeren gav til Jyllands-Posten, og derfor spørger jeg igen: Var svaret til mig korrekt, eller var svaret til Jyllands-Posten korrekt?

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Økonomiministeren svarede meget uklart på det, der blev spurgt om, og jeg vil derfor gerne stille et opklarende spørgsmål om økonomiministerens rolle.

På s. 683 i rapporten står der, at der var flere ministre inddraget i sagen, og at alle medvirkende måtte være fuldt ud på det rene med, at Sparekassen havde gjort fradraget kontra de 41 mio. kr. kontant til en klar betingelse for Sparekassens delvise overtagelse af Himmerlandsbanken. Så vil jeg bare spørge, om økonomiministeren var blandt de ministre, der er nævnt her.

Derudover vil jeg gerne henvise til s. 446 i betretningen, hvoraf det nemlig fremgår, at det under afhøringen af Skov Knudsen flere gange nævnes, at der foreligger en regeringsbeslutning om sagen. Vil økonomiministeren ikke være venlig at fortælle Folketinget, om det er korrekt, at der foreligger en regeringsbeslutning, hvornår den er blevet truffet, og konkret hvad den gik ud på, for det er aldrig rigtig kommet frem?

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg vil gerne sige til fru Elisabeth Arnold, at jeg har stor tillid til det danske retssystem, men jeg synes, det er uacceptabelt – når en skatteyder har lavet en aftale med regeringen og hele den øverste skatteadministration med alle eksperter involveret, om, at man har fået et fradrag som en absolut betingelse for at overtage en bank og dette står uimodsagt i mere end 2 måneder – at den samme regering så, fordi der bliver politiske problemer og oprør her i Folketinget, skal kunne vikle sig ud af det ved at sige: Jamen så er det også skatteyderens skyld; så har vedkommende slet ikke fået det fradrag, de egentlig har fået, og som også retspræsidenten siger de har fået.

Logikken i det er, at enten var det skattefradrag, som stod i den omtalte telefax kl. 03.30 den 23. august, ulovligt – og det er det, Frank Poulsen har fastslået det var – eller også var det meningsløst, for så var der jo tale om, at man kunne få fradrag for de tab, man har lidt, og det er nøjagtigt ligningsreglernes almindelige bestemmelser. Men man sender vel ikke en kopi af ligningsvejledningen på telefax efter ophidsede nattemøder kl. 03.30. Det er atypisk, og derfor var det en uværdig situation at sætte en skatteyder i.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Til hr. Thor Pedersen vil jeg i anledning af bemærkningen om, at fru Pia Gjellerup og jeg ikke svarede helt ens på det samme spørgsmål fra hr.

Thor Pedersen, blot sige, at jeg ikke kan tage ansvar for, hvordan fru Pia Gjellerup svarer på spørgsmålet. Jeg nøjes med at tale for mig selv, og det udelukker ikke, at fru Pia Gjellerup og jeg kan være ordførere i den samme regering for to forskellige partier.

Til fru Kirsten Jacobsen vil jeg blot sige, at der i den telefax, som fru Kirsten Jacobsen netop omtalte, intet stod om »fradrag«. Ordet var ikke nævnt. Der står »hensættelser«, og det er fortolkningen af det begreb, hensættelser i relation til skattelovgivningen, som var hele miseren. Ordet »fradrag« er ikke nævnt i telefaxen, og det kan ikke nytte noget at ynke den stakkels Spar Nord for den ulyksalige stilling, man havde bragt den i. Der står også flere steder i papirerne, at personerne dér var særdeles kompetente, omgivet af rådgivere af meget høj kvalitet, og de vidste udmærket godt, hvad det drejede sig om.

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Jeg beklager, at jeg ikke kan gøre det tydeligere, når hr. Thor Pedersen ikke mener, han får et klart svar på, hvad jeg forstår ved hele konstruktionen. Mit svar til hr. Thor Pedersen på det, der bliver spurgt om i spørgetiden, er korrekt, og hvis det i hr. Thor Pedersens måde at læse Jyllands-Posten på – og nu tænker jeg på ordene »hele konstruktionen« – omfatter f.eks. skattedelen og detaljer i løsningen, så må jeg erkende, at det, jeg har sagt i Jyllands-Posten, ikke er særlig tydeligt, for det har ikke været meningen; jeg har ikke kendt til den sag med skattedelen, før den kommer i pressen.

På fru Pernille Sams' spørgsmål om, hvorvidt der forelå en regeringsbeslutning, er svaret nej.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg vil gerne sige til fru Elisabeth Arnold, at det, der står i telefaxen, er, at man overtager nogle hensættelser, som efter et rent skøn kan ansættes til 173 mio. kr.; det vil sige, at man overtager et fradrag . . . (Afbrydelse) . . . jamen hensættelser er lig med fradrag i almindelig terminologi; skal vi nu ikke lade være med at skændes om det i det mindste.

Men det, der er galt her, er, at man overtager det. Når købesummen er fastsat, er strengen slået, og så kan man kun få fradrag for det, der kan rummes inden for købesummens størrelse. Det er også det, sagen senere har vist, da den blev opklaret. Det er det, retspræsident Frank Poulsen siger.

Frank Aaen (EL):

Denne diskussion drejer sig om, hvorvidt skatteministeren var i god tro, da han hævdede, at alt var lovligt. Det er et godt spørgsmål, som vi gerne vil være med til at få et svar på. Men jeg synes, der er lige så meget grund til at spørge, om Giversen og Sparekassen Nord var i god tro. Kan man forestille sig, at en direktør for et af landets største pengeinstitutter med en stribe af højt gagerede rådgivere kunne tro, at man kan få et fradrag ud over faktisk lidt tab? Havde Giversen nogen som helst anledning til at tro, at Sparekassen Nord kunne få opfyldt et krav om et fradrag på 173 mio. kr. for at overtage Himmerlandsbanken og dermed få en bank kvit og frit betalt af skatteyderne?

Ja, Giversen har åbenbart været i god tro. Og hvis det er tilfældet, hvoraf kommer så denne vildfarelse, at der lovligt med skattefradrag kan ydes tilskud til overtagelse af et pengeinstitut? Det spørgsmål synes vi er fuldt så vigtigt som at få oplyst, om en skatteminister bevidst har misinformeret Folketinget. Og det siger vi ikke for at frede eller undskylde skatteministeren; tværtimod, vi er med til at foreslå en dagsorden i dag, som siger, at der skal nedsættes et udvalg, som kan placere et ansvar i sagen.

Men vi ønsker, at det, vi diskuterer i dag, ses i den rette sammenhæng. Og hvis der er tale om en mangeårig praksis, måske med lidt forskellige metoder, men hver gang med et stort tab for skatteyderne til følge, så er der grund til at få placeret det politiske ansvar hos alle, der har stået for denne praksis, og ikke bare hos den sidste i rækken.

Jeg synes også, den holdning er blevet meget mere interessant i løbet af debatten i dag, hvor vi har forstået at både V og K synes, at pengene skulle gives til Sparekassen Nord, men bare skulle være givet på en anden måde.

Giversen er formentlig en klog mand. Men vi har vel ikke grund til at tro, at andre bank- og sparekassedirektører i dette land skulle være markant dummere end ham – eller sagt på en anden måde: Har Giversen ment, at han kunne få et stort fradrag for at overtage Himmerlandsbanken, så er der sikkert også andre, der har fået den snedige tanke, når de har overtaget nødlidende pengeinstitutter.

Vi ved jo, at da Bikuben overtog det meste af Bornholmerbanken, fik de et tilsagn om et fradrag på 126 mio. kr., og vi ved, at i alt 55 banker og sparekasser siden 1984 er ophørt med at eksistere og er blevet overtaget af et andet institut,

der i den forbindelse har fået et skattefradrag. Hvor store skattefradragene har været, ved vi ikke, men vi ved, at der alene for Kronebankens vedkommende tilbage i 1985, da Provinsbanken overtog den, blev talt om et skattefradrag på 1 mia. kr. – én milliard kroner! Og vi ved, at de 55 ophørte pengeinstitutter havde en samlet balance på 100 mia. kr. Det vil sige, at vi taler om pengeinstitutter svarende til 80 gange Himmerlandsbanken.

Enhedslisten rekvirerede en oversigt fra Finanstilsynet over de ophørte finansinstitutter i perioden siden 1986, og listen beløber sig til ca. 100. Alle og enhver, der er interesseret i det – deroppe, her, hvor som helst – kan få listen hos os.

Der er ingen, der ved, hvad det har kostet, undtagen i de seneste tilfælde med Sparekassen Nordjylland, med Varde Bank, hvor staten måtte gå ind med en garanti på 4,4 mia. kr., og med milliarder til bankerne oppe på Færøerne, hvor det jo i øvrigt også var danske banker – eller rettere Den Danske Bank – som spillede en hovedrolle.

Vi har alligevel nogle udtalelser i dagspressen, som mere end antyder, hvad det drejer sig om i beløb. Sidste vinter udtalte repræsentanter for nogle revisionsfirmaer, Coopers & Lybrand og KPMG C. Jespersen – nogle af de største herhjemme – at der var klare paralleller til Himmerlandsbanksagen i en række sager.

En af disse skatteeksperter var åbenhjertig nok til at sige, at konstruktionerne nok ikke kunne holde juridisk, men der var, sagde manden, i Folketinget meget bred politisk forståelse for fremgangsmåden. Det er et citat fra dagbladet Børsen for d. 4. november 1993.

Månedet før havde Jyllands-Posten den 5. oktober 1993 refereret tilsvarende udtalelser fra andre eksperter:

»Når banker skal reddes, er det almindelig praksis, at skattevæsenet bevilger fiktive skattefradrag til redningsmanden som et led i handelen. Den danske statskasse går glip af trecifrede millionbeløb, hver gang en kriseramte bank skal reddes.«

Det skrev man altså i den ikke særlig socialiste Jyllands-Posten.

Nok så interessant beskriver en af Bikubens chefer i Jyllands-Posten, hvordan denne tildelelse af skattefradrag gennemføres. Man tager en forhandling med Told- og Skattestyrelsen, siger han, og finder ud af, hvad de vil give i skattefradrag. Det er ikke os, siger han, der ønsker at

holde denne metode hemmelig, det er skattemyndighederne. Det var altså chefen for en bank, der altså ikke alene har været inde omkring Bornholmerbanken, men har været inde i en lang række af de krak, der har været: Sparekassen Sydjylland, DK Sparekassen, Frederiksberg Sparekasse, Hasle Bank og en række mindre sparekasser. I alt mindst en halv snes pengeinstitutter har Bikuben været inde i at redde på denne måde, så vi må gå ud fra, at de ved, hvad de taler om.

Det er da også mærkeligt, at mens bankkriser har kostet dyrt i de andre nordiske lande, ser det på papiret ud, som om den danske stat – indtil Varde Bank – var sluppet uden udgifter. I Finland tales om statsstøtte til nødlidende finansvirksomheder på i alt 56 mia. kr., i Norge tales om 20 mia. kr., i Sverige tales om 47 mia. kr. i statsstøtte fra 1987 til 1992. Enhver kan da se, at det er misvisende i mange gange Stavaklassen at hævde, at udgiften i Danmark har været 0 kr. i den periode.

På den baggrund er vi selvfølgelig glade for den undersøgelse, som regeringen nu vil igangsætte på foranledning – kan vi godt sige – af Enhedslisten. Hvad har de samfundsøkonomiske konsekvenser været af krakkene? Hvad er der tabt i skat? Hvad er det for skatteregler, der er anvendt, hvordan er der skiftet mellem de forskellige regler, og hvad kan der siges om baggrunden for de mange krak? Vi ved, at deltagelse i ejendomsspekulation har været et af de største problemer, men vi vil gerne have en mere dækkende oversigt over årsagerne.

Det er jo klart nok, at hr. Anders Fogh Rasmussen og hr. Thor Pedersen ikke kunne give garantier for, at der ikke var givet fiktive skattefradrag i den forrige regerings tid. Jeg fik ikke rigtig noget svar på, om de ville støtte en general undersøgelse af den praksis, der har været anvendt i Danmark i forbindelse med redninger af finansvirksomheder, og om de på den baggrund vil være med til at tage en drøftelse her i Folketinget af det politiske ansvar for den anvendte praksis, en praksis, der ulovligt – eller måske lovligt – har kostet skatteyderne et milliardbeløb uden offentlig indsigt, uden Folketingets kontrol.

Vi ønsker efter denne undersøgelse at få en debat i foråret om, hvordan vi i det hele taget kan ændre indretningen af finanssektoren. Der er jo ikke kun tale om krak. Efter vores opfattelse har pengeinstitutterne i Danmark i årevis udøvet systematisk samfundsskadelig virksom-

hed. Hver gang en regering har stoppet et skattehul, har bankerne straks konstrueret et nyt. Vi ved, hvordan bankerne ved selskabstømninger aktivt har medvirket til milliardtab for statskassen. Vi ved, at når vi som Folketing og som samfund diskuterer, hvordan vi sikrer, at der finder en udvikling sted ude i randområderne, i landområderne, i udkantsområderne, så siger banker og kreditforeninger jo dagen efter stop for lån til noget som helst.

Vi ved, at når der er økologiske projekter, der har brug for at få belånt et energirigtigt hus, så siger kreditinstitutionerne: Nej, det kan vi desværre ikke låne penge ud til.

Det er derfor, vi siger, at den konkrete sag her er interessant, men det er nok så interessant at kigge på hele finanssektoren, for der er brug for et alternativ. Det er skandaløst, vil vi også godt benytte anledningen til at sige i dag, at det eneste alternativ, der var til de private pengeinstitutter, var GiroBank, og så har dette Folketing mishandlet og privatiseret den, så den nu ikke er til at kende fra de øvrige banker. Der er brug for et alternativ, og det vil vi også stille forslag om her i Tinget.

Så lige til sidst om dagsordener: Jeg forstår fuldt ud, at VKZ – og især V og K – ønsker et dagsordensforslag vedtaget i dag, der kan afslutte denne debat og stoppe for yderligere undersøgelser og granskninger. Det er oplagt, at man på den måde ønsker at undgå, at der bliver rodet i V's og K's eget ansvar i disse sager, og det er sådan set for os kun yderligere en god grund til at afvise VKZ' standret.

Peter Duetoft (CD):

Det er i dag en af de dage, hvor Folketinget behandler en blanding af historieforskning, politisk kamp og søgen efter retfærdighed. Det er jo altid spændende, når de tre ting går op i en højere enhed, selv om jeg nok må sige, at jeg synes, debatten også har handlet lidt meget om pindehuggeri, hvilket også har afspejlet sig i en mængde af korte bemærkninger med den ene påstand efter den anden, og det er måske ikke helt rimeligt i en sag som denne her.

Der er vel tre spørgsmål, man kan stille. Det første er: Skal ministeren drages til ansvar for beslutningen om natten den 23. august 1993? Andet spørgsmål: Da ministeren efter eget udsagn hørte alarmklokkerne ringe den 28. oktober, handlede han så? Og det tredje spørgsmål: Burde alarmklokkerne have ringet før? Det er vel i realiteten de tre spørgsmål, som skal debatteres i dag.

Om det første spørgsmål om natten til den 23. august ved vi jo fra undersøgelsesrapporten, at skatteministeren først fik en melding om, at det ville være ulovligt at følge sparekassens krav, og derfor sagde ministeren nej. Så gik der et stykke tid, og så fik ministeren igen en opringing fra topembedsmændene, der talte om en lovlig løsning, og derefter sagde ministeren ja.

Jeg vil godt ligesom fru Pia Gjellerup tidligere i dag rejse spørgsmålet: Hvad i alverden skulle ministeren have gjort andet end at sige ja? For det første vidste ministeren, at næste morgen ville Hobro gå i sort. For det andet havde ministeren tre embedsmænd – nogle af landets ypperligste – der sagde o.k. for løsningen. Ville det at sige nej for en minister på det grundlag så ikke være en voldsom stor skandale? Det ville det efter min opfattelse.

Naturligvis gælder der et ministeransvar, men ministeransvarlighedsloven taler altså om forsæt eller grov uagtsomhed, hvis en minister skal drages strafmæssigt til ansvar, og det er der ikke tale om her.

Det drejer sig altså også om, at ministre skal have mulighed for at træffe beslutninger.

Jeg vil spørge det høje Ting, om det ikke ville være en uantagelig situation, hvis en minister kl. 2 om natten kunne komme i en situation, hvor vedkommende skulle træffe en beslutning, og ministeren så – på trods af at rådgiverne og topembedsmændene sagde, at beslutningen var i orden – sagde: Det turde jeg ikke, for godt nok siger de alle sammen, at det er godt nok, men jeg tør nu ikke alligevel. Hvordan i alverden skulle en minister kunne handle på det grundlag?

Derfor mener jeg faktisk ikke, at der med hensyn til det første spørgsmål er nogen grund til at drage politiske konsekvenser af beslutningen. Det har statsministeren da også markeret, og det er jeg godt tilfreds med.

Man kan rejse spørgsmålet, om vi bør kigge på en ordning, sådan at disse bankredninger ikke altid skal ske kl. 2 om natten i en eller anden forceret hasteprocedure, fordi – hu hej vilde dyr – næste morgen bryder verden sammen. Det kunne godt være, at vi skulle finde en procedure, hvor man vandt lidt tid, så man havde mulighed for at gennemarbejde tingene bedre og dermed nå frem til nogle løsninger, så tingene ikke altid sker på den måde.

Det andet spørgsmål var: Hvad skete der så, da advarselsklokkerne ringede den 28. oktober om aftenen? Jo, der skete jo det, at både ministe-

ren og regeringen handlede hurtigt. Den 29. oktober var der møde med Spar Nord, og der var møde i ministeriet. Den 30. oktober opfordrede man Spar Nord til en retssag, og den 31. oktober vedtog man at nedsætte en undersøgelsesret. Her mener jeg faktisk, at det er praktisk taget umuligt at rette kritik mod hverken skatteministeren eller regeringen; de har handlet med det samme.

Men så er der det tredje spørgsmål, og det handler jo om tiden fra den 23. august og frem til den 28. oktober. Her synes jeg også, at debatten i dag gennem alle de korte bemærkninger har vist, at er man ikke forvirret på forhånd, så vil man i alt fald blive det, efterhånden som man hører, hvad der bliver sagt.

Der er så mange forskellige forklaringer. Lad mig bare tage et enkelt spørgsmål: Har Spar Nord anerkendt Kammeradvokatens notat, eller har man undsagt det, og hvem vidste hvad? Det er i virkeligheden et lille eksempel på en meget afgørende vurdering af, hvorvidt Spar Nord har sagt ja eller ikke har sagt ja til det notat. Det er afgørende for, hvordan man skal vurdere ministerens rolle i den sammenhæng.

Alle de spørgsmål er en af grundene til, at det efter CD's opfattelse er nødvendigt at gå dybere ned i den periode for at få afklaret, hvad det var, der i virkeligheden skete. At afslutte den sag i dag ville være en standret, der i realiteten ville være i strid med al retfærdighed i et af verdens bedste retssamfund, for i Danmark er det nu engang en tradition, at man undersøger sagerne ordentligt, før man hænger mennesker op på ansvaret.

Så CD er tilhængere af det undersøgelsesudvalg, der er lavet. Vi har lyttet til advarslerne fra Højesteret om ikke at bruge dommere, og vi mener i øvrigt, som jeg har sagt tidligere i en kort bemærkning, at det vel er rimeligt, at det er Folketinget, der undersøger, om Folketinget er informeret på den rigtige måde. Når vi ser resultatet af undersøgelsesudvalgets beretning, vender vi tilbage til, om der kan placeres et ansvar og i givet fald hos hvem.

Det venter vi så på, og så vil jeg godt slutte med at sige, at det er CD's opfattelse, at undersøgelsen bør afsluttes så hurtigt som muligt. Vi kan godt leve med datoen 1. februar, men ikke mindst for ministerens skyld og regeringens skyld, men jo også for Folketingets omdømmes skyld, vil vi meget gerne have sagen klaret rimelig hurtigt.

Men igen: Grundlaget i et retssamfund er altså, at man, inden man dømmer folk, er sikker på, at man har de rigtige oplysninger, og vi er ikke i stand til i dag at påstå, at vi har oplysninger nok om den mellemperiode, der var omfattet af mit tredje spørgsmål.

Derfor vores støtte til dagsordensforslaget fra regeringspartierne, Enhedslisten og SF.

Justitsministeren (Bjørn Westh):

Der har fra forskellig side været sat spørgsmålstegn ved den undersøgelsesform, der er anbefalet i det dagsordensforslag, der er fremsat af de fem partier. Jeg vil derfor gerne gøre et par bemærkninger om det.

Folketinget modtog som bekendt i november sidste år en henvendelse fra Højesterets præsident. Henvendelsen fremkom bl.a. på grund af den omfattende kritik i offentligheden af brug af undersøgelsesretter, således som vi kender dem i dag. Højesterets præsident opfordrede kraftigt til, at spørgsmålet om brugen af undersøgelsesretter, deres opgaver og de regler, der bør gælde for deres virksomhed, afklares gennem nedsættelsen af et udvalg. Højesteretspræsidenten tilføjede, at man fra domstolens side, hvis en sådan afklaring ikke fremkommer, ville forbeholde sig sin stilling til fremtidige tilsvarende undersøgelser.

Debatten i Folketinget sidste år viser efter min opfattelse, at Højesterets præsidents synspunkter gjorde indtryk på Folketingets medlemmer. Regeringen har da også i samråd med Folketingets Udvalg for Forretningsordenen nedsat et udvalg med professor Lars Nordskov Nielsen som formand til at se nærmere på undersøgelsesretter og andre undersøgelsesformer.

På denne baggrund bør der efter regeringens opfattelse ikke nedsættes en ny undersøgelsesret i denne sag. Et særligt folketingsudvalg – som foreslået af de fem partier – vil i øvrigt være et bedre forum til at undersøge og vurdere de spørgsmål, der kan rejses, om ministres ansvar. Det, der skal undersøges og vurderes, er jo, om ministre frem til nedsættelsen af undersøgelsesretten den 4. november 1993 ved fejl eller forsømmelser har afgivet mangelfulde eller forkerte oplysninger til Folketinget, som kan give anledning til at drage de pågældende til ansvar.

Der er ingen tvivl om, at et folketingsudvalg vil kunne foretage den nævnte undersøgelse og vurdering på en god og rigtig måde. Vi kender jo den parlamentariske proces med spørgsmål og svar fra vores daglige arbejde. Folketings-

medlemmer har derfor særlige forudsætninger for at vurdere ministrenes forhold.

De undersøgelsesretter, der hidtil har været nedsat, har desuden udvist en vis tilbageholdenhed over for at bedømme ministres ansvar – og med god grund, for denne vurdering tilkommer det jo udelukkende Folketinget at foretage.

At nedsætte en ny undersøgelsesret ville efter min opfattelse heller ikke være rigtigt i forhold til tjenestemændene. Først har de afgivet forklaring for den undersøgelsesret, der nu har afsluttet sit arbejde, så skal de forklare for en ny undersøgelsesret, og derefter kan der blive tale om en tjenestemandssag med yderligere nye afhøringer om disse forhold. Det ville være en meget omstændelig og langtrukket proces. Jeg kan derfor godt forstå, at tjenestemændenes organisationer advarer kraftigt mod en sådan fremgangsmåde.

Alt i alt mener jeg, at det ikke vil være rigtigt at nedsætte en ny undersøgelsesret i denne sag. Folketinget må undersøge de spørgsmål, der kan rejses vedrørende ministrene, og tjenestemændene må behandles efter tjenestemandsløvens regler.

Jeg håber hermed at have givet svar til hr. Kai Dige Bach med flere, der har været inde på disse problemer.

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Justitsministerens redegørelse giver anledning til et spørgsmål om, hvorvidt regeringen har rettet henvendelse til domstolene, herunder til Frank Poulsen, og om Frank Poulsen i givet fald, hvis han fik en opfordring fra regeringen, ville være indstillet på at fortsætte det arbejde, som han nu er begyndt på og har afsluttet første fase af.

Har regeringen undersøgt konkret, om Frank Poulsen ville være indstillet på at fortsætte? Hvis ja, hvad har Frank Poulsen så svaret? Og har regeringen ikke gjort noget, har regeringen ikke spurgt Frank Poulsen, hvorfor har man så ikke gjort det?

Det fremgår jo af Børsen i dag, at Frank Poulsen ville være parat til at fortsætte denne sag uanset højesteretspræsidentens tidligere brev og også ville betragte sagen som en fortsættelse – altså ikke som en ny sag, men blot som fase 2 af samme sag. Derfor ville det være meget interessant at få justitsministerens svar på, om man har talt med Frank Poulsen, og hvad der i givet fald er kommet ud af det.

Justitsministeren (Bjørn Westh):

Det turde fremgå af den tale, jeg lige har holdt, at regeringen har følt – i god overensstemmelse med den debat, der var i Folketinget sidste år, og i god overensstemmelse med det, partilederne gav udtryk for over for regeringen den 3. oktober – at man ikke har villet rette henvendelse til Frank Poulsen om det, da man ikke har anset det for en egnet måde at fortsætte denne sag på.

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Mener regeringen ikke, at det retssikkerhedsmæssigt ville være langt mere betryggende, om det var en dommer, der stod for undersøgelsen og fortsatte undersøgelsen, frem for at den bliver lagt over i et parlamentarisk udvalg, hvor der slet ikke er de samme retssikkerhedsgarantier? Har det ikke været med i regeringens overvejelser, og vil justitsministeren ikke forholde sig til det spørgsmål?

Justitsministeren (Bjørn Westh):

Tjenestemændene vil blive behandlet efter tjenestemandslovens regler og har de retsgarantier, der ligger deri.

Ministre vil blive behandlet i Folketinget og må stå til ansvar for deres subjektive ansvar over for Folketingets medlemmer.

Finansministeren (Mogens Lykketoft):

Når jeg har bedt om ordet i denne debat, er det nok så meget som tidligere skatteminister og mangeårigt medlem af dette Ting.

Der er jo i løbet af dagen faldet mange meget hårde ord om landets skatteminister. Efter min mening helt urimelig hårde ord, der ude i befolkningen vil efterlade et indtryk af uforsonlighed og et ønske om at gå efter personen frem for sagen; jeg tror, at den tone i debatten skærper den almindelige folkelige mistro til os alle sammen herinde.

Det fjerner også opmærksomheden fra det, som sagen oprindelig drejede sig om. Derfor kan det ikke siges for tit, at det hele har sin oprindelse i, at der var nogle, der drev bank oppe i Hobro; de forvaltede deres egne pund og andre menneskers kroner rigtig dårligt; de gik ind i tvivlsomme spekulationer, de lokkede sparepenge fra indskyderne ved at få dem til at købe stærkt risikobehæftede bankobligationer, de kørte Himmerlandsbanken ned. Banken skulle lukkes mandag den 23. august sidste år. En meget stor del af Hobros erhvervsliv og dermed

mange arbejdspladser i det nordjyske stod over for at blive lukket.

Hvad gør en ansvarlig regering i sådan en akut situation? Ja, man sætter selvfølgelig alle kræfter ind på at redde det lokalområde, der trues af et sådant bankkrak.

Det var den opgave, Finanstilsynet, Kammeradvokaten og Told- og Skattestyrelsen havde hin weekend i august sidste år. De havde kort tid, de havde som bekendt vanskeligt ved at finde et andet pengeinstitut, der ville træde til, men det var nødvendigt at prøve at finde en løsning og finde den, inden banken måtte gå ned ved åbningstid mandag morgen.

De forsøgte efter min opfattelse at gøre arbejdet så godt, de kunne. Vi ved nu, som dommer Frank Poulsen har redegjort for det i sin rapport, at det ikke blev gjort godt nok. Det endte med, at Sparekassen Nordjylland fik et løfte, som man med rette – siger undersøgelsesdommeren – kunne forstå som et fradrag, der ikke er lov-hjemmel til.

Vi ved også fra dommerens rapport, at skatteministeren gav sin accept til konstruktionen, efter at de af hans rådgivere, der sad inde i forhandlingen, havde givet udtryk for, at der var fortilfælde, og at der var lovgrundlag for den konstruktion.

Jeg vil bede om den eftertanke her i Folketinget, om der er nogen af dem, der gennem 10, 12 eller måske op til 15 år herinde har lært hr. Ole Stavad at kende – hvad enten det er som partifælle eller som politisk modstander – der er i tvivl om, at den nuværende skatteminister blandt dette Tings mange kyndige medlemmer er et af de kyndigste, grundigste og mest ærlige.

Derfor, og netop fordi det forholder sig sådan, ved jeg også, at der er mange på oppositionsbænken i dag, der er nødt til at slå knuder på tungen for at deltage i kravet om, at skatteministeren skal gå af her og nu. De ved inderst inde selv, at de vender op og ned på ret og vrang.

Alle ved, at det her ikke er en sag om personlig vinding - tværtimod. Alle ved, at der ikke er tale om, at lokale borgere eller forretningsinteresser er blevet skadet i denne sag – tværtimod. Hele postyret skyldes en fejltagelse begået under løsningen af en samfundsvigtig opgave.

Vi vil også i de kommende måneder bruge megen tid, megen energi på at udrede: Hvorfor blev fejltagelsen begået? Hvem begik den? Kunne den ikke være undgået? Det er nødvendigt at søge sådan en afklaring ikke mindst af hensyn

til dem, der nu kritiseres for deres håndtering af sagen. Men jeg havde faktisk ikke haft fantasi til, før jeg gik til denne debat, at forestille mig, at nogen i dag bare antydningvis ville stå op og hævde, at skatteministeren den weekend om natten i august var vidende om fejltagelsen, da den blev begået, eller skulle have det mindste ønske om, at der blev begået en fejltagelse.

Det fremgår så videre af sagsfremstillingen, at skatteministeren straks, da offentligheden og Folketinget begyndte at interessere sig for den her sag, har søgt at skabe klarhed over, hvorvidt der var en uenighed mellem staten og Spar Nord om forståelsen af aftalen, men han har ikke haft noget som helst grundlag for at fastslå den uenighed; tværtimod blev den afkræftet i samtaler og i korrespondance helt frem til den 28. oktober.

Det var netop den 28. oktober i samråd, ved offentlige udtalelser og ved langstrakt mødevirksomhed i Skatteministeriet, det blev fastslået, at der var tale om en uenighed, og mindre end 24 timer derefter var regeringen i fuld gang med at udrede problemerne.

Jeg havde selv lejlighed til at følge denne sidste del af forløbet meget nøje, og jeg medvirker derfor også gerne til at belyse den del af forløbet i det kommende udvalgsarbejde, hvis der er ønske om det, fordi det for mig er illustrationen af to forhold. For det første, at det var den 28. oktober, skatteministeren blev klar over problemet og problemets karakter. For det andet, at alle de tilkendegivelser, regeringens medlemmer også den følgende dag kunne indhente fra vores rådgivere, pegede i retning af, at det var sparekassen, der havde et problem og ikke staten. Vi ved nu, at det var anderledes, at det er anderledes, men vi havde ikke grundlag for at vide det i de sidste dage i oktober 1993.

Der er ingen tvivl om, at skatteministeren har det objektive, formelle ansvar for den forkerte beslutning, der blev taget – sådan er vores forfatning. Men det afgørende spørgsmål, Folketinget skal forholde sig til, er efter min opfattelse, om en minister skal fældes på en sag, han har konfronteret så korrekt og så kritisk, som han kunne gøre på det grundlag, der var forelagt ham.

Det at være minister og håndtere tilspidsede, kritiske situationer indebærer altid mulighed for at gribe galt. I de allerfleste tilfælde siger min erfaring, at det er værre at lade være at handle end at handle så godt, man kan.

Det at være skatteminister er en af de vanskeligste poster, man kan have i nogen regering. Her taler jeg af erfaring. I virkeligheden er der ud over den nuværende skatteminister kun to medlemmer af dette Ting, der har den erfaring. Det er nemlig ud over mig selv hr. Anders Fogh Rasmussen. Jeg ser i denne forbindelse bort fra hr. Peter Brixtofte; han fik jo kun lov at fungere så kort.

Jeg er fuldstændig overbevist om, at hverken jeg selv eller hr. Anders Fogh Rasmussen ville have reageret anderledes end den nuværende skatteminister i sagen om Spar Nords fradrag. Vi ville med de samme råd have truffet den samme beslutning og givet Folketinget de samme svar. Og hr. Anders Fogh Rasmussen ville faktisk stige dramatisk i min agtelse, hvis han her i denne debat stod op og bekræftede, at sådan er det nok. For hr. Anders Fogh Rasmussen har jo helt særlige erfaringer både med ambisa-gen og med sagen om Bikubens overtagelse af Bornholmerbankens engagementer.

I ambi-sagen var der også tale om en fejlfortolkning af juraen, i dette tilfælde EF-juraen. Hr. Anders Fogh Rasmussen havde som skatteminister det objektive, det formelle ansvar, men vi var mange, der delte vildfarelse med hr. Anders Fogh Rasmussen med hensyn til, at ambien var forenelig med EF-retten. Derfor endte Folketinget vel også af den grund med kun at give den daværende skatteminister en lille næse. Her var ingen politisk blodtørst, selv om fejltagelsen kostede statskassen et milliardbeløb.

I sagen om Bikuben og Bornholmerbanken har hr. Anders Fogh Rasmussen jo også det objektive politiske ansvar. På baggrund af de oplysninger, der fremgår af undersøgelsesrettens rapport, kommer jeg i hvert fald til den antagelse, at det tilsagn, som Bikuben har fået af Told- og Skattestyrelsen, ikke er i overensstemmelse med gældende skatteregler, hvad tilsagnet til Spar Nord altså heller ikke er ifølge dommer Frank Poulsen.

Jeg vil gerne understrege meget kraftigt, at jeg ikke siger det her for at bebrejde hr. Anders Fogh Rasmussen noget som helst i denne forbindelse – heller ikke, når det måtte blive endelig godtgjort, at der ikke var lovhjæmmel til fradraget i Bornholmerbanksagen. Hr. Anders Fogh Rasmussen kunne kun tage Told- og Skattestyrelsens meddelelse til efterretning. Han havde intet grundlag for at tro, at der kunne være tvivl om lovgrundlaget for tilsagnet i brevet.

Men for mig er det netop et moment, der angiver en parallel til den nuværende skatteministers håndtering af den aktuelle sag på dagens dagsorden; en sag, som oven i købet blev løst med henvisning til løsningen ved Bikubens delvise overtagelse af Bornholmerbanken.

Jeg tror – og det er derfor, jeg har taget ordet her i sagen – det er på tide, at vi her i Folketinget om ikke andet så samles om at behandle hinanden ens og ordentligt. Oppositionen kan nå at besinde sig endnu. Jeg har ikke så forfærdelig stor tiltro til, at det vil lykkes for hr. Thor Pedersen, fru Kirsten Jacobsen og fru Pernille Sams, men der er mere end 80 andre medlemmer på den borgerlige fløj, der både har anledning til og mulighed for eftertanke.

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Finansministerens indlæg var besynderligt. Der er jo ikke tale om nogen hetz her; der er tale om, at man er nødt til at tage det politiske ansvar, hvis man har det.

Vi står med en regering, som har administreret klart ulovligt. Vi står med en beretning, som klart konkluderer, at der er givet et ulovligt fradrag, at det er skatteministeren, der har truffet beslutning om det, og at skatteministeren vidste, hvad han gjorde.

Til trods for at finansministeren nu her holder en klar forsvarstale for skatteministeren, kan vi ikke engang få den samme finansminister eller hans statsminister til at sige, at regeringen selv mener, at Folketinget har fået korrekte oplysninger om sagen. Så man holder altså en lang forsvarstale, men man tør ikke en gang sige til Folketinget, at Folketinget er blevet korrekt informeret. Det er den regering, der trådte til og udråbte sig selv som moralens vogter i moralens årti, som nu løber fra det politiske ansvar lige så hurtigt, som den overhovedet kan.

Tilbage står det ubesvarede spørgsmål så stadig ubesvaret, til trods for at det er stillet til justitsministeren. Men det kan være, at finansministeren så vil svare på det. Hvorfor har man ikke i det mindste spurgt domstolene? Og hvorfor har man ikke spurgt Frank Poulsen, om han vil fortsætte undersøgelsen?

Justitsministeren (Bjørn Westh):

Jeg har svaret fru Pernille Sams på hendes spørgsmål, og det ville fremme debatten, hvis man hørte efter, når man fik svar på sine spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Uffe Ellemann-Jensen (V):

Det var et bemærkelsesværdigt indlæg, vi hørte fra finansministeren, og det var især bemærkelsesværdigt, fordi det var finansministeren, der kom med indlægget.

Jeg er nødt til at reagere, når finansministeren står her og advarer imod den politiske tone og taler om, at vi må samles om at behandle hinanden ens, og taler om uforsonlighed og om ønsket om at gå efter manden. Så lang tid er det vel ikke siden finansministeren har været i opposition, at han har glemt, hvad det egentlig er, der har været bestemmende for meget af tonen i debatten i dag. Den er jo en uundgåelig følge af den stramning, som Socialdemokratiet i opposition anlagde i sin vurdering af ministres ansvar.

Det var noget, der startede for 10-12 år siden som en kalkunjagt – som man kaldte det – af en mere uskyldig karakter. Men så blev det jo pludselig mere alvorligt, da Socialdemokratiet skiftede formand og den nye formand begyndte at anlægge en moralsk indgangsvinkel, og det er derfor statsministerens politiske anvendelse af moraldebatten, der nu rammer ham selv og hans regering, og som har ført til, at finansministeren på hans vegne ømmer sig så højlydt. For hvad har debatten i dag afklaret, når vi skærer igennem alle de forsøg, der er gjort på at lægge røgslør ud?

Debatten har afklaret, at der er givet urigtige oplysninger til Folketinget. Det er den socialdemokratiske ordførers egen formulering, og det er det, statsministeren skal have undersøgt noget mere, inden han drager konklusioner.

Dér er jeg nødt til at minde om en sag, der slet ikke har været nævnt i dag, for den har ikke passet sammen med røgslørsudlægningerne. Det er en sag, der ligger knap to år tilbage: dengang skatteministeren hed Anders Fogh Rasmussen. Da blev den såkaldte sag om kreativ bogføring undersøgt af en dommer, og der fremkom en rapport, som sagde, at Folketinget havde modtaget urigtige oplysninger, idet det var blevet fortalt, at der var sat en særlig undersøgelse i gang, men siden viste det sig, at den først blev sat i gang 14 dage efter. Dengang var der ikke behov for yderligere undersøgelser.

Jeg husker min dybe beundring for den radikale leders, den nuværende økonomiministers, evner til hurtiglæsning, idet hun tilsyneladende kunne sluge denne 1.000 siders rapport og drage sine konklusioner i løbet af en nat.

Den daværende skatteminister valgte at træde tilbage. Det valgte han selv på det spørgsmål, jeg har nævnt her.

Derfor er det ufatteligt for mig, at skatteministeren i dag hedder Ole Stavad. Det er en skandale, og det er statsministeren, som sammen med resten af regeringen bærer ansvaret herfor.

(Kort bemærkning).

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Jeg vil også godt knytte et par bemærkninger til finansministerens forsvarstale for skatteministeren.

Hele den del, der vedrører skatteministerens personlige og professionelle kvaliteter, kan jeg 100 pct. tilslutte mig. Også den del, der vedrører forløbet selve den nat, da skatteministeren blev vækket og gav det kendte tilsagn, kan jeg tilslutte mig. Problemet ligger i, at også ærlige, hæderlige og reelle mennesker kan komme i situationer, hvor de begynder at dække over noget, og det er det, vi skal have afdækket: Har skatteministeren i det efterfølgende forløb givet Folketinget vildledende oplysninger for at dække over noget, som ikke kunne holde?

Jeg kan på nuværende tidspunkt ikke svare hverken ja eller nej til spørgsmålet. Derfor sætter vi undersøgelsen i gang.

Afslutningsvis vil jeg godt sige, at der er én ting, jeg stadig ikke forstår, og det er selve den begivenhed den 30. oktober i fjor, hvor den samlede regering vedtog, at den fax, der var sendt kl. 3.39 om morgenen, var indholdsløs. Det er mig uforståeligt, hvordan en regering kunne komme til en så urimelig konklusion.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg vil gerne sige til finansministeren, at Fremskridtspartiet har den samme opfattelse af moral og drager den samme konsekvens, uanset hvem det måtte handle om, og uanset om det er »venner« eller »fjender«. Det tror jeg godt finansministeren ved. Hvis han tænker bare nogle ganske få måneder tilbage, vil han se, at der ingen forskel er på vores reaktion, ligegyldigt hvor i salen vi mener uregelmæssighederne finder sted.

I øvrigt må jeg undre mig over finansministerens tale. Da jeg sad og lyttede til den, var det første, der faldt mig ind, at det lød enten som gudfaderens tale til gudbarnet ved konfirmationen eller som forloverens tale til brudgommen ved kirkebrylluppet. Det var en kær ven, der her

sagde noget, som han mente, og det har jeg respekt for.

Jeg vil også godt sige til finansministeren, at jeg da ikke er i tvivl om, at regeringen ikke havde onde intentioner eller dårlige motiver – det tror jeg da ikke der er nogen der er i tvivl om. Jeg er da heller ikke i tvivl om, at man i og for sig gjorde arbejdet så godt som muligt. Skam få den, som ... for så burde man jo fyre en hel masse mennesker! Jeg er da heller ikke i tvivl om, at skatteministeren i og for sig ikke er en slet person. Jeg sætter uendelig stor pris på skatteministeren som person. Det ved skatteministeren også godt.

Dette her har derfor overhovedet ikke noget med skatteministerens person at gøre. Det er alene embedet, det drejer sig om, og derfor forstår jeg heller ikke, at skatteministeren stadig hedder Stavad. Den Stavad, som jeg kender og sætter pris på, havde haft en højere stjerne hos mig, hvis han var gået, og han havde haft lidt ære i behold – i stedet for den farce, som vi nu er vidner til!

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Blot en meget kort bemærkning i anledning af hr. Uffe Ellemann-Jensens korte bemærkning om, at sagen om kreativ bogføring ikke skulle have været nævnt. Den *har* været nævnt! Men ambi-sagen har oftere været nævnt, for det er den, der umiddelbart er den bedste parallel, fordi der dér kommer en dom, hvor der ikke er taget stilling til, om der foreligger fejl eller forsømmelser, og det er det, Folketinget så påtager sig at gøre. Derfor har vi talt mere om ambi-sagen end om kreativ bogføring.

Men i sagen om kreativ bogføring havde man et kommissorium, hvori det hed, at undersøgelsen særligt skulle have til formål at klarlægge, om der forelå fejl eller forsømmelser, som kunne give anledning til, at retligt ansvar blev søgt placeret. Det har man ikke i det kommissorium, der har været i forbindelse med Himmerlandsbanken og Frank Poulsens undersøgelse. Derfor står der ikke noget om skatteministerens ansvar i beretningen.

Det gjorde der derimod i beretningen fra kommissionsdomstolen om kreativ bogføring. Dér var der en lang række beskrivelser af, hvad der var grunden til, at man i undersøgelsesretten konkluderede, at det reelle ansvar i en række forskellige forhold blev tilskrevet den daværende skatteminister, hr. Anders Fogh Rasmus-

sen. Og så var der fire sider med en konklusion med henvisninger til de uddybende afsnit, og den tog det ikke lang tid at læse.

Så det synes jeg er en forkert bebrejdelse: En konklusion på fire sider skulle vi i folketings-sammenhæng være i stand til at læse forholdsvis hurtigt. Jeg kan i hvert fald sige, at hr. Uffe Ellemann-Jensen jo var blandt dem, der i forrige uge efter få timers forløb havde en hurtig dom parat i forhold til den undersøgelsesberetning, som vi nu behandler, og som ikke indeholder en beskrivelse af skatteministerens ansvar.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Her på det sidste var der to indlæg, som vakte undren hos mig, og som i hvert fald sagde mig, at det, vi bliver enige om i dag, er det eneste rigtige.

Det første var indlægget fra finansministeren, da han gik op og holdt en stor forsvarstale for skatteministeren. Som fru Kirsten Jacobsen var inde på, var det et meget sympatisk indlæg om, hvordan skatteministeren er som person, og det har jeg også respekt for at finansministeren kommer med. Men det skal også siges, at det kan vi jo ikke bruge til noget som helst i denne diskussion. Dette er jo et spørgsmål om, hvordan skatteministeren har håndteret en konkret sag i en bestemt periode, og dér kan vi jo ikke inddrage de personlige kvaliteter, som skatteministeren måtte have – hvor sympatiske de end måtte være! Vi er nødt til at påpege det politiske ansvar, en minister har for forvaltningen af sit område, og den måde, han har orienteret Folketinget på.

Det andet indlæg, der undrede mig, var indlægget fra hr. Uffe Ellemann-Jensen. Det fremgik jo ganske klart, at det, der i høj grad har styret Venstre her, er en eller anden bitterhed over, at hr. Anders Fogh Rasmussen var nødt til at gå som skatteminister for et par år siden. Og fordi han måtte gå, er man også nødt til at køre hårdt på her i dag! Det fremgik jo klart, at det var politisk hævntrøst, der dér var fremtrædende hos Venstre, og det kan vi ærligt talt heller ikke bruge til noget i denne sag.

Det er derfor, de to indlæg for mig at se i sig selv er et bevis for, at det eneste rigtige er, at vi får en grundig undersøgelse af hele forløbet, som ikke inddrager, om skatteministeren er en flink fyr eller ej, men heller ikke inddrager det helt uvedkommende, som hr. Uffe Ellemann-Jensen fremhæver. Vi skal have sagen klarlagt til bunds.

Statsministeren (Nyrup Rasmussen):

Jeg har været glad for, at der i en debat, som ikke hele vejen igennem har været lige sympatisk, trods alt har været plads til at huske baggrunden for den række af beslutninger, der blev truffet, nemlig den katastrofe, det var for Hobro, at Himmerlandsbanken kom i den situation, som banken kom i – med den store usikkerhed for masser af arbejdspladser, man kunne se for sig. For det var jo ikke sådan, at de pågældende virksomheder bare kunne finde et andet pengeinstitut og dermed køre videre, som om verden var uforandret. Det kunne være, det var sådan for de få store virksomheder, der var i Hobro-området, men det var bestemt ikke sådan for de små og mellemstore virksomheder. Masser af håndværksvirksomheders økonomi stod på spil.

Jeg synes, det er vigtigt at fremhæve dette, og jeg hører til dem, der siger, at jeg er glad for, at de indlæg, der i dag også har omfattet dette aspekt, netop har sat fokus på, hvordan hele dette spørgsmål startede.

Til gengæld var jeg ked af fru Kirsten Jacobsens svar på det spørgsmål, der blev stillet til fru Kirsten Jacobsen om, hvad Fremskridtspartiet ville have gjort i den pågældende sag om Himmerlandsbanken: Skulle Himmerlandsbanken overleve, eller skulle vi bare lade Himmerlandsbanken gå konkurs? Og jeg forstod – også med inddragelse af bagklogskaben – at svaret var, at Himmerlandsbanken bare skulle gå ned.

En gang imellem siger man jo, at det er lettere at være bagklog, men jeg er kommet lidt i tvivl, efter at jeg har hørt den bemærkning. Meget kan man stå heroppe og påstå, men man skal være uendelig stærk og troværdig politiker, hvis man nu vil give det udseende af, at hvis man havde haft det politiske ansvar for et forsøg på at redde ganske mange arbejdspladser i Hobro på et tidspunkt, hvor det var et spørgsmål om timer og minutter, hvilken afgørelse man traf, så ville man være kommet til den konklusion, at verden bare kunne være kørt videre som ingenting, hvis Himmerlandsbanken var gået konkurs, for det er jo ikke sandt! Derfor var jeg glad for hr. Holger Graversens indlæg, for dér forekom det mig at den lokale befolknings og de lokale erhvervsvirksomheders og de lokale arbejdspladser stemmer talte. Man må ikke glemme det ansvar for beskæftigelsen og erhvervsudviklingen i lokalsamfundet, vi også har, og det drama, vi havde kunnet se for os, hvis Himmerlandsbanken havde fået lov til at gå fuldstændig konkurs uden nogen form for

indgreb og uden nogen form for bevidst ansvar hos Tinget og regeringen.

Det næste principielle, jeg gerne vil komme ind på, er et svar til hr. Thor Pedersen, som stillede adskillige spørgsmål, men som især opholdt sig ved, hvorvidt der forelå en ulovlig beslutning eller der ikke gjorde det. Her vil jeg gerne igen referere til det, jeg sagde i mit forrige indlæg: Undersøgelsesrettens opgave var klar, og undersøgelsesrettens konklusioner er lige så klare, nemlig for det første, at Sparekassen Nordjylland i medfør af telefaxen fra Told- og Skattestyrelsen skatteretligt har krav på at kunne foretage fradrag for hensættelser på i alt 173 mio. kr., for det andet, at denne telefax indeholder en tilladelse, som ikke lovligt kan gives, men at fradraget desuagtet kan foretages, fordi der er skabt en berettiget forventning herom.

Så har hr. Thor Pedersen og fru Pernille Sams – og hr. Uffe Ellemann-Jensen, mærkede jeg mig, og det skal jeg komme tilbage til – brugt megen energi på at stille følgende spørgsmål: Hvorfor kan vi ikke drage de politiske konsekvenser i dag? Undersøgelsesrettens afgørelse er jo klar, ikke sandt, så hvorfor kan vi ikke drage de politiske konsekvenser i dag – hvis der er nogen at drage – og eventuelle andre konsekvenser, hvis der er andre personer, der skal drages til ansvar for noget?

Dertil vil jeg gerne sige, at jeg ikke under nogen omstændigheder medvirker til standretter, hvor man ikke er i stand til at træffe politisk ansvarlige beslutninger på et velbelyst grundlag. Det har jeg aldrig gjort, og det har Tinget heller ikke gjort i de mange sager, som Tinget har haft lejlighed til at behandle i de senere år, hverken i ambi-sagen eller i sagen om kreativ bogføring eller i andre sager, som vi har haft til behandling.

Derfor må jeg med det samme sige til hr. Uffe Ellemann-Jensen, som sammenstillen den aktuelle sag med sagen om kreativ bogføring: Ja, netop! Dét er forskellen! For i sagen om kreativ bogføring var der en dommerundersøgelse, der også omfattede en stillingtagen til det politiske ansvar og ansvarsfordelingen i øvrigt. Derfor kunne der træffes beslutninger.

Se, den dommerundersøgelse, som vi her har igangsat, og som vi nu kender afslutningen på, har ikke haft til opgave at belyse spørgsmålet om ansvarsfordeling, men haft én eneste hovedopgave, og den var at tage stilling til, om der forelå et grundlag for en berettiget forventning til en offentlig myndighed hos Spar Nord, eller

der ikke gjorde det. Og derfor føler jeg, at vi skal fastholde det, vi var enige om for mindre end et år siden, nemlig den 4. november 1993. Det er ikke lang tid, og jeg havde et håb om, at alle partier kunne erindre det. Da var vi klart enige om, at når vi kendte dommer Frank Poulsens konklusion, skulle vi, hvis der var grundlag for det, tage fat på den næste undersøgelsesfase – fase to, tror jeg hr. Jørgen Estrup og fru Elisabeth Arnold med rette benævnte det under den politiske debat. Og det er lige præcis det, vi gør nu.

Derfor kan det ikke nytte noget, at man sammenblander dette her med, at regeringen ikke tør påtage sig sit ansvar, eller at jeg ikke gør det, eller at man prøver at give befolkningen det indtryk, at jeg ikke holder ord. Sådan noget bryder jeg mig ikke om, og slet ikke, hvis man ikke har grundlag for det, og det har man ikke!

Derimod så jeg gerne, at oppositionens partier og ordførere her i dag vedstod sig det, vi var enige om for mindre end et år siden. Det ville klæde oppositionen. Så kunne vi komme i gang med det arbejde, som det haster med at komme i gang med, og som vi forudså at vi skulle i gang med.

Nu er opgaven ikke desto mindre, at vi netop får igangsat anden fase, sådan som vi var enige om, og derfor har jeg taget initiativ til et møde med de politiske partiers ledere og gruppeformænd om det.

Jeg skylder selvfølgelig også hr. Thor Pedersen at uddybe det med det objektive ansvar kontra det subjektive. Må jeg sige i forlængelse af det, jeg allerede har været inde på: Jeg ville være dybt betænkelig, hvis der blev draget konsekvenser – det være sig af politisk eller retlig art – over for en minister blot ved konstateringen af, at der er foregået en uregelmæssighed inden for den pågældendes ansvarsområde. Der gælder ikke, og der bør heller ikke gælde et rent objektivt ansvar for ministre.

Oprigtigt talt – uden sammenligning i øvrigt – behøver man jo blot at slå op i Folketingets Ombudsmands beretning for at se, at der næppe var mange ministre i den nuværende eller i tidligere regeringer, som ikke ville dumpe ved en sådan objektiv test alene. På nøjagtig samme måde som i andre sammenhænge må det også i forhold til ministre kræves, at forholdet har en vis, grovere karakter, og at der i øvrigt er noget at bebrejde den pågældende minister. Eller med andre ord: Det afgørende må være, om ministeren har begået fejl eller udvist forsømmelser.

Vi må i denne og i andre sager af samme karakter spørge os selv: Ville vi selv i samme situation og på grundlag af de råd og de oplysninger, som forelå, have handlet anderledes? Og kan det bebrejdes ministeren, at han eller hun ikke gjorde det?

Jeg skal derfor ikke på dette afgørende punkt forlænge debatten yderligere. Det forekommer mig, at holdningerne og håndteringen er trukket op og klargjort.

Jeg har blot et håb om, at alle partier i morgen kan mødes i Statsministeriet kl. 10.30, og at vi dernæst kan tage fat på det, som jeg føler er i fuld overensstemmelse med det, som vi besluttede sidste år, og som er den eneste naturlige, fair og ordentlige måde at komme videre på, nemlig at bede et folketingsudvalg om at påtage sig at få klarlagt, om der er et politisk ansvar at gøre gældende, og at sige til tjenestemændene, at de danske tjenestemænd og embedsværk, der har været involverede i disse beslutninger, kan være fuldstændig sikre på, at den måde, den pågældende gruppe af tjenestemænd måtte blive behandlet på, foregår på retligt korrekt måde.

Det vil sige, at regeringen nu vurderer, om der er grundlag for en tjenestemandsundersøgelse. Og er der det, vil det selvfølgelig ske efter tjenestemandens faste og helt entydige retsprincipper, præcis som bl.a. Jurist- og Økonomforbundet peger på, og som andre har peget på.

Dermed må jeg også sige til fru Pernille Sams, som var inde på, om jeg holdt ord eller ej: Læs venligst, hvad en af fru Pernille Sams' partifæller selv sagde, i Folketingstidendes referat fra den pågældende debat, som hr. Peter Duetoft med rette også fremdrog! Der vil man kunne læse, hvad det var, der blev besluttet i enighed sidste år. Jeg skal ikke bruge tid på at gentage det referat, som flere har været inde på.

Jeg vil derfor slutte med for det første at takke for de mange ordførerindlæg, hvor man har fastholdt den linje, jeg her har været inde på. Dernæst vil jeg takke fru Elisabeth Arnold for en både nøgtern og nuanceret beskrivelse af forløbet. Endelig vil jeg takke for de indlæg fra SF, der har været. Jeg skal ikke tage stilling til, hvad SF og andre partier vil lægge vægt på i den sidste fase, når beretningen skal skrives, men jeg respekterer de partier, der har sagt, at der må være et ordentligt grundlag til belysning af tingene, før vi tager stilling. Derfor vil jeg også give udtryk for min anerkendelse over for både SF, Enhedslisten, Det Radikale Venstre og CD og naturligvis også over for mit eget partis repræsentant, fru Pia Gjellerup.

Tingene skal gå ordentligt til; det er der hverken noget nyt i eller noget gammelt i – og det kan ikke nytte, at hr. Uffe Ellemann-Jensen gang på gang prøver at referere til historiske begivenheder, som har noget med min person at gøre; det slipper han simpelt hen ikke godt fra – nej, det nye ville være at se Venstres formand i spidsen for en sådan standret i dag, som dette Folketing aldrig før har kastet sig ud i. Det ville være en nydannelse, men det tror jeg egentlig ved nærmere eftertanke ikke at hr. Uffe Ellemann-Jensens parti og alt det, partiet Venstre trods alt historisk står for, ville være tjent med. Jeg er det i hvert fald ikke, og det er regeringens klare holdning, at tingene skal undersøges, og at der dernæst kan drages konklusioner.

Uffe Ellemann-Jensen (V):

En minister skal kunne træffe beslutninger. Jeg tror, det var hr. Peter Duetoft, der på et tidspunkt sagde det, og det er jo rigtigt. En minister skal altid kunne træffe en beslutning – ofte under vanskelige vilkår.

Det er jo sådan set heller ikke det, der er nogen der bebrejder ministeren så stærkt i denne sag, men at han efterfølgende har forsøgt at tilsløre sine handlinger over for Folketinget. Det er det, der er kernen i det hele. Jeg husker selv fra over 10 års ministeransvar, hvordan der har været mange situationer, hvor jeg har været ude på den tynde is eller længere ude, og hvor det mange gange egentlig er gået meget godt bagefter, når jeg åbent har forklaret, hvad der var bevæggrundene. Nå ja, det gav så et par næser en gang imellem, men værre blev det altså ikke.

Det er det at være åben og ærlig over for Folketinget, når man har været nødt til at træffe en beslutning, der er kernen i det. Det har man altså ikke været her. Og dér ville meget være vundet, hvis man kunne sige, at det var en minister, der havde det øverste objektive ansvar, også når det drejer sig om, hvorvidt Folketinget modtager urigtige oplysninger, og det har debatten i dag vist at selv Socialdemokratiet nu erkender. Folketinget har modtaget urigtige oplysninger, og det er ministerens ansvar! Derfor ville det have klædt regeringen og specielt dens skatteminister, hvis man havde gjort som i sin tid hr. Anders Fogh Rasmussen, der selv valgte at drage konsekvensen af det.

Men det viser sig altså, at der gælder én moralsk målestok, når det gælder os andre, og en anden moralsk målestok, når det gælder socialdemokratiske ministre. Det har debatten i dag også vist.

Det skal jeg for så vidt ikke beklage, for jeg er glad for at kunne sige som Egil i den stolte islandske saga, at vi skal dømmes efter de strenge moralske krav. Men sådan siger man altså ikke i Socialdemokratiet, og dermed er statsministerens moralske snak afsløret som de tomme tirader, den er.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg vil sige til statsministeren, at jeg gerne vedstår – og jeg gentager det gerne – at jeg mener, at en bank, et pengeinstitut, en virksomhed, som ikke er i stand til at overleve eller blive fusioneret eller sammenlagt, når man har gjort, hvad man kan, er nødt til at kunne gå konkurs. Sådan er reglerne, når man lever i et markedsøkonomisk samfund!

Hvis man altid skal finde statslige løsninger på problemer i den finansielle sektor, kunne vi jo ærlig talt lige så godt følge Enhedslistens forslag og nationalisere hele møget, for så var det meget lettere, så behøvede vi ikke alle disse fiksfakserier. Det er Fremskridtspartiets holdning, og den vedstår vi gerne, vil jeg sige til statsministeren.

Så vil jeg i øvrigt gerne sige om udtalelserne om krateret i Hobro og de manglende arbejdspladser og hr. Holger Graversens tale osv.: Hvad er det dog for noget vrøvl! Vi har jo haft bankkonkurser før. De giver turbulens i nogle dage, og de aktionærer og obligationsejere, som mister penge, mister jo penge i begge tilfælde. Og kunderne – jamen herregud, der findes så mange andre pengeinstitutter i den by! I Lindknud-Hovborg var Brugsen bank for en eftermiddag, og så gik livet i øvrigt videre. Dem, der var problemer med, var indskyderne, det var obligationsejerne, og det var aktionærerne. Og de ville være stillet fuldstændig på samme måde.

Og så vil jeg gerne sige til statsministeren, når han siger, at oppositionen ikke vedstår aftalen fra sidste år: Det er jo ikke sandt. Da havde statsministeren jo ikke været statsminister så længe, så jeg havde en naiv tro på, at når statsministeren sagde noget, så kunne jeg regne med det.

Så havde statsministeren mod til at sige – det var lige efter, at vi havde fået at vide, at vi skulle have en ny politisk moral: Hvis denne beretning er negativ for nogle af mine ministre, så vil jeg ikke være bleg for at drage de politiske konsekvenser. Statsministeren gentog det, og jeg hå-

ber og tror på, at tv vil minde statsministeren om det ved selvsyn i aften.

Det, der er tale om, er desværre, er jeg ked af at skulle sige, skatteministerens ansvarsforflygtigelse. Det er, at skatteministeren ikke er den person, som jeg troede at skatteministeren var. Hvis han var det, så havde han ikke siddet på regeringsbænken i dag. Så havde han været tidligere skatteminister, og så havde jeg taget hatten af for ham. Det kan jeg desværre ikke.

(Kort bemærkning).

Pernille Sams (KF):

Statsministeren burde have sparet Folketinget for den gardinprædikene om, hvad der eventuelt kunne være sket, hvis der havde været valgt en anden løsning i sagen, hvis Himmerlandsbanken var gået konkurs eller hvis noget andet.

Det er fiktivt snak. Det her drejer sig om, hvorvidt lovene skal overholdes eller ej, om en regering må administrere ulovligt eller ej. Det er simpelt hen ret enkelt, og det er et forsøg på at få debatten til at handle om noget helt andet end det centrale, når statsministeren begynder med alle disse fiktive ting.

Det undrer mig lidt, at statsministeren stadig ikke vil svare på de spørgsmål, som jeg stillede i starten af debatten, og som vi har stillet mange gange før i dag. Det må ellers være ret enkelt. Jeg spurgte og har spurgt flere gange, om regeringen selv mener, om statsministeren selv mener, at skatteministeren har informeret Folketinget korrekt.

Der har nu været meget lang tid til at læse de forholdsvis få svar, der er givet til Folketinget i spørgetid og i udvalg, og hvad ved jeg. Det drejer sig ikke om andet end 1 eller 2 cm papir, altså langt mindre end det omfattende materiale, der ligger i beretningen, og som man jo sagtens kunne sætte sig ind i på en enkelt dag eller to.

Sidste mandag fik man dette her, og siden da har man vidst, og statsministeren har vidst, at det var centralt for os at få oplyst, om regeringen selv mener, at skatteministeren har informeret Folketinget korrekt. Ikke desto mindre må vi se i øjnene, at det vil statsministeren ikke svare på. Regeringen vil altså ikke engang selv stå inde for skatteministerens svar til Folketinget, og det er meget tankevækkende.

Og så fik jeg heller ikke svar på, hvorfor det er så klart for regeringen, at tjenestemændene kan drages til ansvar, når regeringen ikke engang selv vil stå ved det politiske ansvar, der er i denne sag.

Nu lyser min røde lampe, så nu er jeg nødt til at stoppe. Men jeg håber på et svar.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Jeg vil blot høre fra hr. Uffe Ellemann-Jensen: Når man nu synes, at objektivt ansvar er noget godt, det er sådan noget, der betyder, at socialdemokratiske ministre skal gå af uden videre, selv om de ikke har haft noget grundlag for at give andre oplysninger eller træffe andre beslutninger, end de har gjort, hvorfor gik Venstreministre og konservative ministre så ikke af, da Danmark blev dømt ved EF-Domstolen i ambisagen?

Vi syntes heller ikke dengang, at man bare skulle fyre ministre. Vi syntes også dengang, at man skulle undersøge, om der lå fejl og forsømmelser til grund for de forkerte oplysninger, Folketinget havde fået, og om der i den anledning var grundlag for at gøre et retligt ansvar gældende.

Også dengang syntes vi, at det skulle undersøges. Dengang var vi enige med Venstre og De Konservative. Det er vi ikke i dag. Den eneste forskel er, at der er en anden partifarve på ministeren.

Og så vil jeg gerne spørge hr. Uffe Ellemann-Jensen, om han selv synes, det er helt korrekt fremstillet, at hr. Anders Fogh Rasmussen selv valgte at gå, efter at beretningen fra kommissionsdomstolen om kreativ bogføring fremkom. For så vidt jeg erindrer, kom beretningen, og hr. Anders Fogh Rasmussen frikendte sig selv for åben tv-skærm om aftenen. Næste dag blev det, da man havde læst beretningen fra kommissionsdomstolen, hvis kommissorium det var at undersøge, om der var begået fejl og forsømmelser, som kunne danne grundlag for et retligt ansvar, konstateret, at der ville være et flertal, der kom frem til den konklusion, at der var grundlag for at gøre et retligt ansvar gældende. Da det flertal viste sig, valgte den daværende skatteminister at gå. Det var måske knap så heroisk, som det fremstilles.

Thor Pedersen (V):

Der var meget menneskeligt rigtigt i det, finansministeren sagde. Og det ville være meget let, hvis vi her skulle forholde os til det menneskelige ansvar. Men det, vi skal forholde os til, er det ansvar, som medlemmer af Folketinget har, og som medlemmer af regeringen har. Det er altså det politiske ansvar.

Problemet med finansministerens meget velmenende ord er, at selv med den bedste vilje er det stort set umuligt at finde noget som helst sandt af det, skatteministeren sagde og har sagt omkring sagen Himmerlandsbanken.

Jeg siger ikke, at alt det, skatteministeren har sagt, har været bevidst urigtigt. Jeg konstaterer blot, at det er svært at finde noget udsagn fra skatteministeren, som efterfølgende har vist sig at være sandt. Det er stort set umuligt at finde noget notat afleveret af skatteministeren til ressourceudvalg, der har vist sig at være sandt, omkring det, sagen konkret drejede sig om. Problemet er altså, at vi må konstatere, at skatteministeren har udtalt sig usandt, vel vidende at det var usandt.

Når jeg har spurgt, om regeringen var enig i undersøgelsesrettens konklusioner, i det, der er beskrevet meget klart af retsformanden, Frank Poulsen, så skyldes det, at der jo her er påvist flere usandheder. Må jeg blot nævne den, der har været bærende hele vejen igennem, det udsagn fra skatteministeren, der lød: Der er ikke givet noget ubetinget skattefradrag til Spar Nord på 173 mio. kr. Det har skatteministeren sagt hele vejen igennem over for udvalg og over for Folketinget.

Så vil jeg have lov at læse op, hvad undersøgelsesretten skriver på side 683, hvor undersøgelsesretten tager stilling til, om der er givet et ubetinget fradrag, og om man har vidst det. Her konstaterer undersøgelsesretten: Der er givet et ubetinget fradrag.

Det, man skal lægge mærke til, er, at undersøgelsesretten går så langt som til her at skrive det meget klare, at alle medvirkende måtte være fuldt ud på det rene hermed. Og de medvirkende, som undersøgelsesretten taler om, det er de øverste embedsmænd, det er Kammeradvokaten, og det er skatteministeren.

Det kan ikke siges mere præcist, end Frank Poulsen gør: Alle medvirkende måtte være fuldt ud på det rene hermed, altså det ubetingede fradrag. På trods af det har skatteministeren i hele perioden fastholdt, at der ikke er givet noget til-sagn.

Så kan man mene, at Frank Poulsen har uret, man kan være uenig i konklusionerne. Men jeg har lyttet mig til, at regeringen siger, at man er enig i de konklusioner, som undersøgelsesretten har draget.

Så til fru Pia Gjellerup: Jeg må sige, at jeg synes, det er ærligt, det er redeligt, når fru Pia Gjellerup på et direkte spørgsmål om, hvorvidt

skatteministeren har afgivet urigtige oplysninger over for Folketinget, svarer, at det er klart, at der er afgivet urigtige oplysninger over for Folketinget. Det synes jeg er fair, det synes jeg i virkeligheden er flot.

Jeg vil gerne citere fra den udskrift, jeg har fået af det, som fru Pia Gjellerup sagde i samme sætning:

»Det er klart, at sådan som vi nu kan se sagen konkluderet, er der givet urigtige oplysninger til Folketinget«, og så kommer det: »men de er givet uden viden om og uden vilje til, at de var urigtige.«

Det, der menes, er jo, at det har skatteministeren gjort i god tro. Han har ikke vidst, at det, han sagde, var forkert.

Jeg siger igen: Jeg har ikke indtil nu kunnet finde noget af det, som skatteministeren har sagt, der har været sandt.

Jeg må så tage nogle enkelte udsagn, som umiddelbart viser sig kun at kunne være afgivet i ond tro – altså hvor man har vidst, at det, man sagde, var forkert. Og her vil jeg tage fat i et spørgsmål til skatteministeren i Folketinget den 27. oktober 1993 fra hr. Anders Fogh Rasmussen. Hr. Anders Fogh Rasmussen spørger:

»Kan skatteministeren bekræfte mediernes oplysninger om, at Told- og Skattestyrelsens embedsmænd i første omgang var imod denne konstruktion og siden skiftede holdning?« – altså imod konstruktionen om et ubetinget fradrag.

Hertil siger skatteministeren:

»Det betyder så også, at jeg ikke har mulighed for at bekræfte det, hr. Fogh Rasmussen spørger om, nemlig om der har været sagt nej eller der har været givet andre beskeder undervejs i den her proces, og om der er skiftet holdning, efter at man har talt med mig. Derefter kan jeg også sige, det kan jeg ej heller bekræfte.«

Skatteministeren benægter altså, at der oprindeligt har været én indstilling hos de øverste embedsmænd i Told og Skat og en anden i den konklusion, man efterfølgende kom til.

Når man tager undersøgelsesrettens beretning, hvad står der så? Der står lige præcis det modsatte. Det fremgår jo ganske klart på side 670, at den øverste embedsmand, Carsten Jarlov, efter drøftelse med andre ledende embedsmænd i en samtale med skatteministeren meddelte, at der bliver givet afslag, idet der, da Sparekassen ikke skulle overtage Himmerlandsbankens Rebildengagement, ikke var tale om en fusion, hvorfor der ikke var hjemmel til at imødekomme Sparekassen – altså ønsket om ube-

tinget fradrag. Det er det, man har givet besked om.

Skatteministeren ringer til industriministeren – det fremgår af undersøgelsesrettens beretning. Og så står der her i konklusionen:

»De to ministre var enige om at tage til efterretning, at sparekassens skattemæssige ønske/krav ikke kunne imødekommes, og at Himmerlandsbanken således ikke kunne åbne næste morgen, når en skatteløsning ikke kunne gennemføres.«

Der er altså præcis tale om det, som hr. Anders Fogh Rasmussen har spurgt om: Man har startet med at sige nej, og man har derefter sagt ja. Det benægtede skatteministeren. Det er ikke alene urigtigt, det er også vildledende, det er også fortiende. Det er blot ét eksempel.

Statsministeren gør meget ud af, at vi ikke skal have en standret, og det er jeg helt enig med statsministeren i. Jeg mener heller ikke, det er det, Venstre lægger op til. Det, vi ønsker, er at drage de politiske konklusioner og tage politiske beslutninger, når sagen foreligger tilstrækkeligt oplyst. Og det mener vi den gør. Det mener vi den har gjort længe. For os er den fuldstændig klar i sit indhold med hensyn til, hvad sagen egentlig drejer sig om.

Skal man stille det krav til en minister og en administration, at man skal agere lovligt, eller mener statsministeren i ramme alvor, at det, man skal se på, er, om målet nu helliger midlet? Er det et argument, at det koster arbejdspladser at overholde loven? Er det sådan, at en minister har ret til at sige, at hvis jeg ikke bryder loven, så koster det arbejdspladser, og derfor vælger jeg at bryde loven?

Jeg går ikke ud fra, at det er et standpunkt, som statsministeren agter at fastholde, selv om han argumenterede for det. Om oplysningerne til Folketinget går jeg ud fra, at statsministeren har samme opfattelse, det kræver ingen undersøgelse, det kan vi konstatere. Her har skatteministeren forsynet sig.

Men så vil jeg godt igen stille det spørgsmål til statsministeren: Hvorfor skal skatteministeren trækkes gennem den pinefulde proces, som det vil være med forslaget om et parlamentarisk udvalg? Hvorfor? For der er kun én løsning, og det er, at skatteministeren kommer til at gå. Hvorfor skulle det være så amatøragtigt håndteret, at man først fyrer skatteministeren og bagefter genansætter skatteministeren, før han når til Dronningen? Hvorfor? Og hvorfor skulle man nå at tale med skatteministerens efterfølger, før det blev afklaret?

Jeg synes, at statsministeren skylder skatteministeren det hensyn nu at træffe den beslutning, så skatteministeren kan ånde lettet op og være frigjort for det politiske ansvar, som han har påført sig selv.

Det betyder også, at vi ikke kan stemme for den dagsorden, som er fremlagt. Vi mener, at sagen er fuldt opklaret, så vi kan træffe en politisk beslutning om at placere det politiske ansvar. Og derfor må jeg sige, at vi må stemme imod.

Men jeg vil også godt sige, at skulle der være et flertal for statsministerens synspunkt, så er det klart, at vi må bøje os for, at man ikke har mod til at træffe den nødvendige beslutning nu. Og det er klart, at hvis statsministeren inviterer til en drøftelse om, hvad vi så gør, møder vi selvfølgelig op.

Kirsten Jacobsen (FP):

Nu har vi i lang tid debatteret denne sag. Det, som er blevet påstået fra Fremskridtspartiets side, og som er udtrykt i den dagsorden, som vi er medforslagsstillere til, er, at det efter vores opfattelse er klarlagt og dokumenteret i bilag, som Folketinget selv er i besiddelse af, i bilag, som skatteministeren selv har udleveret, og i Folketingets forhandlinger, at skatteministeren har givet Folketinget urigtige oplysninger, vildledende oplysninger og mangelfulde oplysninger.

Hvis man skal prøve at belyse det lidt videre, så kan man sige, at i Told- og Skattestyrelsens notat af 11. oktober 1993 starter den urigtige tankegang. Her starter den falske melodi, som kun kan have haft ét formål, nemlig at vildlede Folketinget. Det drejer sig om en forudsætning, som Told- og Skattestyrelsen lægger til grund på side 3 om, at merhensættelserne kan henføres til det nye pengeinstitut.

Jamen det er en umulighed efter gældende skattelovgivning. Det er en af de ting, som undersøgelsesretten også klart har slået fast. Told- og Skattestyrelsens notat benytter således en forudsætning, der er ulovlig efter gældende skattelov.

Uanset alle notater, som er udarbejdet af embedsmænd, er det skatteministeren, som har det politiske ansvar. Og det har han også påtaget sig her i Folketingssalen i svaret på spørgsmål nr. S 113, både det skatteretlige og det skattemæssige ansvar.

Det er derfor alene skatteministerens ansvar, at Folketinget igennem tre vildledende, mangelfulde og selvmodsigende notater er blevet ført

bag lyset. Gennem hele sagen har skatteministeren konsekvent undladt at give nogen som helst oplysninger, som kunne føre til sagens løsning. Skatteministeren har fastholdt til det sidste, at sagen var så korrekt gennemført, at der slet ikke kunne ses nogen grund til, at den skulle undersøges.

Dette synspunkt støttede statsministeren. Alle juridiske aspekter var simpelt hen gennemgået. Undersøgelsesrettens soleklare konklusion var – og den viser, hvor fantastisk galt afmarcheret skatteministeren og regeringen var i dette spørgsmål: Skatteministeren og Skatteministeriets embedsmænd fulgte en planlagt, en kontinuerlig og en systematisk camouflagemanøvre efter følgende mønster: Skatteministeren ville slet ikke udtale sig om sagen med henvisning til tavshedspligten i lov om banker og sparekasser. Næste: Købesummen lå ikke fast. Næste: Sparekassen Nordjylland havde slet ikke fået noget fradrag.

Denne manøvre har kun haft til formål at føre Folketinget bag lyset. Det kan enhver, der har læst undersøgelsesrettens 800 sider lange beretning, også ved selvsyn konstatere.

Derfor er det heller ikke svært for Fremskridtspartiet at konstatere – som vi kunne, da vi allerede i midten af oktober 1993 havde fået de nødvendige dokumenter tilsendt fra Sparekassen Nordjylland med alle de relevante oplysninger, alle de rigtige tal – at det fradrag, det beløb på 173 mio. kr., der var tale om i telefaksen, det var et ulovligt fradrag. Det påstod vi allerede i begyndelsen af oktober sidste år. Det har Sø- og Handelsrettens præsident, Frank Poulsen, slået klokkestenhamrende fast i sin beretning af 3. oktober.

Derfor er der nu kun én vej, hvis skatteministeren ikke vil gå af sig selv: så er det statsministerens pligt. Parlamentariske undersøgelsesudvalg, hvor man ikke kan foretage sig noget som helst andet end at læse de dokumenter, som har været tilgængelige for os alle sammen i 11 måneder, det er at gøre grin med Folketinget, og det er at gøre grin med befolkningen, og det er ansvarsforflygtigelse, så det klodser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 2 af Pia Gjellerup (S), Kjeld Rahbæk Møller (SF), Elisa-

beth Arnold (RV), Frank Aaen (EL) og Peter Duetoft (CD) (se foran) vedtoges med 68 stemmer (mod 59).

Herefter var følgende forslag bortfaldet:
 Forslag om motiveret dagsorden nr. D 1 af Thor Pedersen (V), Pernille Sams (KF) og Kirsten Jacobsen (FRP)(se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Medlem af Folketinget Hanne Andersen (S) har meddelt mig, at hun ikke vil kunne give møde i Tinget i mindst 7 dage, hvorfor hun anmoder om orlov, jf. Folketingets forretningsordens § 41, stk. 3, litra a, fra og med den 25. oktober 1994, og om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Fra medlem af Folketinget Arne Melchior (CD), der har orlov, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 20. oktober 1994 atter kan give møde i Tinget.

Stedfortræderen Irene Sønderbys hverv som midlertidigt medlem af Folketinget ophører herefter fra nævnte dato at regne.

Fra medlem af Folketinget Tommy Dinesen (SF), der har orlov, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 23. oktober 1994 atter kan give møde i Tinget.

Stedfortræderen Ole Sohns hverv som mid-

lertidigt medlem af Folketinget ophører herefter fra nævnte dato at regne.

Medlem af Folketinget Henning Grove (KF) har meddelt mig, at han ønsker at udtræde som stedfortræder af den danske delegation til Europarådets rådgivende forsamling.

Som ny stedfortræder har den pågældende valggruppe udpeget medlem af Folketinget Niels Højland (FP). Den pågældende er herefter valgt.

Medlem af Folketinget Karen Højte Jensen (KF) har meddelt mig, at hun ønsker at udtræde af Udvalget vedrørende Internationalt Ligestillingssamarbejde.

Som nyt medlem har vedkommende gruppe udpeget medlem af Folketinget Pernille Sams (KF). Den pågældende er herefter valgt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Socialudvalget (12/10 94):

Udtræder: Eva Kjer Hansen (V)

Ny stedf.: Hans Christian Schmidt (V)

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 25. oktober 1994 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Med hensyn til de øvrige møder i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 16.26